

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ



شرکت چاپ و انتشارات
وابسته به سازمان اوقاف و امور خیریه

آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی / گردآورنده؛ دفتر نوسازی و تحول
معاونت توسعه و پشتیبانی سازمان اوقاف و امور خیریه - تهران: شرکت چاپ و انتشارات؛ سازمان اوقاف و
امور خیریه.
۲۲۰ ص.

ISBN: 978 - 964 - 422 - 888 - 9

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

چاپ اول: ۱۳۹۶.

۱. وقف - امارات متحده عربی. ۲. خیریه - امارات متحده عربی. الف. دفتر نوسازی و تحول معاونت توسعه و پشتیبانی
سازمان اوقاف و امور خیریه. ب. ایران. شرکت چاپ و انتشارات؛ سازمان اوقاف و امور خیریه. ج. آشنایی با نظام
مدیریت وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی.

۲۹۷/۳۷۲

BP۱۹۳/۲/۶۳

۱۳۹۵

۴۶۳۵۱۱۵

کتابخانه ملی ایران

**آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور
امارات متحده عربی**



**Management system of endowment and charitable affairs in
United Arab Emirates**

تهیه و تألیف: دفترنوسازی و تحول معاونت توسعه و پشتیبانی سازمان اوقاف و امور خیریه

تهران ۱۳۹۶



شرکت چاپ و انتشارات
وابسته به سازمان اوقاف و امور خیریه

آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور

امارات متحده عربی

Management system of endowment and charitable affairs in
United Arab Emirates

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: [ای] شرکت چاپ و انتشارات
وابسته به سازمان اوقاف و امور خیریه

چاپ اول: بهار ۱۳۹۶
شمارگان: ۲۰۰ نسخه

تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر در انحصار
دفترنوسازی و تحول معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی سازمان اوقاف و امور خیریه است

شابک: ۹-۸۸۸-۴۲۲-۹۶۴-۹۷۸
ISBN: 978 - 964 - 422 - 888 - 9

چاپخانه، انتشارات، پخش و فروشگاه:

کیلومتر ۵ جاده مخصوص کرج، نیش سه راه شیشه مینا، تهران ۱۳۹۷۸۱۵۳۱۱
تلفن: (چهار خط) ۴۴۵۱۳۰۰۲، نمابر: ۴۴۵۱۴۴۲۵، انتشارات و فروشگاه: ۴۴۵۲۹۶۰۱
تلفن پخش: ۴۴۵۱۴۴۱۱، تلفکس پخش: ۴۴۵۱۴۴۲۵

سازمان اوقاف:

تهران، خ نوفل لوشاتو، ساختمان مهر طبقه اول، دفترنوسازی و تحول معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی

شماره تماس: ۶۴۸۷۱۱۴۹ و ۶۴۸۷۱۱۰۸

سایت سازمان: www.mfso.ir

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
پیشگفتار	۱۵

فصل اول

۱- اطلاعات کلی کشور امارات متحده عربی	۲۳
۱-۱- مقدمه	۲۳
۲-۱- اطلاعات جغرافیایی	۲۴
۳-۱- اطلاعات اقتصادی	۲۶
۴-۱- اطلاعات سیاسی اجتماعی	۳۲
۱-۴-۱- جمعیت و پراکنندگی سنی	۳۴
۵-۱- اطلاعات فرهنگی- مذهبی	۳۶

فصل دوم

۲- مفهوم وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی	۳۹
۱-۲- مقدمه	۳۹
۲-۲- وقف	۳۹
۱-۲-۲- شروط وقف کننده	۴۱
۲-۲-۲- انواع وقف و اهداف آن	۴۳
۳-۲-۲- انواع موقوفات	۴۳
۴-۲-۲- سرپرستی موقوفه	۴۴
۵-۲-۲- حقوق متولی	۴۴

- ۴۵ ۶-۲-۲- اهداف وقف
- ۴۵ ۷-۲-۲- تفاوت بین وقف و خیریه
- ۴۵ ۳-۲- انجمن های خیریه
- ۴۶ ۱-۳-۲- شرایط جمع آوری کمک های مالی انجمن ها
- ۴۷ ۲-۳-۲- منابع مالی انجمن های خیریه و نحوه جمع آوری آن ها
- ۴۸ ۴-۲- نیات وقف در امارات
- ۴۸ ۱-۴-۲- وقف برای امور اسلامی
- ۴۹ ۲-۴-۲- وقف برای دانش
- ۵۰ ۳-۴-۲- وقف برای عدالت و تقوا
- ۵۰ ۴-۴-۲- وقف برای افراد یتیم و فقیر
- ۵۱ ۵-۴-۲- وقف برای مراقبت های بهداشتی
- ۵۲ ۶-۴-۲- وقف برای رفاه اجتماعی و خدمات اجتماعی
- ۵۳ ۷-۴-۲- وقف برای خانواده های اهداکننده و فرزندان آنان
- ۵۴ ۵-۲- قوانین وقف و امور خیریه در امارات
- ۵۴ ۱-۵-۲- قانون مجوز فعالیت سازمان ها و انجمن های خیریه در دبی
- ۵۵ ۲-۵-۲- قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون تأسیس بنیاد اوقاف و امور کودکان
- ۵۵ ۳-۵-۲- قانون شماره ۲۶ مصوب ۲۰۱۳، قانون انجمن های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم

فصل سوم

- ۵۹ ۳- وضعیت موجود وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی
- ۵۹ ۱-۳- مقدمه
- ۵۹ ۲-۳- تاریخچه وقف
- ۶۱ ۳-۳- وضعیت دارایی های مؤسسات و انجمن های فعال وقف و امور خیریه
- ۶۱ ۱-۳-۳- موجودی دارایی های اوقاف مربوط به بنیاد اوقاف و امور کودکان
- ۶۲ ۲-۳-۳- مؤسسات و انجمن های خیریه ی امارات (ثبت شده در سایت مرکز بین المللی)
- ۶۳ ۳-۳-۳- مؤسسات خیریه ی دبی (ثبت شده در سایت امارات الخیر)
- ۶۴ ۴-۳-۳- لیست انجمن ها و مؤسسات خیریه دارای مجوز در دبی
- ۶۶ ۴-۳- مقایسه وضعیت کشور امارات متحده عربی در امور خیریه با دیگر کشورها
- ۶۶ ۱-۴-۳- حجم کمک های بشردوستانه
- ۶۷ ۱-۴-۳- فعالیت های بشردوستانه فرامرزی کشور امارات متحده عربی
- ۷۰ ۲-۴-۳- شاخص بخشندگی در دنیا در سال ۲۰۱۵

- ۳-۵- نگاه‌های گذرا به وضعیت مساجد و اماکن مذهبی امارات متحده عربی..... ۷۱
- ۳-۵-۱- برخی از مساجد شیعیان..... ۷۲
- ۳-۵-۲- برخی از مساجد اهل سنت..... ۷۳

فصل چهارم

- ۴- نگاه‌ت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی..... ۷۷
- ۴-۱- مقدمه..... ۷۷
- ۴-۲- انواع کنشگران فعال در حوزه وقف و امور خیریه..... ۷۷
- ۴-۲-۱- سیاست‌گذار..... ۷۸
- ۴-۲-۲- تنظیم‌گر..... ۷۸
- ۴-۲-۳- تسهیل‌گر..... ۸۰
- ۴-۲-۴- ارائه‌دهنده خدمات..... ۸۱
- ۴-۳- نگاه‌ت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه..... ۸۳
- ۴-۳-۱- شورای عالی حکام..... ۸۵
- ۴-۳-۲- هیئت وزیران..... ۸۵
- ۴-۳-۳- وزارت امور اجتماعی..... ۸۵
- ۴-۳-۴- اداره کل امور اسلامی و اوقاف..... ۸۷
- ۴-۳-۵- اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای..... ۹۴
- ۴-۳-۶- بنیاد اوقاف و امور کودکان..... ۱۰۲
- ۴-۳-۷- امارات الخیر..... ۱۰۹
- ۴-۳-۸- سازمان زاید بن سلطان آل نهیان در موضوع خیریه و بشردوستانه..... ۱۱۶
- ۴-۳-۹- سازمان هلال احمر امارات متحده عربی در موضوع اجتماعی..... ۱۲۰
- ۴-۳-۱۰- شهر شارجه برای خدمات بشردوستانه (خدمات اجتماعی و سلامت)..... ۱۲۵
- ۴-۴- نگاه‌ت نهادی نظام مدیریت مساجد و اماکن متبرکه..... ۱۲۹
- ۴-۴-۱- اداره کل امور اسلامی و اوقاف..... ۱۲۹
- ۴-۴-۲- اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای..... ۱۳۳
- ۴-۵- نگاه‌ت نهادی نظام مدیریت قرآن و فعالیت‌های مذهبی..... ۱۳۴
- ۴-۵-۱- اداره کل امور اسلامی و اوقاف..... ۱۳۴
- ۴-۵-۲- اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای..... ۱۳۸

فصل پنجم

- ۵- جمع‌بندی..... ۱۴۳

منابع ۱۵۵

پیوست

پیوست ۱- قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون تأسیس اوقاف و امور کودکان ۱۶۳

پیوست ۲- قانون شماره ۲۶ مصوب ۲۰۱۳، قانون انجمن‌های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم .. ۱۸۲

پیوست ۳- قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی ۱۹۷

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱) موقعیت کشور امارات متحده عربی در جهان ۲۵
- شکل ۲-۱) تقسیمات کشوری امارات متحده عربی ۲۵
- شکل ۳-۱) جایگاه امارات متحده عربی از نظر رشد اقتصادی در دنیا در سال ۲۰۱۵ ۲۷
- شکل ۴-۱) نمودار رشد تولید ناخالص داخلی امارات، ایران و جهان از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ ۲۸
- شکل ۵-۱) نمودار تولید ناخالص داخلی امارات، ایران و جهان به ازای سرانه جمعیت از ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۴ ۲۹
- شکل ۶-۱) نمودار تولید ناخالص داخلی کشور امارات و ایران به قیمت بازار از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ ۳۰
- شکل ۷-۱) نمودار درآمد ناخالص ملی براساس سرانه جمعیت امارات متحده عربی، ایران و جهان ۳۱
- شکل ۸-۱) نمودار درآمد ناخالص ملی کشور امارات متحده عربی و ایران از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ ۳۲
- شکل ۹-۱) نمودار رشد جمعیت امارات و ایران از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ ۳۵
- شکل ۱-۳) دولت‌های برتر اهداکننده کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی در سال ۲۰۱۵ ۶۷
- شکل ۲-۳) جایگاه امارات متحده عربی در دنیا از نظر کمک‌های بشردوستانه و میزان بخشندگی .. ۶۸
- شکل ۳-۳) جایگاه امارات متحده عربی در دنیا از نظر کمک‌های بشردوستانه و میزان بخشندگی .. ۶۹
- شکل ۴-۳) شاخص بخشندگی در دنیا در سال ۲۰۱۵ ۷۱
- شکل ۱-۴) نگاهت نهادی وقف و امور خیریه ۸۴
- شکل ۲-۴) سایت وزارت امور اجتماعی ۸۶
- شکل ۳-۴) سایت اداره امور اسلامی و اوقاف ۸۸
- شکل ۴-۴) دسترسی به گزارش مالی اوقاف ۸۸
- شکل ۵-۴) چارت سازمانی اداره امور اسلامی و اوقاف ۹۱
- شکل ۶-۴) اهدا کمک‌های مالی به صورت آنلاین ۹۲
- شکل ۷-۴) سایت اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه ۹۴

- شکل ۴-۹) سایت بنیاد اوقاف و امور کودکان ۱۰۲
- شکل ۴-۱۰) چارت سازمانی بنیاد اوقاف و امور کودکان ۱۰۶
- شکل ۴-۱۱) سایت امارات الخیر ۱۱۰
- شکل ۴-۱۲) لیست خیریه‌ها در سایت امارات الخیر ۱۱۱
- شکل ۴-۱۳) قابلیت جستجو خیریه‌ها در سایت امارات الخیر ۱۱۱
- شکل ۴-۱۴) قابلیت اهدا کمک‌های مالی در سایت امارات الخیر ۱۱۲
- شکل ۴-۱۵) انواع کمک‌های مالی در سایت امارات الخیر ۱۱۲
- شکل ۴-۱۶) انواع کمک‌های مالی در زمینه مؤسسات دبی برای زنان و کودکان ۱۱۳
- شکل ۴-۱۷) نوع اول کمک‌های مالی: اهدا به خیریه‌های عمومی ۱۱۳
- شکل ۴-۱۸) فهرست کلی کمک‌های مالی ۱۱۴
- شکل ۴-۱۹) موارد جزئی‌تر اهدا کمک‌های مالی در یک موضوع خاص ۱۱۵
- شکل ۴-۲۰) مراحل درخواست مجوز برای خیریه‌ها ۱۱۶
- شکل ۴-۲۱) سایت سازمان زاید بن سلطان آل نهیان ۱۱۷
- شکل ۴-۲۲) سایت هلال احمر امارات متحده عربی ۱۲۰
- شکل ۴-۲۳) حمایت از پروژه‌های خیریه‌ای توسط سازمان هلال احمر ۱۲۲
- شکل ۴-۲۴) انواع پروژه‌های خیریه ۱۲۳
- شکل ۴-۲۵) استعلام نتایج کمک‌های محلی ۱۲۳
- شکل ۴-۲۶) پورتال انجام فعالیت‌های داوطلبانه ۱۲۴
- شکل ۴-۲۷) اهدا کمک‌های مالی به صورت آنلاین ۱۲۵
- شکل ۴-۲۸) سایت شهر شارجه برای خدمات بشردوستانه ۱۲۶
- شکل ۴-۲۹) اهدا کمک به معلولان و حمایت از خانواده‌های آنان ۱۲۸
- شکل ۴-۳۰) نگاهت نهادی نظام مدیریت مساجد و اماکن متبرکه ۱۲۹
- شکل ۴-۳۱) نگاهت نهادی نظام مدیریت قرآن و فعالیت‌های مذهبی ۱۳۴
- شکل ۴-۸) چارت سازمانی اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای ۹۸

فهرست جدول ها

- جدول ۱-۱) درصد گروه‌های مختلف سنی برحسب جنسیت ۳۶
- جدول ۱-۳) موجودی دارایی‌های اوقاف مربوط به بنیاد اوقاف و امور کودکان ۶۲
- جدول ۲-۳) مؤسسات و انجمن‌های خیریه امارات (ثبت شده در سایت مرکز بین المللی تحقیق) ۶۳
- جدول ۳-۳) مؤسسات خیریه‌ی دبی (ثبت شده در سایت امارات الخیر) ۶۴
- جدول ۴-۳) لیست انجمن‌ها و مؤسسات خیریه دارای مجوز در دبی ۶۵
- جدول ۵-۳) دولت‌های برتر اهداکننده کمک‌های بشردوستانه بین المللی در سال ۲۰۱۵ ۶۶

مقدمه

از دیرباز سنت حسنه وقف در همه ادیان آسمانی و جوامع بشری مورد توجه و اهتمام وافر قرار داشته است. دین مبین اسلام نیز همچون سایر ادیان الهی اهتمام ویژه‌ای به ترویج وقف در بین مسلمین دارد، به گونه‌ای که پیشوایان اسلام ناب همگی از جمله واقفین و متولیان موقوفات بوده‌اند. در طی قرون متمادی نهاد وقف نقطه اتکاء و مهمترین بستر تعالی نهاد دین و یکی از زیرساخت‌های کلیدی فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی اداره جوامع اسلامی بوده است. با توجه به اهداف بلند انقلاب اسلامی در راستای ایجاد جامعه اسلامی ایرانی و تمدن بین‌الملل اسلامی، احیاء نهاد وقف و شکوفایی هر چه بیشتر موقوفات از ضروریات اساسی‌ای است که مورد تاکید مکرر مقام معظم رهبری قرار دارد.

در این راستا سازمان اوقاف و امور خیریه به عنوان حکمران نهاد وقف بر آن شد تا با مطالعه نظام مدیریت وقف و امور خیریه سایر کشورها، مقدمات آشنایی و بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های سایر ملل، و توسعه ارتباطات بین‌المللی در حوزه وقف، به ویژه ارتباطات با کشورهای و ملت‌های مسلمان را فراهم نماید. لذا از سال گذشته معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی سازمان اقدام به تعریف و راهبری پروژه پژوهشی «شناخت وضعیت نظام مدیریت وقف و امور خیریه پانزده کشور اسلامی و پانزده کشور غیراسلامی» نمود که نتایج آن در قالب بیش از سی کتاب مستقل منتشر شد و در همایش هفته وقف سال جاری توسط جناب آقای دکتر صالحی امیری، وزیر محترم فرهنگ و ارشاد

اسلامی، جناب آقای دکترستاری، معاون محترم علم و فناوری ریاست جمهوری و حجت الاسلام والمسلمین محمدی، نماینده ولی فقیه و ریاست محترم سازمان اوقاف و امور خیریه رونمایی گردید.

اجرای این پروژه مرهون تلاش افراد متعددی است که در اینجا لازم می دانم از زحمات همه آنها به ویژه مدیرکل دفتر نوسازی و تحول اداری، جناب آقای دکتر غلامعلی رحیمی و کارشناسان این دفتر، آقایان اسماعیل خارستانی و علی علاءالدینی که نقش کارفرمایی این مطالعات را برعهده داشتند، و جناب آقای محمدمهدی جعفری که مدیریت اجرای این پروژه را برعهده داشت، و همکاران ایشان، آقای علیرضا رحیمی و خانم فریبا دهقان تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین مراتب سپاس خود را از زحمات بی دریغ جناب آقای حسین آب نیکی - مشاور عالی ریاست سازمان اوقاف و امور خیریه - که نظارت بر این پروژه را برعهده گرفت و در جهت ارتقاء کیفی آن تلاش نمود اعلام می دارم.

معاون توسعه مدیریت و پشتیبانی

سازمان اوقاف و امور خیریه

زمستان ۱۳۹۵

پیشگفتار

مطالعه نظام مدیریت وقف و امور خیریه کشورهای جهان از شهریورماه سال ۱۳۹۴ به منظور آشنایی با پیشینه، روند توسعه وضعیت و عملکرد فعلی کشورها در این حوزه، نداشت نهادی مجموعه‌های فعال در بخش وقف (شامل معرفی نهادها و روابط ما بین آنها) و برنامه‌های آتی این کشورها با هدف استفاده از تجربیات موفق و پرهیز از تجربیات ناموفق، با لحاظ اقتضائات منحصربه‌فرد کشورهای مورد مطالعه، در دستور کار قرار گرفت و عملیاتی گردید.

به منظور تحقق اهداف مدنظر، شرح خدمات این پروژه در قالب چهار فاز ذیل طراحی و اجرا گردید:

- فاز صفر: تدوین طرح و چارچوب اولیه
 - فاز اول: تعیین شاخص‌های انتخاب کشورهای مدنظر و انتخاب و نهایی سازی کشورها
 - فاز دوم: گردآوری، تحلیل و جمع‌بندی گزارش مطالعات انجام شده مرتبط
 - فاز سوم: جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات هریک از کشورهای مدنظر
 - فاز چهارم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری کلی مطالعه
- فاز صفر به تدوین چهارچوب کلان، تفصیلی و محدوده پروژه و جزئیات هریک از مراحل و فعالیت‌ها اختصاص یافت. در فاز اول شاخص‌هایی جهت انتخاب کشورهای هدف مطالعه، تعیین گردید و مبتنی بر این شاخص‌ها، کشورهای مدنظر جهت مطالعه، مشخص شدند. این شاخص‌ها به‌گونه‌ای انتخاب شدند که کشورهای

همسایه، کشورهای اسلامی فعال در حوزه وقف و امور خیریه، کشورهای موفق در حوزه وقف و امور خیریه در دنیا و نیز کشورهای مشابه جمهوری اسلامی ایران از جهت وضعیت فرهنگی، اجتماعی و دینی مورد مطالعه قرار گیرند.

فاز دوم با عنوان «گردآوری، تحلیل و جمع‌بندی مطالعات انجام‌شده» به جمع‌آوری و تحلیل مطالعات موجود در کشور در خصوص نظام مدیریت وقف و امور خیریه سایر کشورها اختصاص یافت. هدف این فاز بهره‌برداری از اطلاعات و پژوهش‌های مرتبط انجام‌شده موجود در کشور و همچنین پرهیز از نادیده گرفتن مطالعات پیشین بود.

فاز سوم نیز به ترتیب به جمع‌آوری اطلاعات پیرامون نظام وقف و امور خیریه کشورهای منتخب از منابع مکتوب، اینترنتی و سایر منابع در دسترس، و تجزیه و تحلیل اطلاعات و جمع‌بندی مطالب اختصاص یافت. در نهایت طی فاز چهارم جمع‌بندی و نتایج حاصل از مطالعه همه کشورها و نتیجه‌گیری کلی مطالعه انجام و ارائه گردید.

مجموعه کشورهایی که در این پروژه هدف مطالعه قرار گرفتند شامل پانزده کشور اسلامی و پانزده کشور غیراسلامی می‌باشد که با توجه به شاخص‌های مدنظر سازمان، همچون همسایگی و ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی مشابه با جمهوری اسلامی ایران، برخورداری از نظام مدیریت و فعالیت‌های درخور تامل در حوزه وقف و امور خیریه، وجود ارتباطات بخش وقف و امور خیریه بین جمهوری اسلامی ایران و کشور مورد مطالعه و مواردی از این دست، انتخاب شدند.

یکی از کشورهای اسلامی منتخب امارات متحده عربی است. اهمیت امارات متحده در منطقه و قرابت دینی و مذهبی بین آن کشور با کشور ما، از جمله دلایل انتخاب امارات به عنوان یکی از کشورهای هدف مطالعه می‌باشد.

مطالعه حاصل گزارش بررسی ساختار و وضعیت نظام وقف و امور خیریه کشور امارات متحده عربی می‌باشد و در آن وضعیت جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی - اجتماعی، و فرهنگی - مذهبی کشور امارات، مفهوم وقف و امور خیریه، روند توسعه و وضعیت موجود بخش وقف و امور خیریه، نگاشت نهادی بخش وقف و امور خیریه و قوانین و برنامه‌های این کشور به اجمال بررسی شده است. همچنین این مطالعه مطالبی مرتبط با امور وقف و خیریه مانند نهادهای حاکم، سیاست‌گذار و مدیریتی

وقفی، سیاست‌های اجرایی، چشم‌اندازها، مأموریت‌ها و برنامه‌هایشان و همچنین سازمان‌ها، مؤسسات و نهادهای فعالی که در این حوزه تلاش می‌نمایند را مدنظر قرار داده است.

در ابتدا جستجویی در سایت‌های فارسی، مقالات و کتب فارسی و انگلیسی در رابطه با وقف و امور خیریه در کشور امارات انجام شد و دو منبع فارسی زیر بررسی شدند: – اسعدی، مرتضی، جهان اسلام، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۶، جلد اول. – جعفریان، رسول، جغرافیای تاریخی و انسانی شیعه در جهان اسلام، قم، انتشارات انصاریان، ۱۳۷۱، چاپ اول.

در فصل اول برای بررسی و حصول اطلاعات کلی در مورد کشور امارات متحده عربی به سایت‌های مختلف فارسی و انگلیسی زبان مراجعه شد تا اطلاعاتی در مورد وضعیت جغرافیایی، تقسیمات کشوری، وضعیت اقتصادی، وضعیت سیاسی و تعداد وزارتخانه‌های این کشور به دست آید. در نهایت، رتبه‌بندی کشور امارات متحده عربی در زمینه وقف و امور خیریه براساس گزارش رتبه‌بندی کشورهای مورد مطالعه، تحلیل و بررسی شد. در این فصل برای ارائه گزارش مربوط به شاخص‌های اقتصادی و تعداد جمعیتی، از سایت بانک جهانی استفاده شده است.

در فصل دوم با عنوان "مفهوم وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی"، مفاهیم وقف، انجمن‌های خیریه و نیت وقف در امارات مورد بررسی قرار گرفتند. کلمات کلیدی که برای جستجو مورد استفاده قرار گرفتند، charity، waqf، awqaf، الخیریه، الوقف و الاوقاف می‌باشند. در مفهوم "وقف"، عناوینی چون شرط وقف، انواع وقف و اهداف آن، انواع موقوفات، سرپرستی موقوفه، اهداف وقف و تفاوت بین وقف و خیریه مورد بررسی قرار گرفت.

نیات وقف در امارات در هفت دسته‌ی وقف برای امور اسلامی، وقف برای دانش، وقف برای عدالت و تقوا، وقف برای افراد یتیم و فقیر، وقف برای مراقبت‌های بهداشتی، وقف برای رفاه اجتماعی و خدمات اجتماعی و وقف برای خانواده‌های اهداکننده و فرزندان آنان قرار می‌گیرند.

فصل سوم به بررسی روند تاریخی توسعه و وضعیت موجود وقف و امور خیریه در

کشور امارات می پردازد. در قسمت روند تاریخی توسعه، تاریخچه وقف و تاریخچه ی وقف برای مسلمانان، و در قسمت وضعیت موجود، موجودی دارایی های اوقاف مربوط به بنیاد اوقاف و امور کودکان، تعداد خیریه های امارات که در سایت "مرکز بین المللی تحقیق و توسعه (مداد)" به ثبت رسیده اند، تعداد خیریه های دبی که در سایت "امارات الخیر" به ثبت رسیده اند، تعداد خیریه های دبی که دارای مجوز می باشند و توسط اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای گزارش شده اند، مورد بررسی قرار گرفتند.

فصل چهارم این گزارش، به معرفی بازیگران فعال در حوزه ی وقف و امور خیریه می پردازد. بازیگران فعال در امارات متحده عربی در چهار گروه نهاد سیاست گذار، نهاد نظارتی، نهاد تسهیل گر و سازمان های غیرانتفاعی قرار دارند. نهادهای سیاست گذار و ناظر در حوزه وقف و امور خیریه در کل کشور امارات شامل "اداره کل امور اسلامی و اوقاف" و "در شهر دبی"، "اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای" و "بنیاد اوقاف و امور کودکان" می باشند و همچنین "وزارت امور اجتماعی" مسئولیت نظارت بر خیریه ها را بر عهده دارد.

نهاد سیاست گذار و ناظر در امور مربوط به مساجد، "اداره کل امور اسلامی و اوقاف" و نهاد نظارتی "اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای"، "بنیاد اوقاف و امور کودکان، و "شهرداری دبی" می باشد. نهاد نظارتی در امور مربوط به قرآن، "اداره کل امور اسلامی و اوقاف" و "اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای" می باشد.

اداره کل امور اسلامی و اوقاف یک اداره حقوقی مستقل است که به طور مستقیم به کابینه گزارش می دهد و مسئولیت اداره امور مربوط به اسلام و اوقاف، مدیریت و نظارت بر مساجد، نظارت بر مراکز دینی و مراکز حفظ قرآن کریم، نظارت و سرمایه گذاری اوقاف (اوقاف مذهبی) و ارتقا سنت وقف را عهده دار می باشد. برای بررسی این نهاد، سایت www.awqaf.gov.ae مورد مطالعه قرار گرفت. در این قسمت، مسئولیت های اداره امور اسلامی و اوقاف، اهداف، استراتژی، چارت سازمانی، مراکز حفظ قرآن کریم و خدمات اداره امور اسلامی و اوقاف مورد مطالعه و بررسی قرار گرفتند. دسترسی به وضعیت مالی این اداره برای تمامی افراد امکان پذیر نمی باشد و با استفاده از نام کاربری و کلمه عبور محقق می شود.

مأموریت وزارت امور اجتماعی بهبود فعالیت‌های اجتماعی به واسطه‌ی توسعه‌ی سیاست‌های یکپارچه و ارائه خدمات ویژه جهت دستیابی به یک جامعه‌ی منسجم می‌باشد. وزارت امور اجتماعی دارای یک وب‌سایت جامع به نام *musahama* برای خیریه‌ها است که لیست تمامی خیریه‌ها و فعالیت‌های مربوط به آن‌ها در این وب‌سایت آورده شده است. این وب‌سایت نقش یک رابط را بین سازمان‌های غیرانتفاعی، مردم و مشارکت‌های داوطلبانه ایفا می‌کند، ولی در حال حاضر این وب‌سایت در دسترس نمی‌باشد. برای بررسی این وزارتخانه سایت www.msa.gov.ae و همچنین سایت www.arabianbusiness.com مورد بررسی قرار گرفتند.

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای، یک اداره دولتی در دبی است که مسئولیت نظارت بر مراکز خیریه در دبی را بر عهده دارد، همچنین وظیفه‌ی مدیریت موقوفات، نظارت بر چاپ قرآن کریم، نظارت بر مراکز حفظ قرآن کریم، مراقبت از مساجد و نظارت بر مدیریت آن‌ها را نیز بر عهده دارد. اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای برای شکل‌گیری انجمن‌ها و مؤسسات خیریه‌ای و یار آن‌ها باید یک تأییدیه‌ی اولیه از وزارت امور اجتماعی دریافت نماید. برای بررسی این نهاد، سایت www.iacad.gov.ae مورد مطالعه قرار گرفت. در این قسمت اهداف، وظایف، فعالیت‌ها، اختیارات، چارت سازمانی، شرایط بنیان‌گذاران خیریه‌ها، نحوه کنترل انجمن‌های خیریه، منابع مالی، پیگیری رویه‌های مالی و انحلال خیریه‌ها مورد مطالعه و بررسی قرار گرفتند.

بنیاد اوقاف و امور کودکان، یک اداره‌ی دولتی در دبی است که وظیفه‌ی نظارت قانونی بر اوقاف، مراقبت و سرمایه‌گذاری آن‌ها، نظارت قانونی بر موقوفات و مدیریت وجوه مربوط به اوقاف را به عهده دارد. برای بررسی این نهاد، سایت www.amaf.gov.ae مورد مطالعه قرار گرفت. در این قسمت، اهداف، استراتژی، نظارت قانونی بر اوقاف، چارت سازمانی، اداره توسعه اوقاف، خدمات مربوط به موقوفات، منابع مالی بنیاد و مصارف اوقاف مورد مطالعه و بررسی قرار گرفتند.

"امارات الخیر" نقش نهاد تسهیل‌گر را در کشور امارات متحده عربی ایفا می‌کند و به عنوان یک بانک اطلاعاتی، به معرفی خیریه‌ها می‌پردازد. اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای این پورتال را راه‌اندازی نموده تا از این طریق، تمامی نهادهای

خیریه در دبی با یکدیگر و با این اداره مرتبط شوند و از این طریق، اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای به درستی بتواند وظیفه‌ی نظارت و سرپرستی خیریه‌ها را به درستی ایفا کند. برای بررسی این نهاد، سایت www.ecp.ae مورد بررسی قرار گرفت. قابلیت‌های مختلف این سایت شامل جستجوی خیریه‌ها بر اساس نام و فعالیتشان، اهدا کمک‌های مالی و درخواست مجوز برای خیریه‌ها می‌باشد.

در کشور امارات سه سازمان غیرانتفاعی و خیریه‌ای در موضوعات مختلف شناسایی و مورد بررسی قرار گرفتند. این خیریه‌ها شامل سازمان زاید بن سلطان آل نهیان (خیریه و بشردوستانه)، هلال احمر امارات متحده عربی (بشردوستانه) و شهر شارجه برای خدمات بشردوستانه (سلامت) می‌باشد.

در ادامه نگاشت نهادی کلیدی بازیگران فعال در سه حوزه‌ی وقف و امور خیریه، مساجد و قرآن ترسیم شده است که نشان‌دهنده‌ی روابط فی مابین بازیگران است.

فصل پنجم این گزارش مربوط به برنامه‌های این کشور می‌باشد که در این قسمت قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی (مصوب ۲۰۰۶)، قانون انجمن‌های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در دبی (مصوب ۲۰۱۳) و قانون اوقاف و امور کودکان (مصوب ۲۰۰۷) معرفی شده است. در فصل ششم هم اطلاعات مربوط به کشور امارات جمع‌بندی شده است.

در مجموع تلاش برای این بوده است که در تدوین این گزارش از مراجع معتبر و به روز دنیا بهره گرفته شود و با برقراری ارتباط با نهادهای مربوطه داخلی و خارجی، محتوای گزارش از دقت بالایی برخوردار گردد. انشاء الله با نقد و نظرات متخصصین مرتبط و تعریف و اجرای مطالعات و پژوهش‌های تکمیلی مثمرتر واقع گردد.

در پایان لازم می‌دانم از محضر همه خوانندگان گرامی استدعا نمایم تا با ارائه دیدگاه‌های ارزشمندشان ما را در ادامه این روند و تکمیل مطالعات انجام شده یاری فرمایند.

مشاور عالی سازمان اوقاف و امور خیریه

و ناظر پروژه



افصل اول |

اطلاعات کلی کشور امارات متحده عربی



۱- اطلاعات کلی کشور امارات متحده عربی

۱-۱- مقدمه

یکی از گام‌های مطالعات تطبیقی، آشنایی مختصر با موقعیت جغرافیایی، سیاسی و اقتصادی کشور مورد مطالعه است. مقایسه یک کشور با کشورهای دیگر بدون در نظر گرفتن شرایط و موقعیت آن، موجب درک سطحی موضوع و نتیجه‌گیری نادرست می‌شود. لذا در این فصل با معرفی کشور امارات و ارائه اطلاعات کلی در مورد شرایط جغرافیایی، اقتصادی و سیاسی آن، زمینه‌ای برای درک بهتر فصول بعدی فراهم شده است.

به منظور آشنایی و مطالعه روندهای اجتماعی و فرهنگی مربوط به یک کشور، آشنایی با ویژگی‌های کلی آن کشور ضروری است؛ در این گزارش همان‌طور که پیش از این اشاره گردید، به بررسی روند تغییر کمک‌های خیریه و وقف و سازوکارهای مربوط به آن پرداخته می‌شود. مطالعات گسترده‌ای در زمینه مؤلفه‌های تأثیرگذار در زمینه کمک‌های خیریه و وقف در کشورهای مختلف دنیا انجام شده است که از آن میان می‌توان به مذهب، سن افراد و درآمد آن‌ها اشاره نمود.

به همین جهت در این فصل به بررسی ویژگی‌های بارز کشور امارات پرداخته می‌شود که در پنج بخش اطلاعات جغرافیایی، اطلاعات اقتصادی، اطلاعات سیاسی - اجتماعی، اطلاعات فرهنگی - مذهبی و در نهایت جایگاه این کشور در حوزه وقف و کمک‌های خیریه می‌باشد.

۲-۱- اطلاعات جغرافیایی

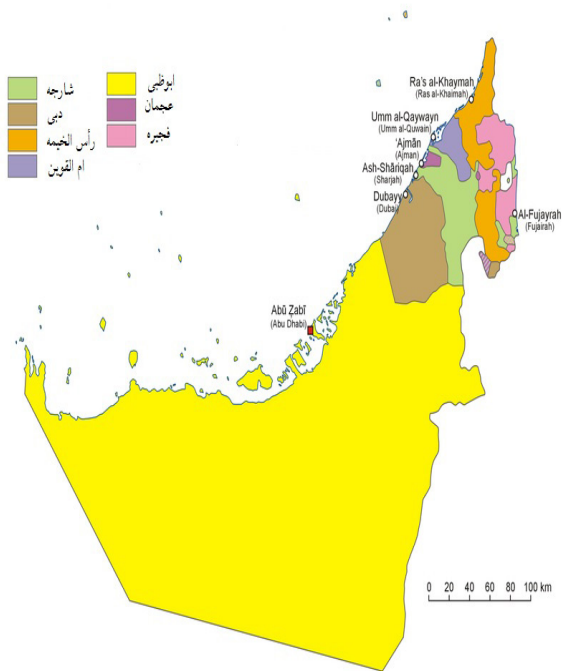
واژه «امارات» به معنی شیخ‌نشین یا امیرنشین است. نام امارات متحده عربی نیز به معنی «شیخ‌نشین‌های متحده عربی» است. تسمیه این کشور به نام «امارات» از آنجا است که پس از تشکیل اتحادیه هفت امارت امیرنشین تأسیس شده است. این کشور در ۲ دسامبر ۱۹۷۱ میلادی تأسیس شده است. قبل از تأسیس دولت اتحاد امارات متحده عربی، این منطقه «امارات متصالحه» نام داشته است، همچنین امارات ساحل عمان نیز نامیده شده است [۱].

امارات متحده عربی کشوری در جنوب غربی قاره‌ی آسیا است و در شرق شبه جزیره عربستان، در خاورمیانه که از جنوب با قطر و عربستان سعودی، از شرق با عمان و از شمال با خلیج فارس همسایه است. مساحت این کشور ۸۳,۶۰۰ کیلومترمربع است که در رده ۱۱۵ امین کشور دنیا از نظر پهناوری قرار می‌گیرد [۲] و مساحت ایران ۱,۶۴۸,۰۰۰ می‌باشد، به عبارتی مساحت امارات متحده عربی در حدود ۲۰/۱ مساحت ایران می‌باشد [۳]. آب و هوایی بیابانی و سرزمینی هموار دارد که قسمت شرقی آن کوهستانی و سردتر است و تنها ۰,۷۷ درصد خاک آن قابل کشاورزی است [۲]. جمعیت آن در سال ۲۰۱۴ حدود ۹ میلیون نفر برآورد شده است [۴] و با بیش از ۱۶ مهاجر در سال به ازای هر هزار نفر جمعیت، پنجمین کشور مهاجرپذیر دنیا است [۲]. این کشور به علت هم‌جواری و رشد سرمایه‌گذاری در آن مقصد بسیار خوبی برای ایرانیان مخصوصاً سرمایه‌گذاران ایرانی می‌باشد. حدود ۹۰ درصد ایرانیان در دبی ساکن بوده و مابقی در ابوظبی و شارجه ساکن می‌باشند [۲].

زبان رسمی کشور امارات عربی است و انگلیسی، فارسی، اردو و هندی نیز کاربرد زیادی دارد. پایتخت و بزرگ‌ترین شیخ‌نشین این کشور ابوظبی است [۲].



شکل ۱-۱) موقعیت کشور امارات متحده عربی در جهان [۵]



شکل ۲-۱) تقسیمات کشوری امارات متحده عربی [۲]

امارات متحده عربی، اتحادی از هفت شیخ‌نشین کوچک به نام‌های ابوظبی، دبئی، شارجه، عجمان، فجیره، رأس الخیمه و ام القوین است (شکل ۱-۲) که بعد از استقلال از بریتانیا در ۲ دسامبر ۱۹۷۱ میلادی شکل گرفت. این روز را با نام روز ملی امارات جشن می‌گیرند [۲].

۱-۳- اطلاعات اقتصادی

امارات متحده عربی در میان سایر کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس دارای یکی از توسعه‌یافته‌ترین اقتصادهای کشورهای عرب می‌باشد. درآمد زیاد حاصل از فروش نفت، این کشور را از یک امیرنشین ساده به یک دولت مدرن با استانداردهای بالای زندگی، نظام آموزشی پیشرفته و زیربنای خوب تبدیل کرده است. شهردبی از نظر اقتصادی در سطح خوبی قرار دارد. این شهر درآمد ناشی از نفت و گاز را سرمایه‌گذاری نموده و تبدیل به یک مرکز توریستی و تجاری شده است.

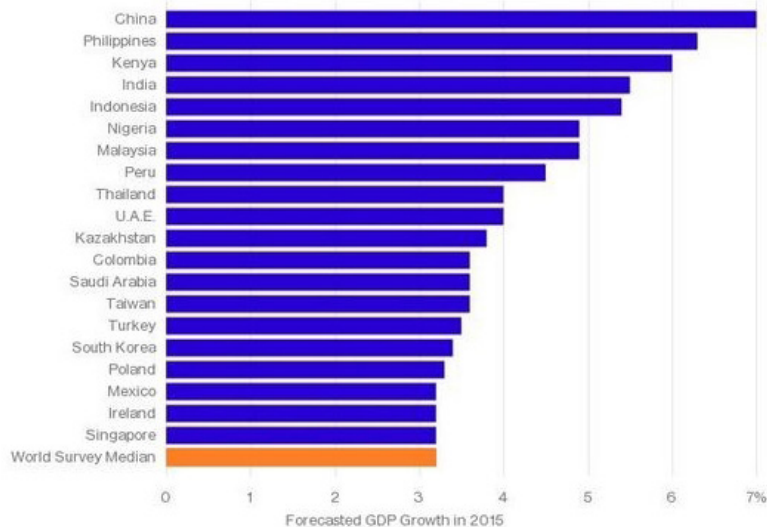
اقتصاد امارات طی چند سال گذشته با تحولات مختلفی روبه‌رو بوده است. در این راستا، رشد مبادلات تجاری امارات با کشورهای نظیر ژاپن، مالزی و ... حاکی از تلاش ابوظبی برای تحکیم جایگاه اقتصادی خود در میان مناطق مختلف می‌باشد [۱] در سال ۲۰۱۵ میلادی امارات متحده عربی از نظر رشد اقتصادی در جایگاه یازدهم دنیا قرار دارد که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است [۶].

امارات و عراق در سال ۲۰۱۳ میلادی، در زمینه تولید نفت رکورد زنی کردند. امارات در سال ۲۰۱۳، روزانه به طور میانگین ۳٫۶ میلیون بشکه تولید کرد و رقم تولید نفت عراق هم ۳٫۱ میلیون بشکه در روز بود. بالاترین رقم افزایش تولید نفت در سال ۲۰۱۳ در میان اعضای اوپک، مربوط به امارات با افزایش ۲۵۰ هزار بشکه در روز است و ۵ کشور دارای بزرگ‌ترین ذخایر نفتی منطقه خاورمیانه به ترتیب عربستان سعودی (۱۵٫۸ درصد)، ایران (۹٫۳ درصد)، عراق (۸٫۹ درصد)، کویت (۶ درصد) و امارات (۵٫۸ درصد) هستند [۷].

واحد پول امارات درهم است [۲]. هر درهم امارات متحده عربی برابر با ۸٫۲۵۴ ریال (در تاریخ اردیبهشت ۱۳۹۵) می‌باشد [۸].

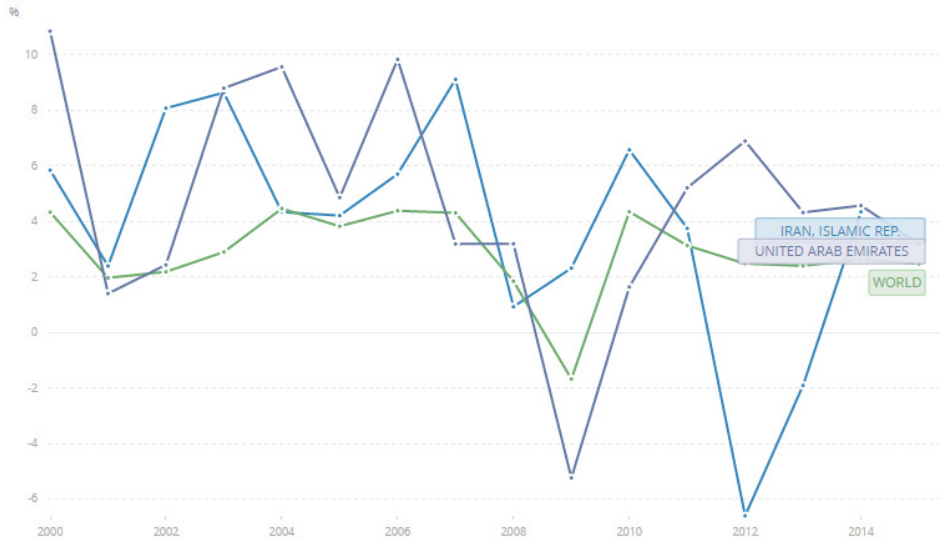
This Year's All-Stars of the Global Economy

Emerging Asia and Africa seen dominating global growth in 2015, economists say



شکل (۳-۱) جایگاه امارات متحده عربی از نظر رشد اقتصادی در دنیا در سال ۲۰۱۵

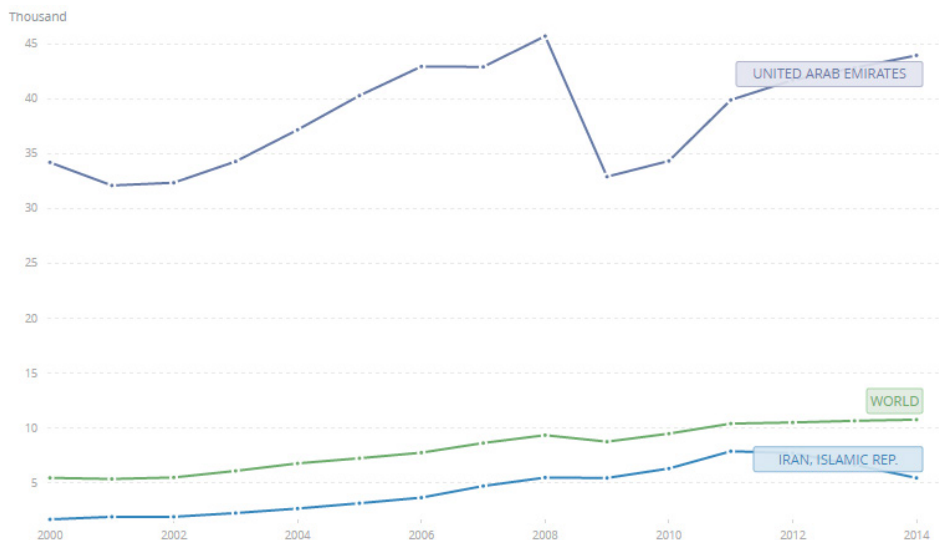
بنا بر گزارش بانک جهانی (شکل ۱-۴)، رشد تولید ناخالص داخلی^۱ کشور امارات برای سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ به ترتیب ۴٫۶٪ و ۳٫۲٪ است [۹]. پیش‌بینی می‌شود که میزان رشد تولید ناخالص داخلی امارات متحده عربی در سال ۲۰۱۸ به ۳٫۵٪ برسد [۱۰]. تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۲۰۱۵ در سایت بانک جهانی اعلام نشده است. بنابراین جهت مقایسه سه نمودار، سال ۲۰۱۴ مورد بررسی قرار گرفته است. در سال ۲۰۱۴، میزان رشد تولید ناخالص داخلی امارات (۴٫۶٪) است که از جهان (۲٫۶٪) و از ایران (۴٫۳٪) بالاتر می‌باشد [۱۱].



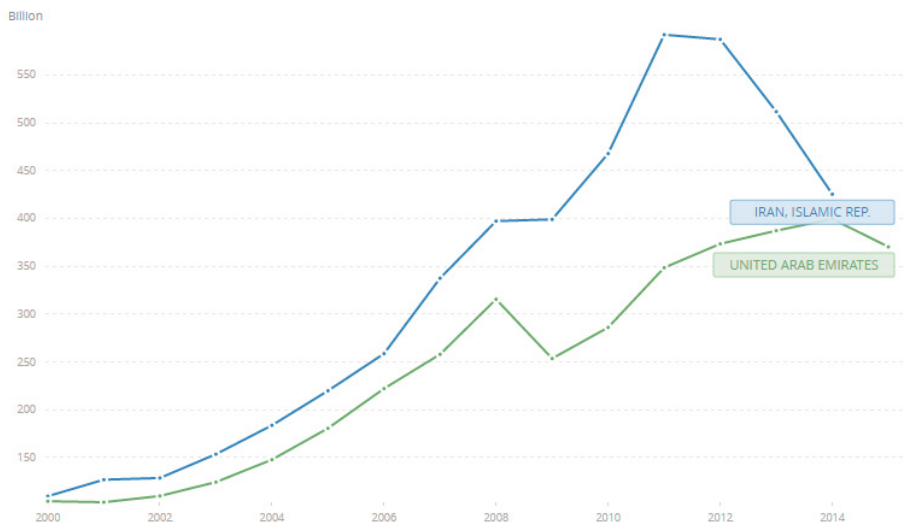
شکل ۱-۴) نمودار رشد تولید ناخالص داخلی امارات، ایران و جهان از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵

بنا بر گزارش بانک جهانی (شکل ۱-۵) میزان رشد تولید ناخالص امارات براساس سرانه جمعیت^۱ در سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ برابر با \$۴۲,۸۳۱ (تقریباً ۱,۲۹۸ میلیون ریال) و \$۴۳,۹۶۳ (تقریباً ۱,۳۳۲ میلیون ریال) می‌باشد. در سال ۲۰۱۴، میزان تولید ناخالص داخلی امارات براساس سرانه جمعیت، از جهان و ایران بیشتر است و تفاوت قابل ملاحظه‌ای هم با این دو نمودار دارد [۱۲]. (در اردیبهشت ۱۳۹۵، هر دلار آمریکا برابر با ۳۰,۳۱۵ ریال می‌باشد [۸])

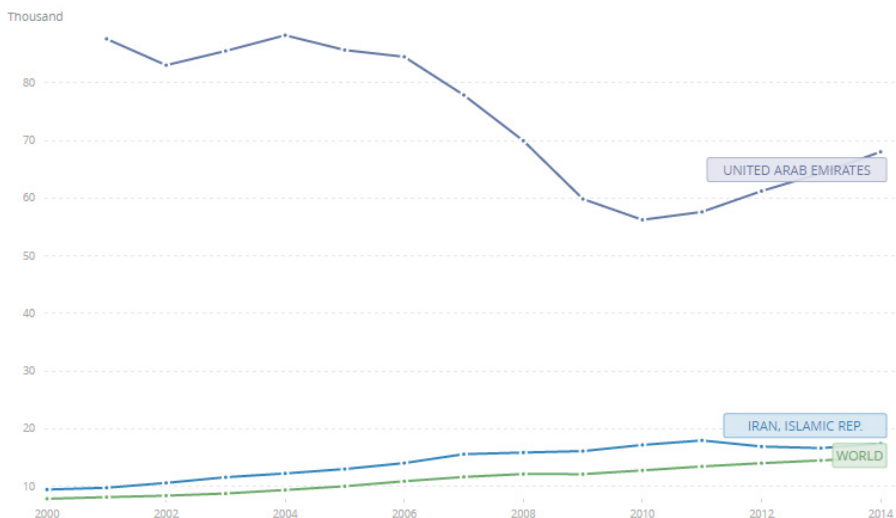
1. GDP Per Capita



شکل ۵-۱) نمودار تولید ناخالص داخلی کشور امارات، ایران و جهان به ازای سرانه جمعیت از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۴ بنا بر گزارش بانک جهانی، میزان تولید ناخالص داخلی امارات براساس قیمت بازار در سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ در شکل ۱-۶ آورده شده است. میزان تولید ناخالص داخلی امارات در سال ۲۰۱۵، برابر با $370,293,000,000$ \$ (۱۱ میلیون میلیارد ریال) می‌باشد. میزان تولید ناخالص داخلی ایران به قیمت بازار، در سال ۲۰۱۵ در سایت بانک جهانی اعلام نشده است. بنابراین جهت مقایسه دو نمودار، سال ۲۰۱۴ مورد بررسی قرار گرفته است. در سال ۲۰۱۴، تولید ناخالص داخلی امارات $399,451,000,000$ \$ (۱۲ میلیون میلیارد ریال) و تولید ناخالص داخلی ایران، $425,326,000,000$ \$ (۱۳ میلیون میلیارد ریال) می‌باشد و همان‌طور که در شکل نمایان است، میزان تولید ناخالص داخلی امارات بیشتر از ایران ایران می‌باشد [۱۳].



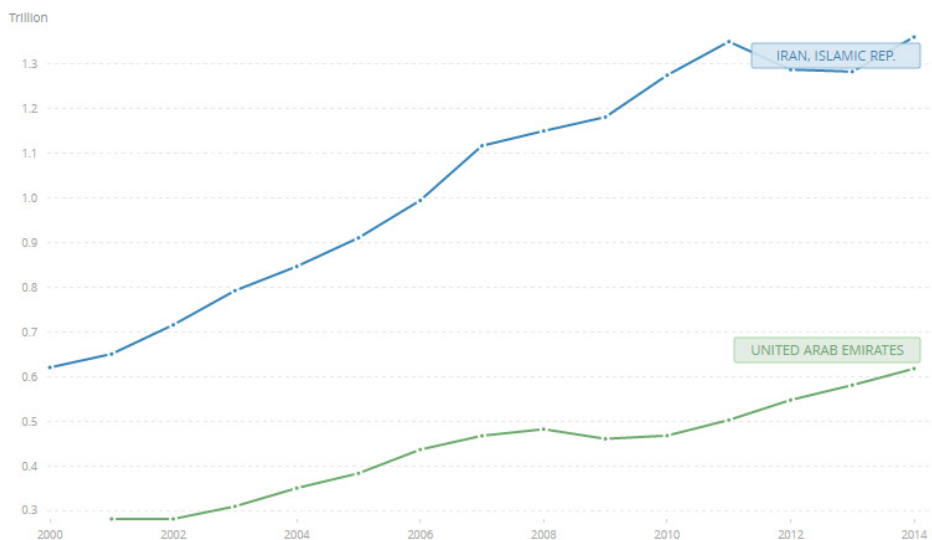
شکل ۶-۱ نمودار تولید ناخالص داخلی کشور امارات و ایران به قیمت بازار (دلار آمریکا) از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ بنا بر گزارش بانک جهانی (شکل ۱-۷)، درآمد ناخالص ملی براساس سرانه جمعیت^۱ در سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ برابر با \$۶۴,۳۱۰ (تقریباً ۱۹۰۰ میلیون ریال) و \$۶۸,۰۳۰ (تقریباً ۲۱۰۰ میلیون ریال) می‌باشد. همچنین میزان درآمد ناخالص ملی بر اساس سرانه جمعیت جهان در سال ۲۰۱۴، \$۱۵,۰۱۱ (تقریباً ۴۶۴ میلیون ریال) و این شاخص برای ایران به میزان \$۱۷,۴۰۰ (تقریباً ۵۷۳ میلیون ریال) می‌باشد [۱۴].



شکل ۷-۱) نمودار درآمد ناخالص ملی براساس سرانه جمعیت کشور امارات متحده عربی، ایران و جهان از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۴

بنا بر گزارش بانک جهانی، میزان درآمد ناخالص ملی^۱ در سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ در شکل ۸-۱ آورده شده است. میزان درآمد ناخالص ملی امارات در سال ۲۰۱۴، برابر با ۶۱۸ میلیارد دلار (۱۸ میلیون میلیارد ریال) می‌باشد. درآمد ناخالص ملی ایران در سال ۲۰۱۴، ۱۳۶۰ میلیارد دلار (۴۲ میلیون میلیارد ریال) می‌باشد و همان‌طور که در شکل نمایان است، تفاوت قابل ملاحظه‌ای در میزان درآمد ناخالص ملی ایران و امارات وجود دارد [۱۵].

1. GNI, PPP



شکل ۸-۱) نمودار درآمد ناخالص ملی کشور امارات متحده عربی و ایران از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵

۴-۱- اطلاعات سیاسی اجتماعی

امارات متحده عربی به صورت فدرالی اداره می‌شود و براساس قانون اساسی امارات، رئیس و نائب رئیس کشور، شورای عالی حکام، شورای وزیران (هیئت دولت)، مجلس ملی اتحادیه و قوه قضائیه، اصلی‌ترین نهادهای حکومتی می‌باشند [۱۶].

شیخ زاید بن سلطان آل نهیان در سال ۱۹۶۶ میلادی حاکم ابوظبی گردید و پس از استقلال در سال ۱۹۷۱ به عنوان رئیس حکومت کشور به قدرت رسید. وی مؤسس و بنیان‌گذار کشور امارات متحده عربی محسوب می‌شود. شیخ زاید در اواخر سال ۲۰۰۴ میلادی پس از ۳۴ سال حکومت بر امارات، درگذشت و شیخ خلیفه بن زاید فرزند ارشد وی به عنوان حاکم ابوظبی و رئیس کشور برمسند حکومت نشست [۱۶].

شورای عالی حکام بالاترین نهاد سیاسی در کشور و متشکل از حکام امارت‌های هفتگانه است. ریاست آن از ابتدای تشکیل کشور امارات، بر عهده حاکم ابوظبی بوده است. تعیین سیاست‌های کلی کشور، انتخاب رئیس و نخست‌وزیر کشور و قضات دیوان عالی، موافقت با قوانین اتحادی قبل از صدور آن، موافقت با معاهده‌ها و قراردادهای بین‌المللی از اهم صلاحیت‌های شورا است [۱].

هیئت وزیران در امارات مسئول تمام دستگاه‌های دولتی امارات است و متشکل از نخست‌وزیر، معاونین نخست‌وزیر و وزرا می‌باشد. این افراد در مقابل رئیس کشور و شورای عالی حکام مسئول هستند. تهیه بودجه سالانه، اجرا و نظارت بر فرمان‌ها و مصوبات و کلیه امور داخلی و خارجی تعیین شده در قانون، از جمله وظایف هیئت وزیران است. همچنین نظارت بر اجرای احکام دادگاه‌ها و معاهدات و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی که توسط دولت امارات امضاء می‌شود از دیگر وظایف هیئت وزیران است [۱۶].

امارات با ریشه‌هایی که در فرهنگ اسلامی دارد، روابط قوی را با سایر کشورهای جهان غرب و جهان اسلام برقرار کرده است. دولت امارات عمدتاً از طریق بنیاد فرهنگی ابوظبی، در صدد حفظ شکل‌های سنتی هنر و فرهنگ است و تغییرات چشمگیری در زندگی اجتماعی صورت گرفته است [۱].

هریک از ۷ امیرنشین امارات از استقلال فراوانی برخوردارند، اما یک امیر موروثی به عنوان حاکم کشور ایفای وظیفه می‌کند و شورای عالی حکام که متشکل از هفت امیر است، رئیس دولت و کابینه را انتخاب می‌کند. در حال حاضر امیر و رئیس دولت امارات، شیخ خلیفه بن زاید آل نهیان است [۲].

امارات متحده عربی دارای ۱۴ وزارتخانه و ۴ دپارتمان (اداره) می‌باشد که عبارت‌اند از:
وزارتخانه‌ها:

۱. وزارت اقتصاد
۲. وزارت بهداشت
۳. وزارت امور مالی
۴. وزارت انرژی
۵. وزارت دادگستری
۶. وزارت امور اجتماعی
۷. وزارت امور شورای ملی فدرال
۸. وزارت کشور
۹. وزارت فرهنگ، جوانان و توسعه جوامع

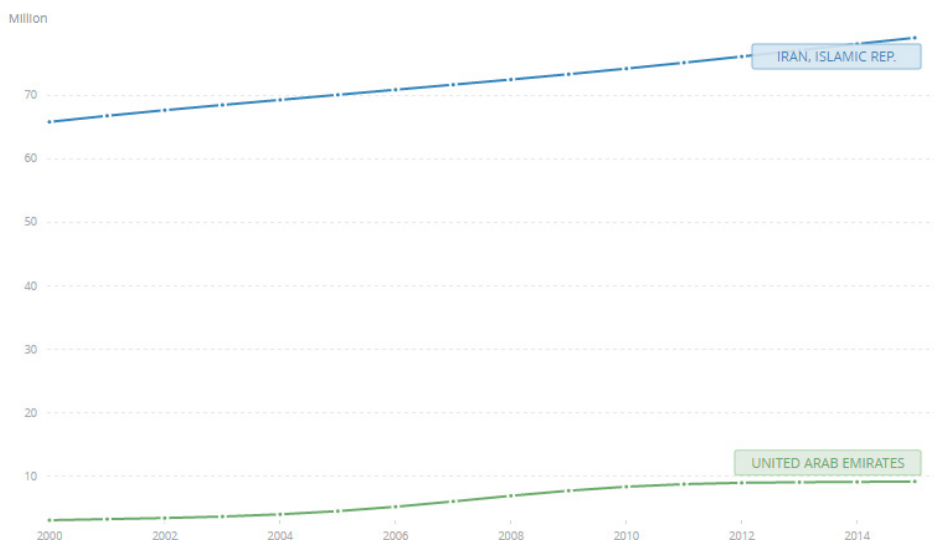
۱۰. وزارت آموزش عالی و تحقیقات علمی
۱۱. وزارت محیط زیست و تغییرات جوی
۱۲. وزارت توسعه زیرساخت
۱۳. وزارت منابع انسانی
۱۴. وزارت توسعه و همکاری بین المللی
۱۵. ادارات امارات متحده عربی:
۱۶. اداره کل امور اسلامی و اوقاف
۱۷. اداره کل تأمین اجتماعی و بازنشستگی
۱۸. اداره کل هواپیمایی کشوری
۱۹. اداره کل ورزش و رفاه جوانان [۱۷]

تفاوت وزارتخانه با اداره در این است که "وزارتخانه" دارای یک کابینه است که وزیر، رئیس آن کابینه می باشد. اما "اداره" می تواند به صورت یک وزارتخانه یا یک بخش دولتی باشد بدون آنکه در رأس آن، یک کابینه قرار داشته باشد و می تواند زیرمجموعه ای از سایر وزارتخانه ها باشد [۱۸].

۱-۴-۱- جمعیت و پراکندگی سنی

بنا بر گزارش بانک جهانی، نمودار رشد جمعیت امارات بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ در شکل ۱-۹ نشان داده شده است. همان طور که در شکل مشخص است، جمعیت امارت متحده عربی در سال ۲۰۱۵، تقریباً ۹,۱۵۶,۹۶۳ نفر می باشد در حالی که جمعیت ایران در سال ۲۰۱۵، در حدود ۷۹,۱۰۹,۲۷۲ نفر می باشد [۱۹].

سن افراد می تواند در میزان کمک های خیریه مذهبی تأثیرگذار باشد اما رابطه مشخصی بین سن افراد و کمک های غیرمذهبی مشاهده نشده است. از جمله عواملی که سبب می شود میزان کمک های خیریه در میان افراد با سن بالاتر افزایش یابد، بالاتر بودن گرایش های مذهبی این افراد نسبت به افراد جوان تر است، از سوی دیگر افراد در سنین بالا کمتر نگران آینده مالی فرزندان خود هستند و راحت ترمی توانند از اندوخته خود به دیگران کمک نمایند. همچنین مطالعات نشان می دهد که افراد با نزدیک شدن



شکل ۱-۹) نمودار رشد جمعیت امارات و ایران از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵

به پایان زندگی و یاد مرگ بیشتر به دیگران فکر می کنند و به کمک به آن ها می اندیشند [۲۰]. در برخی مطالعات، مشاهده شده است که زنان به دلیل حس همدلی و تمایلات مذهبی و اجتماعی، تمایل بیشتری به کمک های خیریه نشان می دهند، و در عین حال مردان با وجود اینکه تمایل کمتری به کمک کردن ابراز می کنند، در عمل کمک های بیشتری می کنند؛ علی رغم این مسائل جنسیت نمی تواند به عنوان یک متغیر مستقل و منفرد در میزان بخشندگی افراد سنجیده شود بلکه متغیرهایی نظیر درآمد افراد و نظر سایر افراد خانواده نسبت به کمک کردن نیز تأثیرگذار می باشند.

درصد گروه های سنی مختلف در کشور امارت در سال ۲۰۱۴ مطابق جدول ۱-۱ بوده است [۲۱].

فقط ۱۸٪ اهالی این کشور اصیلت اماراتی دارند و ۳۲٪ از اعراب دیگر کشورها و ایرانیان و حدود ۵۰٪ از اهالی جنوب آسیا هستند [۲]. بر اساس آخرین اطلاعات، ایرانی های مقیم امارات حدود ۱۵۰ هزار نفر می باشند. بیشترین آمار خارجیان را کارگران هندی تشکیل می دهند. برآوردها حکایت از حضور یک میلیون و هفت صد هزار هندی در امارات دارد [۱۶].

جدول ۱-۱) درصد گروه‌های مختلف سنی برحسب جنسیت

ردیف	گروه سنی (سال)	درصد	نسبت مرد به زن
۱	۱۴-۰	۲۰,۷	۱,۰۵
۲	۲۴-۱۵	۱۳,۷	۰,۱۵
۳	۵۴-۲۵	۶۱,۵	۳,۲۱
۴	۶۴-۵۵	۳,۱	۳,۰۴
۵	۶۵ و بالاتر	۱	۱,۷۲
۶	جمعیت کل	۱۰۰	۱,۸۳

۱-۵- اطلاعات فرهنگی - مذهبی

امارات با ریشه‌هایی که در فرهنگ اسلامی دارد، روابط خوبی با سایر جهان عرب و جهان اسلام برقرار کرده است. دولت امارات عمدتاً از طریق بنیاد فرهنگی ابوظبی، در صدد حفظ شکل‌های سنتی هنر و فرهنگ است. هرچند، تغییرات چشم‌گیری در زندگی اجتماعی صورت گرفته است، نگرش به زنان تغییر کرده است و ورزش‌های جدیدی در کنار شترسواری سنتی کم‌کم رایج می‌شوند، همچون ورزش گلف، بیابان کهن دوبی و مسابقات گلف ابوظبی و گران‌ترین مسابقه‌ی اسب دوانی جهان، جام جهانی دوبی، که هر سال در ماه مارس (اسفند- فروردین) برگزار می‌شود [۱۵۶].

براساس گزارش سایت ایندکس موندی، ۷۶٪ جمعیت کشور امارات متحده عربی را مسلمان (اسلام رسمی)، ۹٪ مسیحی و ۱۵٪ را دیگر ادیان (که عمدتاً هندو و بودائی و کمتر از ۵٪ جمعیت هم، اسلام پارسی، بهائی، دروزی، سیک، احمدیه، اسماعیلیه، بهره داوودی، و یهودی) تشکیل می‌دهند [۲۲]. این تنوع مذهبی می‌تواند تأثیر فراوانی بر بافت اجتماعی و سیاسی آن داشته باشد [۲۳]. بیشتر شیعیان امارات متحده عربی در دبی ساکن اند که از مهم‌ترین و درعین حال، یکی از پرجمعیت‌ترین امیرنشین‌های امارات متحده به شمار می‌آید [۲۴].



افصل دوم |

**مفهوم وقف و امور خيريه
در کشور امارات متحده عربی**



۲- مفهوم وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی

۲-۱- مقدمه

در فصل گذشته، اطلاعاتی کلی درباره کشور امارات بیان شد. پیش از ورود به بررسی ساختار وقف و امور خیریه در امارات، لازم است مفاهیم اولیه در این حوزه مشخص گردد. در این فصل به تعریف مفاهیم بنیادین همچون وقف، تفاوت بین وقف و خیریه، انجمن‌های خیریه و نیت وقف در امارات پرداخته شده است. بخش اول فصل حاضر به بیان مفاهیمی همچون اجزاء وقف، شروط افراد وقف کننده، انواع وقف و اهداف آن، انواع موقوفات، سرپرستی موقوفه، حقوق متولی و اهداف وقف می‌پردازد.

۲-۲- وقف

وقف در زبان عربی به معنای متوقف شدن، شامل شدن، حفظ کردن، اهدا کردن و اختصاص دارایی در راه رضای خدا می‌باشد [۲۸]. از نظر اسلام، منظور از وقف، وقف مذهبی است مانند یک فداکاری داوطلبانه و غیرقابل بازگشت از کل ثروت افراد یا بخشی از آن - به صورت نقدی یا غیرنقدی (مانند خانه یا باغ) و هزینه کردن آن منطبق با پروژه‌های سازگار با شریعت اسلام (مانند مساجد، مدارس مذهبی و ...). از لحاظ قانون اسلامی، اکثر علمای اسلامی موافقت دارند که وقف یک خیریه سازگار با شریعت اسلامی است [۲۹].

وقفی که منوط به مرگ واقف باشد یا مقرر شده باشد که پس از مرگ وی چنین کاری

صورت گیرد، لازم نیست که در زمان حیاتش صورت گیرد؛ چرا که شرط شده است بعد از مرگش وقف^۱ شود [۲۹].

وقف دارای سه جزء است: وقف کننده، موقوفات و ذینفعان [۲۹].

الف) وقف کننده: باید مشخص کند که هدفش از انجام وقف چیست و همچنین ذینفعان آن را به طور شفاهی یا کتبی اعلام نماید.

وقف باید با یک اراده‌ی کامل و یک تصمیم نهایی اعطا شود، به عبارت دیگر، وقف شرطی قابل قبول نیست. علاوه بر این، غیرقابل فسخ و برای زمان نامحدود است. اغلب محققین معتقدند که وقف برای یک دوره‌ی مجدد نمی‌تواند معتبر باشد.

واقف باید یک فرد بزرگسال دارای اختیار کامل و آزادی اراده باشد و تصمیمش برای وقف باید یک تصمیم شخصی باشد نه اینکه توسط شخص دیگری به وی تحمیل شده باشد. وقف کننده مجاز است از موقوفه خود درآمدی کسب کند و پس از مرگش، درآمد حاصل از وقف به نفع واقف مصرف خواهد شد.

اگر فردی دارای بدهی باشد، تنها در صورتی می‌تواند عمل وقف را انجام دهد که بدهی خود را پرداخت کرده باشد. زیرا در قوانین اسلامی، پرداخت بدهی یک تعهد است و دارای اولویت است، درحالی‌که وقف یک کمک مالی خیریه‌ای داوطلبانه است.

هر فردی می‌تواند تا وقتی که زنده است، عمل وقف را انجام دهد. در واقع می‌تواند یک سوم از اموال خود را وقف نماید و در صورتی که مقدار اختصاص داده شده برای وقف بیش از یک سوم باشد، ورثه باید با عمل وقف موافق باشند. در این حالت، وجوه یا دارایی باقی مانده باید بین ورثه توزیع گردد [۲۹].

مالک مال می‌تواند کل مال خود را در راه‌های خیریه وقف کند و یا برای خود حق انتفاع از درآمد کل یا بخشی از موقوفه در طول زندگی اش قائل شود [۲۹].

ب) موقوفات (اموال وقفی): وجوهات موقوفه یا دارایی‌ها باید منطبق با شریعت اسلامی باشند، به عنوان مثال شراب نمی‌تواند به عنوان موقوفه در نظر گرفته

۱. ماده ۴۵ قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون بنیاد اوقاف و امور کودکان نابالغ
۲. ماده ۴۱ قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون بنیاد اوقاف و امور کودکان نابالغ

شود. موقوفات همچنین می‌توانند به صورت نقدی یا غیرنقدی مانند املاک و سهام در نظر گرفته شوند. از آنجا که وقف یک عمل خیریه‌ی پیوسته است، پس باید دائمی و غیرفاسدشدنی باشد، بنابراین غذا نمی‌تواند وقف شود. همچنین وقف می‌تواند یک بخشی از املاک باشد و واقف حق افزایش وقف خود را به مرور زمان دارد [۲۹].

تملك اموال موقوفه یا ادعای داشتن حق عینی درباره آن به خاطر گذشت زمان جایز نیست^۱. ساخت و ساز در املاک موقوفه با تأیید دادگاه صورت^۲ می‌گیرد.

هرگونه تصرف در اموال موقوفه اعم از فروش، بخشش، یا رهن دادن آن‌ها ممنوع است؛ مگر اینکه مصلحت موقوفه خلاف آن را اقتضا کند که در این صورت هم باید هرگونه دخل و تصرف با مجوز دادگاه^۳ صورت گیرد [۳۰].

ج) ذینفعان: ذینفعان افراد یا مؤسساتی می‌باشند که درآمد حاصل از وقف به آن‌ها اهدا می‌شود. همچنین وقف باید به کارهایی تخصیص داده شود که با شریعت اسلامی سازگار است، مانند چاپ قرآن، کمک به نیازمندان و فقرا و... [۲۹].

۲-۲-۱- شروط وقف کننده

اگر واقف در وقف خود شرطی کرده باشد که مغایرتی با احکام دین اسلام نداشته باشد و به خود موقوفه یا موقوف علیه ضرری نرساند، طرف ناظر بر وقف موظف به اجرا و رعایت آن شرط است. فقها شرط واقف را در حکم دستور صریح شارع دانسته و پایبندی به آن را واجب شمرده‌اند. اما در صورتی که عمل به این شرط به صلاح موقوفه یا موقوف علیه نباشد، یا قصد و غرضی که واقف از تعیین آن داشته از بین رفته باشد و یا مصلحتی بهتر از آن پیش آید، می‌توان از اجرای آن صرف نظر کرد. به عنوان مثال، اگر واقف برای موقوف علیه شرط مجرد بودن کرده باشد، از آنجایی که این شرط مخالف شرع و دین اسلام است، می‌توان آن را نادیده گرفت. یا اگر واقف شرط کرده باشد که موقوفه فقط باقیمت مشخصی اجاره داده شود، اما این قیمت برای آبادانی موقوفه کافی نباشد، این

۱. ماده ۳۷ قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون بنیاد اوقاف و امور کودکان نابالغ

۲. ماده ۳۸ قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون بنیاد اوقاف و امور کودکان نابالغ

۳. ماده ۴۰ قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون بنیاد اوقاف و امور کودکان نابالغ

شرط برخلاف مصلحت موقوفه می‌شود و در این شرایط و موارد مشابه آن لزومی برای پایبندی به شرط واقف وجود ندارد. فقها تأکید کرده‌اند که اگر شرط نادرستی برای موقوفه وضع شده باشد، آن شرط باطل می‌شود و اصل بر حفظ مصلحت موقوفه است [۳۱].

شروط ۱۰ گانه:

این شروط، مجموعه‌ای از شروط صحیحی هستند که واقف می‌تواند آن‌ها را در موقوفه خود شرط کند و اکثر واقفان هم به این مسئله توجه کرده و این شروط را به صورت مکتوب در اسناد مربوط به موقوفات خود ذکر کرده‌اند که از آن‌ها به عنوان "شروط ۱۰ گانه" یاد می‌شود و عبارت‌اند از:

۱. بخشش: منظور این است که واقف همه یا مقداری از درآمدها و عائدات موقوفه را برای مدتی معین یا به صورت دائمی به برخی افراد اختصاص دهد.

۲. محروم کردن: مقصود این است که برخی افراد را در مدتی مشخص یا به صورت دائمی از برخی عائدات موقوفه محروم کند.

۳. ادخال: منظور این است که واقف افرادی را که حقی در موقوفه ندارند، در فهرست افراد ذینفع از آن قرار ندهد.

۴. اخراج: منظور این است که برخی افرادی که مستحق استفاده از منافع موقوفه نمی‌باشند را از جمع افراد مستحق استفاده از منافع آن خارج کند تا آن‌ها برای مدتی مشخص و یا به صورت دائمی در فهرست افراد محروم از منافع موقوفه قرار گیرند.

۵- افزایش: بدین معناست که واقف تغییراتی در سهم و درجات افراد مستحق وقف ایجاد کرده و به عنوان مثال آن را افزایش دهد که این به نوعی، برتری دادن برخی از افراد ذینفع موقوفه بر گروهی دیگر برتری دهد و به عنوان مثال در زمان توزیع عائدات موقوفه چیز بیشتری به آن‌ها بدهد و یا سهم یکی از افراد ذینفع موقوفه را برای همیشه افزایش دهد که این مسئله مستلزم کاهش سهم افراد ذینفع دیگر است.

۶. کاهش: به منزله کاهش سهم و حقوق افراد ذینفع موقوفه است و به عبارت دیگر، واقف با این شرط خود سهم یک یا چند نفر از افراد ذینفع را کاهش داده و در صورتی که سهم افراد مشخص نباشد، به یک یا چند نفر سهم یا درآمدی کمتر از آنچه به دیگران

می‌دهد، اختصاص می‌دهد و این مستلزم افزایش سهم افراد ذینفع دیگر است. ۷. تغییر: این شرط شامل تمامی شروط قبلی می‌شود و انتقال از جزء به کل به شمار می‌رود؛ چراکه شروط قبلی هم نوعی تغییر به شمار می‌رفتند و از همین رو، وقتی واقف برای خود حق تغییر در نظر می‌گیرد، حق اجرای شروط قبلی را هم دارد. علاوه بر این، وی می‌تواند به هر شیوه دیگر در مصارف درآمدهای موقوفه تغییر ایجاد کند و به عنوان مثال، به جای سهم بندی میان افراد ذینفع، این درآمدها را به صورت حقوق و مستمری به آن‌ها پرداخت کند.

۸. تبدیل: منظور تبدیل عین موقوفه است که شامل تبدیل منافع موقوفه و به عنوان مثال تبدیل یک زمین کشاورزی به خانه و منزل و یا مبادله آن با یک موقوفه دیگر است.

۹. ابدال: مقصود از آن تغییر کاربری عین موقوفه در قبال پول یا اعیان دیگر و به عبارت دیگر، فروش عین موقوفه است.

۱۰. استبدال: منظور تعیین جایگزین برای عین موقوفه و به عبارت دیگر، خرید یک چیز دیگر و وقف آن به جای موقوفه اول است و اگر نام یکی از آن‌ها ذکر شود، منظور همان کل موقوفه یا فروش عین موقوفه و خرید گزینه دیگر به عنوان جایگزین و وقف آن است [۳۱].

۲-۲-۲- انواع وقف و اهداف آن

– وقف خانوادگی: واقف در این مورد اموال خود را وقف فرزندان خود، نوادگان، آشنایان یا اشخاص دیگر که خود تعیین کرده است، می‌کند. پس از مرگ ذینفعان، اموال وقفی تنها برای مقاصد رفاه عمومی واگذار می‌شود.

– وقف خیریه‌ای: این نوع وقف برای کمک به فقرا، یتیمان، افراد بیسوه و برای هر عمل خیریه دیگر اختصاص داده شده است.

– وقف مشترک: یک ترکیبی از وقف خانوادگی و وقف خیریه‌ای است [۲۹].

۲-۲-۳- انواع موقوفات

موقوفات به سه دسته‌ی موقوفات قومی یا ملتی، خیریه‌ای و مشترک تقسیم می‌شوند.

– موقوفات قومی (ملتی): منفعت حاصل از این نوع موقوفات به بستگان افراد وقف کننده یا افراد خاصی که آن‌ها مشخص کرده‌اند، اختصاص داده می‌شود. نام دیگر

این نوع موقوفات، موقوفات اجدادی می باشد.

- موقوفات خیریه‌ای: منفعت حاصل از این نوع اوقاف برای فعالیت‌های خیریه‌ای مانند کمک به نیازمندان و مساجد اختصاص داده می شود.
- موقوفات مشترک: این نوع موقوفات، منطبق بر امور موقوفات قومی و موقوفات خیریه‌ای می باشد.

تمامی درآمدهای حاصل از این نوع موقوفات برای هزینه‌های مربوط به موقوفات که تمامی جنبه‌های اجتماعی را در جامعه پوشش می دهد، اختصاص داده می شود، بنابراین افراد وقف کننده باید آزادی انتخاب داشته باشند که درآمد حاصل از موقوفات در چه منبعی مصرف گردد [۳۲].

۲-۲-۴- سرپرستی موقوفه

منظور از سرپرستی موقوفه، اختیاراتی است که به یک نفر جهت حفظ اعیان موقوفه، اداره امور، بهره‌برداری از آن، مرمت و بازسازی و پرداخت عواید و درآمدهای آن به افراد ذینفع، اختصاص داده می شود. کسی که از چنین حقی برخوردار باشد، متولی، ناظر و قیم نامیده می شود و در کشورهای عربی، برای اشاره به کسی که اداره امور اوقاف را بر عهده داشته باشد، بیشتر از عنوان "ناظر" استفاده می شود. لذا، ناظر یا متولی موقوفه کسی است که حق تولیت اعیان موقوفه و اداره امور، حفظ و بهره‌برداری مفید و انجام مرمت و بازسازی‌های لازم در این بنا را داشته باشد. شارع، تولیت بر موقوفات را مسئله‌ای لازم و حقی قطعی اعلام کرده است. واقف و جانشین وی که خودش تعیین می کند، تا زمان حیات (واقف) از حق تولیت بر موقوفه برخوردار هستند، اما پس از مرگ واقف یا متولی، این حق تولیت به حاکم شرع که نوعی حق ولایت کلی دارد، منتقل می شود و وی مسئولیت نظارت بر وقف و اداره امور آن را بر عهده دارد.

۲-۲-۵- حقوق متولی

جایز است که برای متولی موقوفه حقوقی ماهیانه یا سالیانه در نظر گرفته شود یا مقدار نسبی مشخصی از درآمدهای موقوفه مثلاً هزینه اداره امور موقوفه و حفظ منافع آن به

متولی پرداخت شود. در صورتی که واقف حقوق مشخصی برای متولی مشخص کرده باشد، این حقوق به او تعلق می‌گیرد، اما در غیر این صورت، حاکم شرع می‌تواند حقوق مناسبی برای او تعیین کند؛ به طوری که این حقوق از اجرت کاری مشابه همین تولیت موقوفه بیشتر نباشد؛ چراکه این مسئله منجر به کاهش حقوق و مستمری افراد ذینفع عواید موقوفه می‌شود [۳۳].

۲-۲-۶- اهداف وقف

— هدف کلی: وقف در جوامع نیازمند یا شرایط پیش‌بینی نشده به طور خاص نقش مهمی را ایفا می‌کند. وقف به وسیله‌ی کمک به نیازمندان با استفاده از تأسیس مساجد و مؤسسات رفاه اجتماعی مانند مدارس، مراکز بهداشتی درمانی و مراکز برای افرادی با نیازهای خاص به فرآیند توسعه کمک می‌نماید.

— هدف شخصی: این هدف مردم محور است و افراد به انجام فعالیت‌های بشردوستانه، مذهبی، اجتماعی، مرتبط با خانواده می‌پردازند [۲۹].

۲-۲-۷- تفاوت بین وقف و خیریه

وقف یک کمک مالی دائمی است. هنگامی که یک وقف ایجاد شود، هرگز نمی‌تواند به عنوان یک هدیه اهدا شود، به ارث برده شود و یا به فروش برسد و هزینه کردن بازده ناشی از آن مطابق با خواسته‌های واقف انجام می‌شود. خیریه از سوی دیگر یک مفهوم گسترده‌تر است که شامل صدقه، کمک هزینه، ارث، وام قرض الحسنه و وقف می‌باشد [۲۹].

۲-۳- انجمن‌های خیریه^۱

انجمن‌های خیریه با هدف جمع‌آوری کمک (صدقه) به صورت نقدی و غیرنقدی و هزینه کردن آن‌ها در فعالیت‌های خیریه‌ای داخلی یا خارج از کشور تشکیل شده‌اند. فعالیت‌هایی که انجمن‌ها انجام می‌دهند عبارت‌اند از:

— ساخت مساجد، مدارس، بیمارستان و مراکز درمانی

1. Charitable Society

۲. ماده ۳ قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه دردی

- ساخت جاده و حفاری چاه
 - جمع‌آوری کمک‌های مالی (صدقه) و زکات و توزیع آن‌ها به افراد نیازمند
 - ارائه کمک‌های مالی به دانش‌آموزان نیازمند
 - مراقبت و حمایت از ایتام و افراد نیازمند
 - آماده‌سازی زائران و افرادی که قصد انجام عمره را دارند.
 - انجام مراسم قربانی مذهبی و توزیع گوشت در میان نیازمندان
 - برگزاری نمایشگاه‌های خیریه‌ای [۳۴]
- انجمن‌های خیریه باید مجوزشان^۱ را هر دو سال یک‌بار توسط اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه تجدید کنند [۳۴].
- انجمن‌های خیریه برای تأمین مالی^۲ فعالیت‌های خود نمی‌توانند کمک‌های مالی جمع‌آوری کنند مگر آنکه موافقت کتبی از اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه داشته باشند [۳۴].

۲-۳-۱- شرایط جمع‌آوری کمک‌های مالی انجمن‌ها

- انجمن‌های خیریه برای جمع‌آوری کمک‌های مالی به صورت نقدی یا غیرنقدی باید با شرایط زیر موافقت نمایند^۳:
۱. انجمن‌ها باید موافقت کتبی از احزابی که کمک‌های مالی جمع‌آوری می‌کنند، داشته باشند:

- الف) مساجد: اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه
 - ب) خدمات عمومی مانند بازار آزاد و پارک‌ها: شهرداری دبی
 - ج) بازار فروش و مراکز تجاری: مدیریت مراکز یا رسانه‌ها یا مجتمع‌های تجاری
 - د) مؤسسات خصوصی و دولتی: مدیریت مؤسسات
۲. کمک‌های مالی و صدقه‌ها باید در جعبه‌های بسته جمع‌آوری شود، با رعایت شرایط

زیر:

۱. ماده ۱۰ قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی
۲. ماده ۱۲ قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی
۳. ماده ۲۷ قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی

- الف) باید آرم انجمن را دارا باشند،
- ب) باید به مشخصه‌ها و خصوصیات که توسط اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه برای جمع‌آوری کمک‌های مالی تعیین شده است، پایبند باشند،
- ج) آن‌ها باید به طور دائم در مساجد یا سایر مکان‌ها مستقر شوند،
- د) جعبه باید دارای یک شماره سریال ثبت شده در انجمن باشد،
- ه) فردی که کمک‌های مالی را برای انجمن جمع‌آوری می‌کند، باید دارای یک کارت شناسایی معتبر که حاوی عکس، اطلاعات شخصی و آرم انجمن است، باشد،
- و) مکان توزیع جعبه‌ها باید شناخته شده باشد و در انجمن ثبت شده باشد.
- ز) جعبه اختصاص داده شده برای جمع‌آوری زکات، باید از دیگر جعبه‌های جمع‌آوری صدقات و کمک‌های مالی تشخیص داده شود.
- ح) مجموعه جمع‌آوری کمک‌های مالی باید در خارج از مسجد یا حیاط خارجی آن ساخته شود.
- ط) جعبه‌ها باید حداقل توسط دو نفر باز شوند [۳۴].

۲-۳-۲- منابع مالی انجمن‌های خیریه و نحوه جمع‌آوری آن‌ها

منابع مالی انجمن‌های خیریه به نحوه تأمین مالی آن‌ها بستگی دارد که عبارت‌اند از:

- تعهد پرداخت اعضا
- کمک‌های مالی توسط یکی از بنیان‌گذاران انجمن (در صورتی که انجمن‌ها توسط افراد یا احزاب خاصی تشکیل شده باشند)
- درآمدهای حاصل از فعالیت‌های انجام شده توسط انجمن
- جمع‌آوری کمک‌های نقدی و غیرنقدی توسط انجمن منطبق با مفاد قوانین
- اعتبارات مالی داده شده به انجمن منطبق با مفاد قوانین
- وصیت‌نامه و موقوفاتی که در اختیار انجمن می‌باشند.
- صدقه و زکات

– هر نوع درآمد دیگری که در تضاد با ماهیت فعالیت‌های انجمن و یا اهداف آن نباشد [۳۴].

۲-۴- نیات وقف در امارات

نیات وقف در امارات متحده عربی در ۷ دسته قرار دارند که عبارت‌اند از [۳۵]:

- وقف برای امور اسلامی
- وقف برای دانش
- وقف برای عدالت و تقوا
- وقف برای افراد یتیم و فقیر
- وقف برای مراقبت‌های بهداشتی
- وقف برای رفاه اجتماعی و خدمات اجتماعی
- وقف برای خانواده‌های اهداشده و فرزندان آنان

۲-۴-۱- وقف برای امور اسلامی

وجوه حاصل از این نوع وقف به هزینه‌های مرتبط با امور اسلامی و مساجد اختصاص داده می‌شود که شامل موارد زیر می‌باشد:

- حفظ و نگهداری مساجد و فراهم آوردن نیازهای آن‌که عبارت‌اند از: وظایف مربوط به ساخت‌وساز، تمیز کردن و معطر کردن مساجد، فراهم آوردن محل اقامت و اسکان برای امامان جماعت، مؤذنان و یا هر شخص دیگری که نقش مهمی در این فرآیند داشته باشد، به همراه فراهم آوردن حقوق این افراد.
- پشتیبانی از فعالیت‌های مربوط به فتوا: فراهم کردن بودجه لازم برای مراکز فتوا، کارمندان آن، صدور و انتشار فتوا با استفاده از شیوه‌های مختلف.
- چاپ و توزیع قرآن کریم
- تأسیس مراکز حفظ قرآن کریم: آموزش قرآن و علوم مربوط به آن، تخصیص حقوق برای مربیان و دیگر کارکنان، حمایت از شاگردان و ارائه تمام الزامات عملیاتی.
- این نوع وقف هدفش این است که در موارد زیر مصرف شود (البته محدود به این

موارد هم نمی باشد):

- کمک به ساخت مساجد و فراهم آوردن تجهیزات مورد نیاز برای آنها
- ترویج آئین مذهبی برای پاسخگویی به نیاز جامعه
- حمایت از فعالیت های فتوای مذهبی
- توزیع قرآن کریم و کمک به حفظ، یادگیری و آموزش آن [۳۶].

۲-۴-۲- وقف برای دانش

وجوهات حاصل از این نوع وقف به خدمات مربوط به فراگیران و ارتقا دانش با استفاده از ایجاد امکانات مرتبط و ارائه ابزارهای لازم اختصاص داده می شود که شامل موارد زیر می باشد:

- حمایت از دانش آموزان در داخل یا خارج از امارات متحده عربی در زمینه هایی که برای جامعه منفعت داشته باشد.
- آموزش دانشمندان در داخل یا خارج از امارات و آماده سازی آنها برای مسئولیت هایی که به آنها واگذار خواهد شد.
- حمایت و پشتیبانی از مطالعات و پژوهش ها، تألیف کتب و چاپ و نشر آن. این پروژه نیازمند این است که افراد وقف کننده بخشی از ثروت خود را برای حمایت از این فعالیت ها اختصاص دهند.
- ساخت، نگهداری و عرضه مدارس از طریق درآمد حاصل از موقوفه هایی که توسط افراد وقف کننده اهدا شده است.
- این نوع وقف هدفش این است که در موارد زیر مصرف شود (البته محدود به این موارد هم نمی باشد):
- تشویق به یادگیری و ارتقا دانش برای ارائه بهتر خدمات به افراد و جامعه به طور یکسان،
- آماده سازی دانش آموزان از طریق تحصیلات دانشگاهی به منظور منطبق کردن آنها با نیازها و تغییرات جامعه،
- حمایت از پژوهش های علمی و فراهم آوردن شرایطی برای اختراعات و نوآوری [۳۷].

۲-۴-۳- وقف برای عدالت و تقوا

درآمدهای حاصل از این نوع وقف برای ترویج تقوا و نیکی اختصاص داده می شود و شامل موارد زیر است:

- حمایت از انواع مختلف خیریه و اعمال نیک،
 - تسهیل حج و عمره با فراهم آوردن نیازهای مختلف سفر برای زائران،
 - حفر چاه و انتقال آب، از جمله ارائه تجهیزات استخراج آب، توزیع و آبیاری آن،
- این نوع وقف هدفش این است که در موارد زیر مصرف شود (البته محدود به این موارد هم نمی باشد):
- کمک به سازمان حج و فراهم آوردن تجهیزاتی که به موفقیت این سازمان کمک می کند،
 - کمک کردن در دستیابی به اهداف آموزشی حج
 - کمک به ارتقا فضائل در میان مسلمانان با توجه به تأثیر مثبت حج بر رفتار و شخصیت آن ها،
 - کمک به نیازمندان تا به آرزوی خود برای انجام حج دست یابند،
 - کمک به تأمین آب آشامیدنی و آبیاری،
 - کمک به فقرا و برطرف کردن مشکلات آن ها،
 - کمک به ارتقا حس همبستگی در میان افراد [۳۸].

۲-۴-۴- وقف برای افراد یتیم و فقیر

- درآمد حاصل از این نوع وقف برای ارائه خدمت به افراد یتیم و نیازمندان و تأمین نیازهای اولیه آن ها مصرف می شود که شامل موارد زیر می باشد:
- کمک به یتیمان و فقرا: درآمد حاصل از این نوع وقف برای تأمین نیازهای ضروری و اساسی این دسته از افراد و کمک به زندگی آن ها مصرف می شود. بدین ترتیب وقف به ارتقا ارزش های تمامیت انسانی کمک می کند،
 - مراقبت و رسیدگی به خانواده های فقیر به واسطه ی درآمد حاصل از موقوفات،

- حمایت از افراد نیازمند و ورشکسته، تسهیل زندگی آن‌ها، حمایت از خانواده‌های این افراد تا جایی که ممکن است و کمک به آن‌ها در پرداخت بدهی ایشان،
- این نوع وقف هدفش این است که در موارد زیر مصرف شود (البته محدود به این موارد هم نمی‌باشد):
- کاهش فقر در میان فقرا با فراهم آوردن نیازهای اساسی برای آن‌ها و تأمین یک سطح زندگی قابل قبول برای آنان،
- جستجو روش‌های تأمین درآمد ثابت برای آن‌ها،
- کمک به تغییر احساسات منفی نسبت به این گروه از افراد [۳۹].

۲-۴-۵- وقف برای مراقبت‌های بهداشتی

- این نوع وقف شامل موقوفه‌ها و درآمدهایی است که توسط افراد وقف کننده برای ساخت و تجهیز درمانگاه‌ها و بیمارستان‌ها و همچنین تلاش برای مقابله با شیوع بیماری‌های واگیردار اختصاص داده شده است که شامل موارد زیر می‌باشد:
- مراقبت از بیماران، شامل حمایت افراد برای بستری شدن در بیمارستان و در مراکز روان‌شناختی،
- کمک به ساخت و تأمین مراکز بهداشتی و واحدهای درمانی با تمام تجهیزات لازم برای ارائه خدمات بهداشتی درمانی
- این نوع وقف هدفش این است که در موارد زیر مصرف شود (البته محدود به این موارد هم نمی‌باشد):
- حمایت از واحدهایی که به ارائه خدمات بهداشتی می‌پردازند،
- اشاعه فرهنگ حفظ سلامت،
- کمک به فراهم آوردن شرایطی برای پذیرش بیماران و ارائه حمایت‌های روان‌شناختی از آن‌ها،
- کمک به ساخت بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی مختلف [۴۰].

۲-۴-۶- وقف برای رفاه اجتماعی و خدمات اجتماعی

درآمد حاصل از این نوع وقف صرف حمایت از خدمات بشردوستانه و اجتماعی می‌شود که شامل موارد زیر می‌باشد:

– فراهم نمودن مراقبت‌ها و خدماتی برای افراد مسن از طریق درآمد حاصل از وقف شامل حمایت‌های مالی، اجتماعی و روان‌شناختی.

– ارائه مراقبت و خدمات برای افرادی با نیازهای خاص.

– حمایت از فعالیت‌هایی که برای کودکان و نوجوانان طراحی شده است: هر نوع درآمد حاصل از موقوفه‌ها می‌تواند از چنین فعالیت‌هایی با هدف توسعه جوانان از لحاظ شناختی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی حمایت کند.

– حفظ محیط زیست: هر نوع درآمد حاصل از موقوفه‌ها می‌تواند برای حفاظت محیط زیست در برابر هوا، زمین، آب و آلودگی مواد غذایی اختصاص داده شود.

– افزایش ایمنی درباره ترافیک جاده‌ای: هر نوع درآمد حاصل از اموال موقوفه می‌تواند برای حمایت از فعالیت‌هایی که مردم را از طریق رسانه و یا سایر افراد درباره ایمنی ترافیک مطلع سازد، مورد استفاده قرار گیرد. این فعالیت به عنوان یک عمل خیریه در نظر گرفته می‌شود.

– حفظ و نگهداری از امکانات عمومی: هر نوع درآمد حاصل از اموال موقوفه می‌تواند برای حمایت و مدیریت آسان زیرساخت‌های عمومی مانند پارک‌ها، جاده‌ها و توالتهای عمومی مورد استفاده قرار گیرد.

– مبارزه با مواد مخدر: هر نوع درآمد حاصل از اموال وقف شده می‌تواند برای درمان معتادان و حمایت از آن‌ها از لحاظ مالی، پزشکی، اجتماعی و روانی اختصاص داده شود. هدف، کمک به این دسته از افراد است تا تبدیل به مسلمانانی با اراده‌ای محکم شوند و بتوانند در خدمت خود، جامعه و کشورشان باشند.

– حمایت رسانه خیریه‌ای: هر نوع درآمد حاصل از اموال موقوفه‌ای که از تولیدات رسانه‌ای حمایت می‌کند؛ که این می‌تواند برای یک عمل خیریه‌ای قانونی به کار گرفته شود.

– تلاش‌های امداد رسانی: هر نوع درآمد حاصل از وقف می‌تواند برای نجات افرادی که

- مبتلا به مصیبت شده‌اند، تخصیص داده شود. این یک اقدامی است که هدفش از بین بردن ناراحتی در میان مردم است.
- رفاه و آسایش حیوانات: هر نوع درآمد حاصل از وقفی که به امر حمایت از حیوانات از لحاظ حقوقی و درمان اختصاص داده می‌شود و همچنین حمایت از احزابی که وابسته به آن‌ها می‌باشند.
- این نوع وقف هدفش این است که در موارد زیر مصرف شود (البته محدود به این موارد هم نمی‌باشد):
- کمک به فعالیت‌های خیریه‌ای، حمایت از افراد مبتلا به فجایع و افرادی با نیازهای خاص و گسترش فرهنگ انسان دوستی در میان اعضای جامعه.
- ارائه مراقبت به افراد مسن و فراهم آوردن شرایطی برای کاهش اثرات توانی آن‌ها از لحاظ اجتماعی، روان شناختی و فیزیکی.
- گسترش آگاهی افراد درباره سلامت، ارزش‌های اجتماعی زیست محیطی و کمک به استفاده از ابزارهای مفید به منظور دفع آلاینده‌ها.
- تلاش برای به حداقل رساندن تصادفات و تلفات.
- حفاظت از حیوانات در برابر کشتن و یا بهره‌برداری از آنان در راه‌های غیرمجاز.
- کمک به سازمان‌های مربوط به کودکان و نوجوانان و ارتقا آنان از لحاظ فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و شناختی.
- کمک به ساخت برخی امکانات عمومی برای مقاصد تفریحی مجاز تحت مدیریت و نظارت اوقاف.
- کمک به درمان مواد مخدر و کاهش اثرات فیزیکی، اجتماعی و خانوادگی آن [۴۱].

۲-۴-۷- وقف برای خانواده‌های اهداکننده و فرزندان آنان

- این نوع از وقف به خانواده‌های افراد وقف کننده محدود می‌شود- به مرد وزن یا هر دو آن‌ها و یا تنها برخی از اعضای خانواده. از درآمد حاصل از این نوع وقف نه تنها فرزندان افراد وقف کننده و اهداکننده، بلکه نوادگان آن‌ها هم بهره‌مند خواهند شد.
- این نوع وقف هدفش این است که در موارد زیر مصرف شود (البته محدود به این

موارد هم نمی باشد):

- محترم شمردن ارتباطات خانوادگی و اجازه دادن به بشردوستان جهت انجام کارهای خوب برای بستگانشان.
- دستیابی به همبستگی و تضمین شرایط بهتر زندگی برای اعضای خانواده.
- دستیابی به دوستی، ارتباط و صمیمیت و تقویت پیوندهای خانوادگی.
- محافظت از خود در برابر مصیبت‌ها و جستجوی بهترین‌ها [۴۲].

۲-۵- قوانین وقف و امور خیریه در امارات

قوانین وقف و امور خیریه در کشور امارات عبارتند از: قانون مجوز سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی، قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون تأسیس بنیاد اوقاف و امور کودکان، و قانون شماره ۲۶ مصوب ۲۰۱۳، قانون انجمن‌های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در دبی که در ادامه توضیحاتی در خصوص هریک از قوانین بیان می‌گردد.

۲-۵-۱- قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی [۳۴]

این قانون توسط اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای در دبی در تاریخ ۲۳/۱۱/۱۴۲۶ ه.ق (معادل ۲۳/۱/۲۰۰۶) منتشر شده است. مقررات این قانون برای تمامی انجمن‌ها خیریه‌ای و مذهبی قابل کاربرد است. این قانون در دو فصل تنظیم شده است. فصل اول شامل یک بخش با عنوان قوانین مربوط به مجوز گرفتن انجمن‌های خیریه‌ای و مذهبی می‌باشد. فصل دوم شامل ۵ بخش می‌باشند که عناوین این فصل‌ها عبارت‌اند از (پیوست ۳):

بخش ۱: منابع مالی انجمن‌ها و روش‌های هزینه کردن این منابع

بخش ۲: کنترل انجمن‌های خیریه‌ای و مذهبی

بخش ۳: تخلفات و مجازات

بخش ۴: مقررات شکل‌گیری انجمن‌های خارجی

بخش ۵: مقررات عمومی

۲-۵-۲- قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون تأسیس بنیاد اوقاف و امور کودکان [۸۸]

این قانون در روزنامه رسمی کشور منتشر شده است و از تاریخ انتشار هم قابلیت اجرایی دارد. قانون شماره ۲۶ مربوط به تأسیس بنیاد اوقاف و امور کودکان می باشد و به ارائه ی مقرراتی در زمینه ی اعضای هیئت مدیره و فعالیت های مربوط به آن ها، امور مربوط به کودکان و افرادی که سرپرستی آن ها را به عهده دارند، امور مربوط به اموال موقوفه و متولیان آن ها و منابع مالی بنیاد می پردازد (پیوست ۱)

۲-۵-۳- قانون شماره ۲۶ مصوب ۲۰۱۳، قانون انجمن های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در دبی [۸۳]

این قانون توسط اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای منتشر شده است و احکام این مصوبه برای انجمن های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی که در زمان اجرای این مصوبه و پس از اجرای مفاد این مصوبه در امیرنشین دبی مجوز دریافت می کنند، قابلیت اجرایی دارد. قانون شماره ۲۶ به ارائه مقرراتی در زمینه موازی کاری، مأموریت ها و اختیارات اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای، شروط بنیان گذاران خیریه ها، اقدامات لازم برای صدور مجوز، مدت اعتبار مجوز، ایجاد شعب، هیئت مدیره و فعالیت های مربوط به آن، اساسنامه این مراکز، انحلال تسویه حساب، اسناد، جلسات قرآن کریم، اقدامات تشخیصی تخلفات مالی و منابع مالی مراکز می پردازد (پیوست ۲) [۸۳].



| فصل سوم |

وضعیت موجود وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی



۳- وضعیت موجود وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی

۳-۱- مقدمه

در این فصل ابتدا روند تاریخی توسعه بنیادهای خیریه در امارات شرح داده شده و سپس وضعیت موجود دارایی‌های اوقاف، تعداد خیریه‌های ثبت شده و تعداد خیریه‌های دارای مجوز مورد بررسی قرار گرفته است.

در قسمت روند توسعه، تاریخچه‌ی وقف و همچنین تاریخچه‌ی وقف برای مسلمانان بیان شده است. در بخش وضعیت موجود، دو حوزه‌ی وقف و امور خیریه و مساجد مورد بررسی قرار گرفته است. در حوزه‌ی وقف و امور خیریه، موجودی دارایی‌های اوقاف مربوط به بنیاد اوقاف و امور کودکان، مؤسسات و انجمن‌های خیریه‌ی امارات که در سایت مرکز بین المللی تحقیق و توسعه به ثبت رسیده اند، مؤسسات خیریه‌ی دبی که در سایت امارات الخیر ثبت شده اند و لیست مؤسسات و انجمن‌های خیریه‌ی دبی که دارای مجوز می‌باشند، بیان شده است. در حوزه‌ی مساجد، تعداد مساجد امارات بیان شده است. همچنین در این فصل، مقایسه‌ی کشور امارات در امور خیریه با دیگر کشورها بیان شده است.

۳-۲- تاریخچه وقف

در ابتدا، تصویری که ملت‌های قدیمی از وقف داشتند، این بود که آن‌ها تنها می‌توانستند املاک و مستغلاتی را برای انجام امور نماز وقف نمایند. در طول زمان وقف اشکال مختلفی به خود گرفت و افراد یک قطعه زمین را وقف می‌کردند تا هر ساله در آن

گاونر برای ارواح خود ذبح نمایند و تصویری که یونانیان باستان از وقف داشتند، این بود که تنها می‌توانند یک قطعه زمین را برای انجام مراسم مذهبی در برخی از شهرستان‌ها وقف نمایند.

قبل از اسلام، اعراب مکان‌هایی را برای عبادت قرار دادند که در آن بخش‌های خاصی برای ارائه‌ی نذورات و محصولات وقف شده به آن‌ها در نظر گرفته شده بود. در مصر باستان یک نوعی از وقف به نام وقف موروثی وجود داشت که در آن افراد برخی دارایی‌ها را به تصرف در می‌آوردند و بازده و سرمایه‌ی ناشی از خرید و فروش آن‌ها به خانواده اشان و فرزندان آن‌ها تعلق می‌گرفت. این نوع وقف در اروپا ادامه پیدا کرد. پس از حمله فرانسه نظام وقف لغو گردید. یکی از معروف‌ترین وقف‌ها توسط اعراب قبل از اسلام مشهود است که مربوط به پوشش و پرده کعبه می‌باشد و اولین کسی که کعبه را پوشانید، اسعد بن کرب پادشاه یمن می‌باشد.

در حال حاضر، در مناطق غربی چیزی شبیه به وقف وجود دارد. به عنوان مثال در مناطق مبلغی را برای فعالیت‌های خیریه‌ای اختصاص می‌دهند، همچنین یک ناظر هم وجود دارد که روی این مبالغ و نحوه‌ی مصرف آن‌ها نظارت می‌کند [۴۳].

وقف در دوران حیات حضرت محمد (ص) شناخته شده است که وی را به عنوان یک فرد خیر در صدقه دادن و انجام کارهای خوب برای تمامی افراد می‌شناختند. اولین وقف در اسلام، خیریه حضرت محمد (ص) می‌باشد. در دوران خلافت حضرت محمد، مردم فعالیت‌های خیریه‌ای متفاوتی را در سطح جامعه انجام دادند که منجر به گسترش وقف اسلامی در تمام اقشار جامعه گردید. برخی از این زمینه‌ها عبارت‌اند از:

- مساجد: وقف مساجد در عصر خلفا به اوج خود رسید و مساجد به طور مستقیم به خلفا و شاهزادگان مرتبط بودند.

- وقف عمومی: اصحاب پیامبر به طور کلی به این نوع وقف علاقه‌مند می‌باشند که عبارت‌اند از:

۱. وقف خانه، شایع‌ترین نوع وقف در میان اصحاب پیامبر

۲. وقف زمین های مزروعی

۳. وقف پول، حیوانات و اسلحه برای جنگ

۴. حفاری چاه و وقف آب [۴۴].

۳-۳- وضعیت دارایی های مؤسسات و انجمن های فعال وقف و امور خیریه

در بخش وضعیت موجود وقف و امور خیریه، عناوین موجودی دارایی های اوقاف مربوط به بنیاد اوقاف و امور کودکان، مؤسسات و انجمن های خیریه ی امارات (ثبت شده در سایت مرکز بین المللی تحقیق و توسعه)، مؤسسات خیریه ی دبی (ثبت شده در سایت امارات الخیر) و لیست انجمن ها و مؤسسات خیریه دارای مجوز در دبی مورد مطالعه و بررسی قرار گرفتند.

۳-۳-۱- موجودی دارایی های اوقاف مربوط به بنیاد اوقاف و امور کودکان

بنیاد اوقاف و امور کودکان گزارشی در مورد دارایی های مربوط به اوقاف ارائه می دهد، که در جدول ۳-۱ نشان داده شده است. در این گزارش، دارایی ها به دودسته ی دارایی های مساجد و دارایی های ساختمان تقسیم می گردند [۴۵].

جدول ۱-۳) موجودی دارایی‌های اوقاف مربوط به بنیاد اوقاف و امور کودکان^۱

تعداد دارایی‌ها	توصیف	نوع	
۷۱۶	مغازه	تجاری	دارایی‌های مساجد
۳۰	اتاق / خانه	مسکونی	
۲۱۳	مغازه	تجاری	دارایی‌های ساختمان
۲۷	دفتر		
۱۳	فروشگاه		
۶۴۷	آپارتمان	مسکونی	
۱۹	ویلا		
۱۶۶۵	مجموع		

۳-۳-۲- مؤسسات و انجمن‌های خیریه‌ی امارات (ثبت شده در سایت مرکز بین‌المللی تحقیق و توسعه)

بنا بر گزارش مرکز بین‌المللی تحقیق و توسعه (متخصص در فعالیت‌های خیریه‌ای)^۲، تعداد مؤسسات و انجمن‌های خیریه کشور امارات متحده عربی که در این سایت به ثبت رسیده‌اند، در تاریخ ژانویه ۲۰۱۶، ۵۸ مورد می‌باشد [۴۶] که در تعدادی از این خیریه‌ها در جدول ۳-۲ آورده شده است.

۱. تاریخ موجود نمی‌باشد.

جدول ۳-۲) مؤسسات و انجمن‌های خیریه امارات (ثبت شده در سایت مرکز بین‌المللی تحقیق و توسعه)

م	التصنيف الرئيسي	التصنيف الفرعي	اسم الجمعية/المؤسسة	المدينة
1	مؤسسات الخدمة الاجتماعية	خدمات اجتماعية متنوعة	جمعية الشارقة الخيرية	الشارقة
2	مؤسسات الخدمة الاجتماعية	المعاقون	مدينة الشارقة للخدمات الانسانية	الشارقة
3	مؤسسات الخدمة الاجتماعية	المسنون	مركز العناية الخاصة لرعاية المسنين والمعاقين	الشارقة
4	مؤسسات الخدمة الاجتماعية	المعاقون	جمعية الامارات لرعاية المكفوفين	الشارقة
5	مؤسسات الخدمة الاجتماعية	المعاقون	جمعية اولياء امور المعاقين	الشارقة
6	منظمات إدارة وتنمية العمل الخيري	المؤسسات المانحة	جمعية متطوعي الامارات	الشارقة
7	مؤسسات الخدمة الاجتماعية	المعاقون	مركز الشارقة للتوحد	الشارقة
8	مؤسسات الخدمة الاجتماعية	الأسرة والطفولة	بيت الشارقة الخيري	الشارقة
9	مؤسسات الخدمة الاجتماعية	المعاقون	مركز رعاية وتأهيل المعاقين بالعين	العين
10	مؤسسات الخدمة الاجتماعية	خدمات اجتماعية متنوعة	جمعية الفجيرة الخيرية	الفجيرة

۳-۳-۳- مؤسسات خیریه‌ی دبی (ثبت شده در سایت امارات الخیر)

تعداد خیریه‌هایی که در سایت "امارات الخیر" به ثبت رسیده‌اند، ۲۳ مورد می‌باشند که این تعداد مربوط به خیریه‌های دبی می‌باشد [۴۷] و تعدادی از این خیریه‌ها در جدول ۳-۳ آورده شده است. پورتال "امارات الخیر" توسط اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای راه‌اندازی شده است تا بتواند نقش خود را در سرپرستی و نظارت بر خیریه‌های دبی به درستی ایفا کند.

جدول ۳-۳) مؤسسات خیریه‌ی دبی (ثبت شده در سایت امارات الخیر)

Name	Description	Activities	Details
Al Barakah Charitable Society		Aids, Follow-Up, HR	Details
Al Jalila Foundation		Aids, Coordinators, GeneralAdmins, Follow-Up	Details
Al Maktoum Foundation		Aids, GeneralAdmins	Details
Beit Al khair Society		Coordinators, GeneralAdmins, Follow-Up, HR	Details
Dar Al ber		Aids, GeneralAdmins, Follow-Up, HR	Details
DIB Foundation			Details
Dubai Cares		GeneralAdmins, Follow-Up, HR	Details

۳-۳-۴- لیست انجمن‌ها و مؤسسات خیریه دارای مجوز در دبی

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای یک لیستی از مؤسسات و انجمن‌های خیریه که در دبی دارای مجوز می‌باشند را گزارش می‌کند [۴۸] (جدول ۳-۴).

جدول ۳-۴) لیست انجمن ها و مؤسسات خیریه دارای مجوز در دبی [۴۹]

الموقع الإلكتروني	الجمعيات/المؤسسات المعتمدة
w.w.w.mbrch.ae	مؤسسة محمد بن راشد آل مكتوم للأعمال الخيرية والإنسانية Mohamed bin Rashid Charitable Humanitarian Foundation
	هيئة آل مكتوم الخيرية Al Maktoum Foundation
www.daralber.ae	جمعية دار البر Dar Al ber Society
www.dubaicharity.org.ae	جمعية دبي الخيرية Dubai Charity Association
/http://www.beitalkhair.org	جمعية بيت الخير Beit Al khair Society
	مؤسسة الشفاء الخيرية Al Shifa Charity Establishment
DIBFoundation@dib.ae	مؤسسة دبي الإسلامي الإنسانية DIB Foundation
www.dfwac.ae	مؤسسة دبي لرعاية النساء والأطفال Dubai Foundation For Women and Children
matrooshi@emaar.ae	مؤسسة إعمار الخيرية emaarfoundation
www.rcuae.ae	هيئة الهلال الأحمر دبي Red Crescent (Dubai)
	مؤسسة البركة الخيرية Al Barakah Charitable Society
	مؤسسة عيسى صالح القرقي الخيرية Easa Saleh Al Gurg Charity Foundation
www.mobh.group.com	مؤسسة محمد عمر بن حيدر الخيرية Mohammad Omar Bin Haider Charity Establishment
www.noordubai.ae	مؤسسة نور دبي Noor Dubai Foundation
www.dubaicare.ae	دبي العطاء Dubai Care
www.emiratesairlinefoundation.org	مؤسسة طيران الامارات الخيرية Emirates Airline Foundation
www.tarahum.ae	مؤسسة تراحم الخيرية Trahim Foundation
www.majidalfuttaimfoundation.com	مؤسسة ماجد الفطيم الخيرية Majid Al Futtaim Charity Foundation
www.kahfoundation.org	مؤسسة خلف بن أحمد الحبتور للأعمال الخيرية Khalaf Ahmad Al Habtoor Foundation

۳-۴- مقایسه وضعیت کشور امارات متحده عربی در امور خیریه با دیگر کشورها

امارات متحده عربی با استفاده از نهادهای خیریه، تمرکز زیادی بر روی خیریه دارد و فعالیت‌های خیریه‌ای شامل کمک به افراد نیازمند و افرادی که در داخل و یا خارج از امارات درآمد محدودی دارند، توسعه یافته است. همزمان با توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، بخش خیریه در سال‌های اخیر فعالیت‌های فراوانی را انجام داده است و گام‌های بزرگی را برداشته است [۲۵].

فعالیت‌های خیریه‌ای و همبستگی اجتماعی از اصول اساسی امارات متحده عربی بوده است و قبل از کشف نفت و ظهور رفاه، به مردم کشور که با انواع سختی‌ها مواجه بودند، کمک کرده است. با توسعه‌ی امارات، فعالیت‌های بشردوستانه توسعه یافته است [۲۶].

۳-۴-۱- حجم کمک‌های بشردوستانه

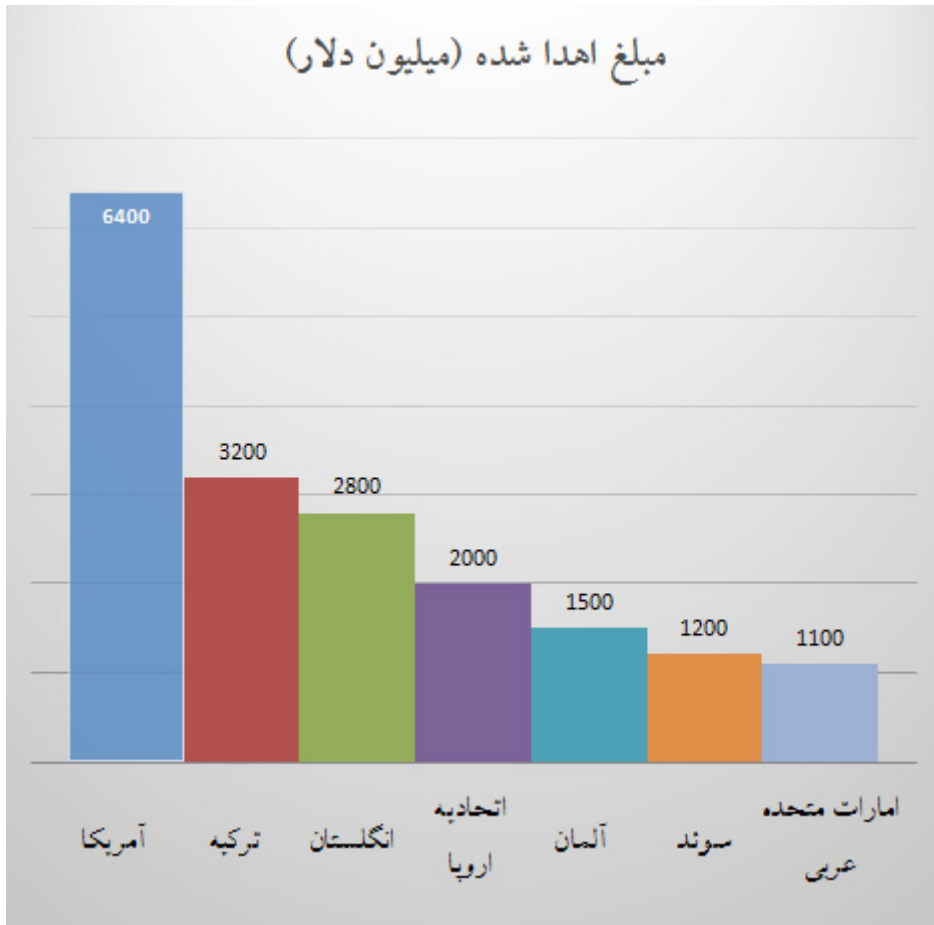
بر اساس رتبه‌بندی گزارش کمک‌های بشردوستانه جهان^۱، از میان دولت‌های برتر اهداکننده کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی در سال ۲۰۱۵، کشور امارات متحده عربی رتبه هفتم را کسب کرده است و این میزان برابر با ۱۱۰۰ میلیون دلار (۳۴۰۰ میلیارد ریال) است [۵۱].

جدول ۳-۵) دولت‌های برتر اهداکننده کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی در سال ۲۰۱۵ (هر دلار: ۳۰,۹۱۰ ریال)

کشور	مبلغ اهداشده (میلیون دلار)
آمریکا	۶۴۰۰
ترکیه	۳۲۰۰
انگلستان	۲۸۰۰
اتحادیه اروپا	۲۰۰۰
آلمان	۱۵۰۰
سوئد	۱۲۰۰
امارات متحده عربی	۱۱۰۰

1. Global Humanitarian Assistance (GHA)

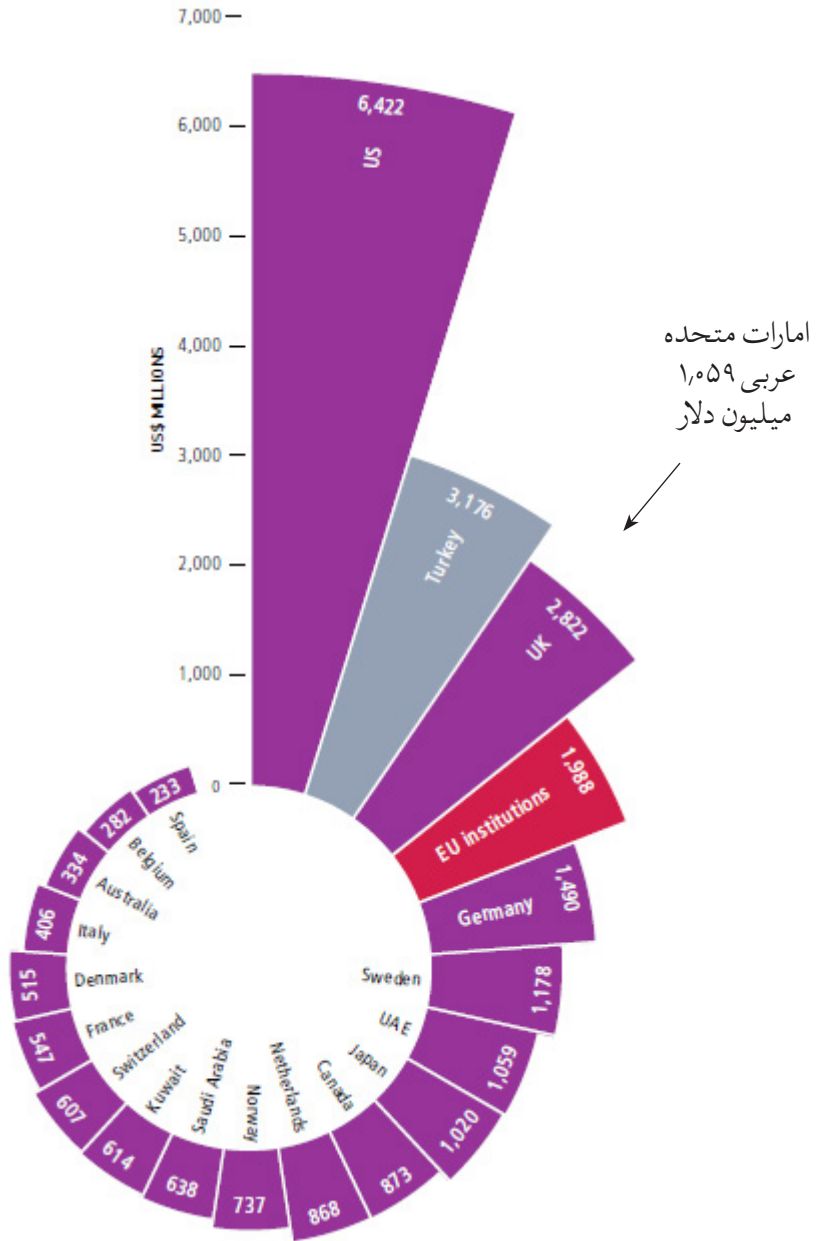
نمودار هفت دولت برتر اهداکننده کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی در سال ۲۰۱۵ در شکل ۱-۳ آورده شده است.



شکل ۱-۳) دولت‌های برتر اهداکننده کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی در سال ۲۰۱۵ (هر دلار: ۳۰/۹۱۰ ریال)

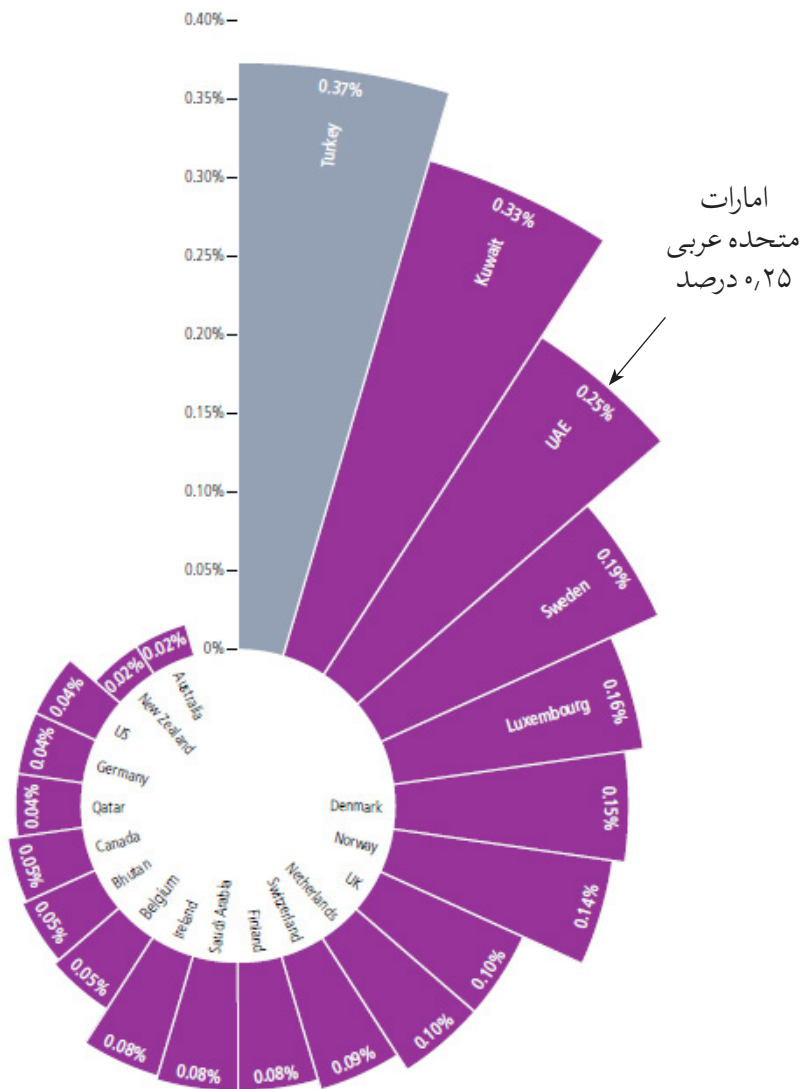
۳-۴-۱-۱- فعالیت‌های بشردوستانه فرامرزی کشور امارات متحده عربی

شکل ۲-۳ جایگاه کشور امارات را از نظر کمک‌های بشردوستانه در میان ۲۰ کشور نشان می‌دهد.



شکل ۲-۳. جایگاه کشور امارات متحده عربی در دنیا از نظر کمک‌های بشردوستانه و میزان بخشندگی در سال ۲۰۱۵

همان طور که در شکل ۳-۳ مشاهده می شود، کشور امارات در سال ۲۰۱۵ در میان ۲۰ کشور برتر دنیا رتبه هفتم را با میزان ۱۰۵۹ میلیون دلار (۳۲ هزار میلیارد ریال) از نظر کمک های بشردوستانه و میزان بخشندگی به خود اختصاص داده است [۵۱].



شکل ۳-۳ جایگاه کشور امارات متحده عربی در دنیا از نظر کمک های بشردوستانه و میزان بخشندگی به صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۱۵

همان طور که در شکل ۳-۳ مشاهده می شود، کشور امارات از لحاظ میزان بخشندگی به صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی کشور رتبه سوم را کسب کرده است و میزان آن در سال ۲۰۱۵ برابر با ۰٫۲۵٪ تولید ناخالص داخلی امارات می باشد [۵۱].






۳-۴-۱-۲- شاخص بخشندگی در دنیا در سال ۲۰۱۵

شاخص بخشندگی در دنیا^۱ یک گزارش سالیانه است که توسط بنیاد امور خیریه^۲ با استفاده از داده های جمع آوری شده توسط شرکت تحقیقاتی گالوپ منتشر می شود و به رتبه بندی بیش از ۱۴۰ کشور دنیا از نظر میزان خیربودن مردم می پردازد. هدف این بنیاد این است که جوامع را تشویق کند تا به مردم در سراسر جهان کمک نمایند. این بنیاد به صورت جهانی فعالیت می کند تا جریان وجوه مربوط به خیریه ها و سازمان های غیرانتفاعی را افزایش دهد.

بنیاد امور خیریه ای برای رتبه بندی کشورها در زمینه خیرخواهانه، سه شاخص میزان کمک به افراد غریبه، اهدا کمک های مالی و میزان زمان صرف شده برای انجام فعالیت های داوطلبانه را در نظر گرفته است. براساس این گزارش که در سال ۲۰۱۵ تهیه شده است، امارات رتبه ۱۴ ام را کسب کرده است. این گزارش و مصاحبه های صورت گرفته از مردم این کشور مربوط به یک بازه ی زمانی یک ماهه می باشد. در این بازه ی زمانی، ۶۹٪ مردم کشور به افراد غریبه کمک می نمایند، ۵۹٪ مردم به اهدا کمک های مالی می پردازند و ۲۲٪ آن ها زمان خود را صرف فعالیت های داوطلبانه نموده اند [۵۲].

1. World Giving Index

2. Charities Aid Foundation (CAF)

	 CAF World Giving Index ranking	 CAF World Giving Index score (%)	 Helping a stranger score (%)	 Donating money score (%)	 Volunteering time score (%)
Myanmar	1	66	55	92	50
United States of America	2	61	76	63	44
New Zealand	3	61	65	73	45
Canada	4	60	69	67	44
Australia	5	59	66	72	40
United Kingdom	6	57	63	75	32
Netherlands	7	56	59	73	36
Sri Lanka	8	56	60	59	48
Ireland	9	56	59	67	41
Malaysia	10	52	62	58	37
Kenya	11	52	74	39	43
Malta	12	51	50	78	26
Bahrain	13	51	71	51	30
United Arab Emirates	14	50	69	59	22
Norway	15	49	55	60	32
Guatemala	16	49	68	38	41
Bhutan	17	49	53	55	38
Kyrgyzstan	18	49	53	57	36
Thailand	19	48	44	87	14
Germany	20	47	61	49	32

شکل ۳-۴) شاخص بخشندگی در دنیا در سال ۲۰۱۵

۳-۵- نگاهی گذرا به وضعیت مساجد و اماکن مذهبی امارات متحده عربی

امارات متحده عربی یکی از کشورهایی است که برخی از زیباترین مساجد دنیا را در خود جای داده است. رهبری امارات متحده عربی علاقه زیادی به ساخت و نگهداری مساجد دارد تا آنجا که آن‌ها تبدیل به یک نشانه‌ی بزرگ ملی شوند. امارات متحده عربی مفتخر است که دارای چهارمین مسجد بزرگ جهان به نام مسجد شیخ زاید می‌باشد. عبادت‌کنندگان همیشه از میراث شیخ زاید بن سلطان آل نهیان یاد می‌کنند، وی کسی است که است که اولین قدم را برای ساخت مساجد برداشته است و ادامه‌دهنده‌ی اجرای این تعهد است. در حال حاضر حدود ۴۸۱۸ مسجد در امارات متحده عربی وجود دارد که در تمام طول روز پاسخگوی تقوا، عدالت و صلح می‌باشند که از این تعداد، یک هزار و ۴۱۸ مسجد در دبی، ۲ هزار و ۲۸۹ مسجد در ابوظبی و ۶۰۰ مسجد نیز

در شهر شارجه قرار گرفته است. به منظور آشنایی بیشتر با این مساجد، در ادامه این بخش به توضیح مختصری در رابطه با ویژگی‌های مساجد مذکور پرداخته شده است.^۱ [۵۰].

۳-۵-۱- برخی از مساجد شیعیان

• مسجد امام علی (ع) در امیرنشین دبی

مسجد امام علی (ع) یکی از مساجد معروف و با قدمت شیعیان در دبی است. مدیریت این مسجد از سوی اداره اوقاف دبی به یک روحانی بحرینی الاصل که مقیم امارات می باشد واگذار شده است. ایشان چند سالی را درحوزه علمیه شهرقم به تحصیل پرداخته است.

• مسجد حضرت زهرا (س) در امیرنشین شارجه

مسجد الزهراء شارجه یکی از قدیمی ترین و مهم ترین مراکز تجمع شیعیان شارجه به ویژه در ماه محرم است. این مسجد توانسته است در طول زمان شیعیان بسیاری را جذب نماید. اغلب افراد شرکت کننده در این مسجد شیعیان عراقی، بحرینی، پاکستانی، هندی و افغانی هستند.

• مسجد امام حسین (ع) در امیرنشین دبی

این مسجد در سال ۱۳۶۳ ش در زمینی به مساحت ۶۰۰۰ مترمربع، روبروی بیمارستان ایرانیان واقع در منطقه جمیرا، خیابان الوصل، با مساعدت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و شیعیان خیرمقیم امارات و با پی گیری حجت الاسلام والمسلمین برقی نماینده وقت امام خمینی (ره) در امارات بنا گردید و طی سال های بعد با پی گیری نمایندگان آیت الله خامنه ای در امارات، تکمیل و توسعه داده شد. مجموع ابنیه مسجد ۲۵۰۰ مترمربع است که شامل صحن مسجد (۴ سالن)، بخش اداری، کتابخانه، محل عرضه محصولات فرهنگی، آموزشگاه، مهد کودک، مهمانسرا، دو واحد مسکونی،

۱. در زمینه وضعیت مساجد و اماکن مذهبی امارات، علیرغم جستجوهای که در اینترنت صورت پذیرفت، به دلیل محدودیت های دسترسی منابع و همچنین عدم انتشار اطلاعات مفید از طرف کشور مورد مطالعه، مطالب کاملتری یافت نگردید و تکمیل اطلاعات موجود، نیاز به انجام تحقیقات میدانی و مطالعات تکمیلی در این زمینه دارد

آشپزخانه، سرویس بهداشتی و... است. پس از حجت الاسلام والمسلمین برقعی، به ترتیب حجج اسلام مروی، حکیم، اکبریان و شاهچراغی به عنوان نمایندگان رهبری تا سال ۱۳۸۸ در مسجد امام حسین (ع) اقامه جمعه و جماعت کرد. در اسفندماه سال ۱۳۸۸ مقام معظم رهبری، حجت الاسلام والمسلمین سید محمود مدنی بچستانی را به عنوان نماینده خویش در امارات و امام جمعه دبی منصوب کردند که تا کنون عهده دار این مسئولیت است. در مسجد امام حسین با اشراف و مدیریت نماینده مقام معظم رهبری فعالیتهای گوناگون دینی، فرهنگی و اجتماعی برگزار می شود.

۳-۵-۲- برخی از مساجد اهل سنت

• مسجد شیخ زاید آل نهیان

مسجد شیخ زاید آل نهیان، بزرگترین مسجد این کشور و چهارمین مسجد بزرگ جهان محسوب می شود که امروزه به یکی از مناطق توریستی امارات تبدیل شده است. این مسجد در گرامیداشت شیخ زاید بن سلطان، اولین حاکم امارات ساخته شده و مقبره او نیز در کنار همین مسجد بنا نهاده شده است. در معماری این مسجد از سبک مراکشی و مغولی بهره برداری شده و دارای ۵۷ گنبد است و مناره هایی به سبک عربی کلاسیک دارد. این مسجد با بزرگترین فرش جهان که توسط «علی خالقی»، هنرمند ایرانی طراحی و در ایران بافته شده، مفروش شده است. گنجایش این مسجد ۴۰ هزار نمازگزار است.

• مسجد جمیرا

مسجد جمیرا، مسجدی در دبی است. این مسجد در محله ی جمیرا قرار دارد. این مسجد با یک گنبد به ارتفاع ۱۶ متر، و دو مناره مرتفع بطول تقریبی ۴۰ متر، و منبری بسیار مجلل، نمونه ای از معماری نوین اسلامی است. در نماسازی این مسجد از سنگ های ممتاز به رنگ کرمی مایل به صورتی استفاده شده است. تصویر این مسجد بعنوان یکی از نمادهای شهر بروی اسکناس های ۵۰۰ درهمی چاپ شده است [۱۴۹].

• مسجد بدیه

مسجدی تاریخی است که در شهر فجیره واقع شده است. تاریخ بنای این مسجد به سال ۱۴۴۶ میلادی بازمی‌گردد. نمای بیرونی مسجد با مسجدهایی که در امارات متحده عربی وجود دارد کاملاً اختلاف دارد، ولیکن وجود جهت‌گیری دیوار مسجد و وجود محراب رو به طرف قبله دلیلی واضح است که یکی از مسجدهای مسلمانان بوده که در آن منطقه زندگی می‌کرده‌اند. مسجد در پایه کوه حجر ساخته شده و قسمتی از محراب و دیوار سمت قبله کاملاً به کوه چسبیده است. دروازه مسجد، سمت مشرق قرار دارد و مسجد فقط یک درب ورودی دارد. حجم مسجد کوچک است، در درون مسجد حدود ۱۵ تا ۲۰ نفر می‌توانند در مسجد نماز گذارند. اما محوطه بیرون مسجد (صحن مسجد) در حدود ۴۰ تا ۵۰ نفر، نمازگذار جا می‌دهد؛ ولی اینطور که معلوم است صحن بیرونی مسجد بعداً به مسجد اضافه شده است. در مسجد هیچ گونه چوبی به کار نرفته است. سقف مسجد کاروانسرا مانند است، در وسط مسجد یک ستون ضخیم وجود دارد که تمام سقف مسجد بر روی آن قرار دارد، اما جوانب سقف به روی دیوارهای اطراف مسجد قرار دارند. از بیرون سقف مسجد قبه‌های متعددی دارد و طبقه‌بندی شده نشان می‌دهد، اما از داخل سقف مسجد مانند قوس نمایان است [۱۵۰].



افصل چهارم |

**نگاشت نهادی نظام مدیریت وقف
و امور خیریه
در کشور امارات متحده عربی**



۴- نگاشت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده

عربی

۴-۱- مقدمه

یکی از موضوعات مهم برای شناخت وضعیت وقف و امور خیریه، قرآن و مساجد در کشورهای مختلف شناخت ساختار و بازیگران فعال در این حوزه است. این موضوع از آن جهت مورد اهمیت است که با شناخت انواع بازیگران فعال در زمینه‌های مختلف و بررسی و تحلیل نوع فعالیت‌هایی که انجام می‌دهند، می‌توان از دستاوردهای هر یک از این بازیگران استفاده کرد و از تجربیات ناموفق آن‌ها دوری جست.

در این فصل پس از معرفی انواع کنشگران فعال در سه بخش وقف و امور خیریه، مساجد و اماکن متبرکه، و قرآن و فعالیت‌های مذهبی به شناسایی و تحلیل بازیگران مختلف با توجه به نقشی که در این سه بخش در کشور امارات متحده عربی ایفا می‌کنند، پرداخته شده است. سپس نگاشت نهادی تمامی بازیگران این سه بخش به همراه نوع ارتباطات آن‌ها ترسیم شده است و پس از آن، هر یک از این بازیگران و مجموعه فعالیت‌ها، اهداف، مأموریت، چشم‌انداز، ساختار و... آن‌ها مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

۴-۲- انواع کنشگران فعال در حوزه وقف و امور خیریه

کنشگر، عبارت است از فرد، گروه و یا سازمانی که می‌تواند بروردی‌ها (منابع) و یا برون‌دادهای یک سیستم تأثیر بگذارد و یا از خروجی‌ها و برون‌دادهای آن (خدمات، محصولات، پیام‌ها و...) تأثیرپذیرد. در این گزارش کنشگران به چهار دسته اصلی

تقسیم می‌شوند:

۴-۲-۱- سیاست‌گذار

یک سیاست‌گذار نهادی است که برنامه‌هایی که باید توسط دولت، کسب‌وکارها و غیره دنبال شود را تعیین می‌کند.

سیاست‌گذاری به صورت فرآیندی تعریف شده است که به واسطه آن دولت به منظور ارائه پیامد (تغییرات مطلوب در دنیای واقعی)، چشم‌انداز سیاسی خود را به برنامه و عمل تبدیل می‌کند. لذا سیاست‌گذاری، کارکرد اصلی هر دولت می‌باشد. به طور کل، سیاست می‌تواند شکل‌های مختلفی به خود بگیرد مانند سیاست‌های غیرمداخله‌ای، تنظیم، تشویق تغییرات داوطلبانه (مانند کمک‌های مالی) و ارائه خدمات عمومی.

۴-۲-۲- تنظیم‌گر

تنظیم مجموعه گوناگونی از ابزارهاست که به واسطه آن دولت نیازمندی‌های شرکت‌ها و مردم را تنظیم می‌کند. کارکردهای تنظیم‌گر بنا به دلایل گوناگونی به وجود آمده‌اند از جمله:

- تعیین حقوق و مسئولیت‌های هریک از موجودیت‌های جامعه به منظور تحقق اهداف توسعه پایدار
- تنظیم استانداردهای صنعتی
- جمع‌آوری مالیات‌ها و دیگر درآمدها و ...

به منظور درک بهتر کارکردهای تنظیم‌گر، بررسی انواع روش‌های تنظیمی مفید خواهد بود. به صورت کلی انواع تنظیمات عبارت‌اند از:

- فرمان و کنترل^۱: تنظیم دستور و کنترل نوعاً وضع / تحمیل استانداردهای حمایت‌شده توسط مصوبات قانونی است، هرگاه استانداردها سازگار نباشند. بنابراین، قانون به عنوان منع یا اجبار فعالیت‌های معینی به کار می‌رود. استانداردها می‌تواند از طریق قانون‌گذاری یا تنظیم‌کنندگانی که به واسطه فرآیند تنظیم برای تعریف قانون مشروعیت دارند، تنظیم شود.

– خود-تنظیمی^۱: این رویکرد می‌تواند به عنوان نوعی از نسخه خود انجामी^۲ رویکرد دستور و کنترل تلقی شود. در این مورد، اغلب انجمن‌های تجاری یا کسب و کار تشکیل شده که قوانین عملکرد را ایجاد، کنترل و اجرا می‌کنند. به عنوان یک قانون، خودتنظیمی اغلب به عنوان یک روش کسب و کار دیده می‌شود که اقدام انحصاری به منظور جلوگیری از مداخله دولت انجام می‌دهد. مزایای این رویکرد شامل سطح بالایی تعهد کسب و کارها و ماهیت جامع قوانین تنظیم شده می‌باشد. به علاوه، این رویکرد منعطف‌تر از رویکرد دستور و کنترل بوده چراکه به قانون‌گذاری نیازی ندارد. از سویی دیگر، خودتنظیمی می‌تواند به صورت یک رویکرد غیردموکراتیک، محدود به بررسی دقیق بیرونی و در معرض سوءاستفاده توسط کسانی که با اهداف مختلف قوانین را تنظیم می‌کنند، دیده شود. در کمترین سطح، خودتنظیمی همواره در معرض چالش‌های منتج شده از علاقه‌های بیرونی کسانی که فکر می‌کنند استانداردها و قوانین به سمت کاهش تأثیر فعالیت‌های غیرمطلوب تنظیم نشده است، قرار دارد.

– تنظیم مبتنی بر تشویق^۳: یک تشویق، سیاست، قانون، مکانیسم قیمت، یا رویه‌ای است که به دنبال تعدیل رفتار افراد یا شرکت‌ها به واسطه تغییر در هزینه‌ها یا سودهای حاشیه‌ای مرتبط با تصمیم یا فعالیت خاص می‌باشد. از یک سو، می‌توان گفت که تمامی تنظیمات بر مبنای تشویق است چراکه تنظیم از طریق مفهوم پایه جریمه برای رفتارهای "بد" و پاداش برای رفتارهای "خوب" عمل می‌کند. تنظیم مبتنی بر تشویق سعی دارد به منظور کاهش هزینه‌ها و بهبود خدمات، برنامه سودمند با سودهای زیاد را پاداش دهد. هدف عمده این است که تنظیم شده فعالیت‌های غیرمطلوب خود را از طریق تحمیل / وضع مالیات و کمک‌های مالی محدود یا متوقف کند. برای به کارگیری این رویکرد، گام‌های اصلی شامل انتخاب واحدهای اندازه‌گیری، تعیین خط مبنا، انتخاب اهداف برای بهبود و / یا نگهداری و سپس اجرای تشویق‌ها و جریمه‌ها می‌باشد. یکی از انواع تنظیمات مبتنی بر تشویق، تنظیم مبتنی بر

1. self-regulation

2. do-it-yourself

3. incentive-based regulation

عملکرد^۱ (PBR) است که تشویق‌ها ملزم به بهبود در عملکرد مطلوب، کاهش قیمت و بهبود در کیفیت خدمات می‌باشد. به علاوه، PBR بیشتر به استانداردهای عملکرد خارجی متکی است و کمتر به فعالیت‌های خاص شرکت حساس است. مزایای PBR این است که به بهبود در بهره‌برداری شرکت‌ها، کاهش هزینه‌های نگهداری و عملیات و بهبود در پایایی سیستم کمک می‌کند. طرح تنبیه و تشویق به صورت مکانیکی عمل می‌کند. بنابراین کاهش در حوزه صلاح‌دید تنظیمی، در مقابل امکان تسخیر در فرآیند تنظیم را کاهش می‌دهد. به علاوه این رویکرد، انعطاف‌پذیری در تصمیم‌گیری شرکت، که آیا از قانون تبعیت کند یا جریمه بپردازد، را فراهم می‌کند. اگرچه به عنوان یکی از معایب این روش، می‌توان به ایجاد قوانین بسیار پیچیده و غیر منعطف که واقعیت‌های بازار در آن لحاظ نشده است، اشاره کرد. از مفروضات اصلی این رویکرد، عقلانیت اقتصادی است که لزوماً در همه موارد یافت نمی‌شود. همچنین، گاهی اوقات پیش‌بینی تأثیر این نوع رویکرد مشکل است. به عنوان مثال، رفتار "بد"، مانند آلودگی، می‌تواند پاداش بگیرد اگر که قوانین به طور صحیح تنظیم نشده باشند.

۴-۲-۳- تسهیل‌گر

سازمان‌های محلی یا بین‌المللی هستند که معمولاً توسط دولت سرمایه‌گذاری می‌شوند و هدف آن توسعه و بهبود بازار خدمات می‌باشد. تسهیل‌گر، تأمین‌کنندگان خدمات را از طریق انجام فعالیت‌های خدماتی جدید، ارتقاء تجارب مفید و ایجاد ظرفیت حمایت می‌کند. کارکردهای دیگر تسهیل‌گر شامل ارزیابی خارجی تأثیر تأمین‌کنندگان خدمات، تضمین خدمات و حمایت برای محیط سیاسی بهتر می‌باشد. عمل تسهیل، کارکردی است که به طور معمول توسط سازمان‌های توسعه‌گرا انجام شده و می‌تواند شامل سازمان‌های غیردولتی و کارفرمایان و عامل‌های دولتی باشد. علاوه بر موارد مذکور در حوزه وقف و امور خیریه فراهم آوردن دیتابیس از مجموعه خیریه‌ها و یا انجام خدمات مشاوره‌ای برای مؤسسات خیریه نیز می‌تواند به عنوان کارکردهای

تسهیل‌گری در نظر گرفت.

۴-۲-۴- ارائه‌دهنده خدمات

تأمین‌کننده خدمات آموزشی و پژوهشی شامل دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مؤسساتی هستند که در زمینه آموزش و پژوهش در حوزه وقف و امور خیریه فعالیت می‌کنند. ضمناً مؤسسات خیریه‌ای که وظیفه جمع‌آوری کمک‌های مردمی و صرف این کمک‌ها در میان افراد هدف را دارند نیز به عنوان ارائه‌کنندگان خدمات شناخته می‌شوند [۱۵۷]. با توجه به ادبیاتی که درباره کنش گران مطرح شده است، بازیگران فعال در کشور امارات در سه حوزه وقف و امور خیریه، مساجد و اماکن متبرکه، قرآن و فعالیت‌های مذهبی ایفای نقش می‌نمایند که در ادامه، توضیح مختصری درباره هرکدام از این نهادها و نقش آن‌ها در این سه حوزه داده شده است.

• وزارت امور اجتماعی

وزارت امور اجتماعی در حوزه وقف و امور خیریه وظیفه‌ی سیاست‌گذاری را بر عهده دارد. شهروندان امارات متحده عربی که تمایل به تأسیس سازمان‌های خیریه در امارات را دارند، با استفاده از "اداره انجمن‌های تسهیلات عام المنفعه" که وابسته به وزارت امور اجتماعی می‌باشد، اقدام به ایجاد خیریه می‌نمایند. از مأموریت‌های وزارت امور اجتماعی، بهبود فعالیت‌های اجتماعی به واسطه‌ی توسعه‌ی سیاست‌های یکپارچه می‌باشد.

• اداره کل امور اسلامی و اوقاف

الف) وقف و امور خیریه: اداره کل امور اسلامی و اوقاف یک اداره‌ی حقوقی مستقل است که به طور مستقیم به کابینه گزارش می‌دهد. یکی از مأموریت‌های این نهاد، اداره امور مربوط به اوقاف و توسعه‌ی وقف می‌باشد. همچنین مسئولیت نظارت و سرمایه‌گذاری اوقاف واگذار شده به اداره امور اسلامی و اوقاف و ارتقا سنت وقف را بر عهده دارد.

ب) مساجد و اماکن مذهبی: متولی اصلی رسیدگی به مساجد و اماکن مذهبی امارات متحده عربی و همچنین ناظر بر آن‌ها، اداره کل امور اسلامی و اوقاف

است. این اداره مسئولیت مدیریت و نظارت بر مساجد و نظارت بر مراکز دینی را بر عهده دارد.

ج) قرآن و فعالیت‌های مذهبی: اداره کل امور اسلامی و اوقاف به عنوان ناظر در حوزه قرآن و فعالیت‌های مذهبی در امارات فعالیت می‌نماید. این اداره مسئولیت نظارت بر مراکز دینی و مراکز حفظ قرآن کریم و همچنین مسئولیت برگزاری مسابقات مذهبی را بر عهده دارد.

• اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه ای

الف) وقف و امور خیریه: اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای اصلی‌ترین نهاد نظارتی و تنظیم‌گر در دبی است که مسئولیت نظارت بر مراکز خیریه را بر عهده دارد. وظایف این اداره شامل گزارش فهرست موقوفات، ثبت و مدیریت آن‌ها مطابق با شریعت اسلامی در دبی می‌باشد. یکی از اهداف این اداره، نظارت بر مراکز خیریه‌ای از لحاظ مالی، اداری و فرهنگی است.

ب) مساجد و اماکن متبرکه: اداره کل امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای به عنوان ناظر در حوزه مساجد و اماکن متبرکه در دبی فعالیت می‌نماید. این اداره در چشم انداز خود می‌خواهد به یک پیشگام در فعالیت‌های اسلامی تبدیل شود.

ج) قرآن و فعالیت‌های مذهبی: اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای به عنوان ناظر در حوزه قرآن و فعالیت‌های مذهبی در دبی فعالیت می‌نماید. یکی از اهداف این اداره، نظارت بر مسابقات مذهبی می‌باشد. همچنین اداره مذکور وظیفه‌ی تأسیس، صدور مجوز، نظارت و مدیریت مراکز حفظ قرآن کریم را بر عهده دارد.

• بنیاد اوقاف و امور کودکان

الف) وقف و امور خیریه: بنیاد اوقاف و امور کودکان یک اداره‌ی دولتی در دبی است که وظیفه‌ی نظارت قانونی بر اوقاف، مراقبت و سرمایه‌گذاری آن‌ها را بر عهده دارد. این سازمان همچنین بر توسعه‌ی موقوفات از طریق ترویج فعالیت‌های خیریه می‌پردازد. این سازمان در مورد امور مربوط به نظارت قانونی بر موقوفات،

فصل چهارم- نگاشت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی / ۸۳

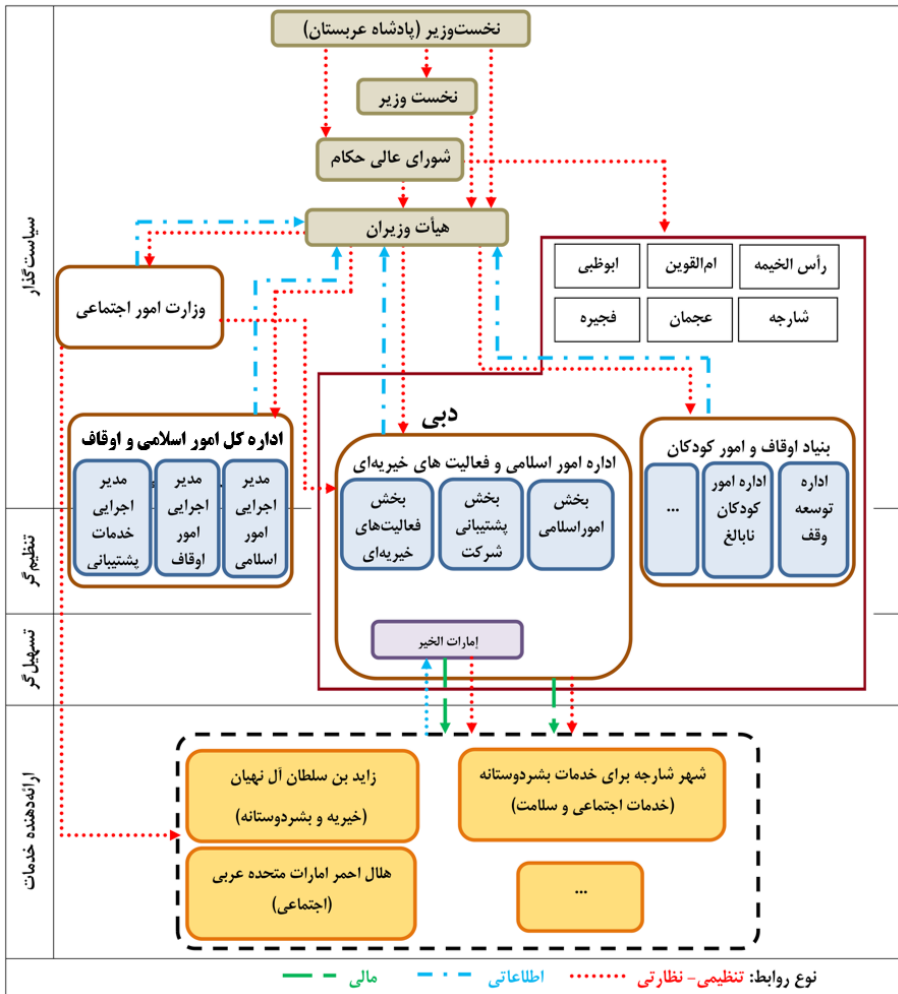
مراقبت از آن ها، سرمایه گذاری موقوفات، مدیریت وجوه مربوط به آن ها، پرداخت درآمدهای حاصل از آن ها مطابق با شرایط وقف کننده و مطابق با مقررات قانون اسلامی دارای تخصص و صلاحیت است.

ب) مساجد و اماکن متبرکه: بنیاد اوقاف و امور کودکان مسئولیت نظارت بر ساخت و ساز مساجد را بر عهده دارد.

در ادامه، توضیح جامع مربوط به هر یک از نهادهای ذکرشده در سه حوزه وقف و امور خیریه، مساجد و اماکن متبرکه، و قرآن و فعالیت های مذهبی به طور جداگانه بیان می گردد

۴-۳- نگاشت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه

همانطور که در بخش پیشین اشاره شد، نهادهای مختلفی با نقش های متفاوت در حوزه وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی فعالیت می نمایند؛ در این بخش ابتدا نگاشت نهادی مربوط به این کنشگران در شکل ۴-۱ نشان داده شده است و سپس نهادهای سیاست گذار، تنظیم گر، تسهیل گروارائه دهنده خدمات در موضوعات مختلف در حوزه وقف و امور خیریه مورد تحلیل قرار گرفته اند.



شکل ۴-۱) نگاهت نهادی وقف و امور خیریه

کشور امارات متحده عربی متشکل از ۷ امارت رأس الخیمه، ام القرین، ابوظبی، شارجه، عجمان، فجیره و دبی می‌باشد. با توجه به اینکه نظام مدیریت وقف و امور خیریه در هر یک از امارت‌ها متفاوت است و برخی از آن‌ها دارای نهادهای جداگانه‌ای برای مدیریت وقف و امور خیریه می‌باشد، لذا امارت دبی به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است.

در سراسر کشور امارات متحده عربی، در حوزه وقف و امور خیریه، "وزارت امور

اجتماعی" در نقش نهاد سیاست گذار و "اداره کل امور اسلامی و اوقاف" در نقش نهاد سیاست گذار و ناظر می باشد. در امیرنشین دبی دو نهاد "اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای" و "بنیاد اوقاف و امور کودکان" در نقش سیاست گذار و ناظر فعالیت می نمایند.

۴-۳-۱- شورای عالی حکام

شورای عالی حکام بالاترین نهاد سیاسی در کشور و متشکل از حکام امارت های هفتگانه است. ریاست آن از ابتدای تشکیل کشور امارات، بر عهده حاکم ابوظبی بوده است. تعیین سیاست های کلی کشور، انتخاب رئیس و نخست وزیر کشور و قضات دیوان عالی، موافقت با قوانین اتحادی قبل از صدور آن، موافقت با معاهده ها و قراردادهای بین المللی از اهم صلاحیت های شورا است [۱].

۴-۳-۲- هیئت وزیران

هیئت وزیران در امارات مسئول تمام دستگاه های دولتی امارات است و متشکل از نخست وزیر، معاونین نخست وزیر و وزرا می باشد. این افراد در مقابل رئیس کشور و شورای عالی حکام مسئول هستند. تهیه بودجه سالانه، اجرا و نظارت بر فرمان ها و مصوبات و کلیه امور داخلی و خارجی تعیین شده در قانون، از جمله وظایف هیئت وزیران است. همچنین نظارت بر اجرای احکام دادگاه ها و معاهدات و موافقت نامه های بین المللی که توسط دولت امارات امضاء می شود از دیگر وظایف هیئت وزیران است [۱۶].

۴-۳-۳- وزارت امور اجتماعی

- چشم انداز: ساخت یک جامعه منسجم در امر توسعه اجتماعی [۵۳]
- مأموریت: بهبود فعالیت های اجتماعی به واسطه ی توسعه سیاست های یکپارچه و ارائه خدمات ویژه جهت دستیابی به یک جامعه ی منسجم [۵۳]



شکل ۴-۲) سایت وزارت امور اجتماعی

• اهداف استراتژیک

- توسعه امنیت اجتماعی
- کمک به افرادی که به حمایت نیاز دارند جهت مشارکت فعال آن‌ها در جامعه
- ارتقا ثبات خانوادگی در امارات و تقویت ارتباطات اجتماعی
- تشویق مشارکت‌ها و مسئولیت‌های اجتماعی جهت مشارکت فعال بین دولت، شهروندان و بخش خصوصی
- اطمینان از اینکه تمامی خدمات اداری منطبق بر استانداردهای کیفیت، کارایی و شفافیت می‌باشند [۵۳].

شهروندان امارات متحده عربی که تمایل دارند تا سازمان‌های خیریه‌ای را در این کشور ایجاد و راه اندازی نمایند، می‌توانند با استفاده از "اداره انجمن‌های تسهیلات عام المنفعه" که وابسته به وزارت امور اجتماعی می‌باشد، اقدام به ایجاد خیریه نمایند. مهاجران هم باید به واسطه سفارت / کنسولگری خود در امارات، درخواست خود را به وزارتخانه ارائه دهند [۵۴].

وظیفه اداره انجمن‌های تسهیلات عام المنفعه عبارت است از: غنی ساختن فعالیت‌های داوطلبانه و گسترش فرهنگ داوطلبانه، راه اندازی یک وب سایت برای کمک به توسعه و سازماندهی فعالیت‌های غیردولتی جهت تضمین این موضوع که تمامی فعالیت‌ها و خدمات زیر نظر وزیر صورت می‌گیرد و افزایش پروژه‌های غیردولتی در میان جوامع بشردوستانه [۵۵].

وزارت امور اجتماعی دارای یک وبسایت جامع است که به طور خاص و به صورت آنلاین یکسری خدمات را برای افرادی که از لحاظ قابلیت‌های اقتصادی، فرهنگی، ذهنی و اقتصادی نیاز به حمایت دارند، ارائه می‌کند [۵۶]. اپراتور مخابراتی در امارات و وزارت امور اجتماعی مشترکاً یک وبسایت^۱ جامع به نام musahama [۵۷] را برای سازمان‌های غیرانتفاعی^۲ و خیریه‌ها در امارات راه‌اندازی کرده‌اند [۵۸]، که لیست تمامی سازمان‌های غیرانتفاعی و خیریه‌ها در این سایت آورده می‌شود [۵۹]. این وبسایت نقش یک رابط را بین سازمان‌های غیرانتفاعی، مردم و مشارکت‌های داوطلبانه ایفا می‌کند. این وبسایت علاوه بر لیست کردن تمام سازمان‌های غیرانتفاعی و خیریه‌ها، فعالیت‌های مربوط به هر سازمان را هم گزارش می‌کند، همچنین با ارائه گزینه‌های مختلف برای انجام فعالیت‌های داوطلبانه، فرصت کمک کردن را برای تمامی افراد فراهم می‌آورد [۵۸].

۴-۳-۴- اداره کل امور اسلامی و اوقاف

شیخ خلیفه بن زاید آل نهیان؛ امیر و رئیس دولت امارات در تاریخ ۹ اکتبر ۲۰۰۶ قانون شماره ۳۴ برای سال ۲۰۰۶ (اصلاحیه قانون شماره ۲۹ برای سال ۱۹۹۹) را منتشر کرد و اداره امور اسلامی و اوقاف^۳ را تأسیس کرد.

اداره امور اسلامی و اوقاف یک اداره حقوقی مستقل است که به طور مستقیم به کابینه گزارش می‌دهد. گزارش‌های دوره‌ای مرتبط با عملکرد، فعالیت و پیاده‌سازی اهداف این اداره باید برای کابینه ارسال شود [۶۰].

– چشم‌انداز: تبدیل شدن به یک مرجع جهانی اسلامی و یک منبع توسعه پایدار وقف [۶۱].

– مأموریت: اداره امور مربوط به اسلام و اوقاف برای ارتقا آگاهی مذهبی، توسعه مساجد و مراکز قرآنی، صدور فتاوی‌های مذهبی، مدیریت حج و عمره و توسعه وقف [۶۱].

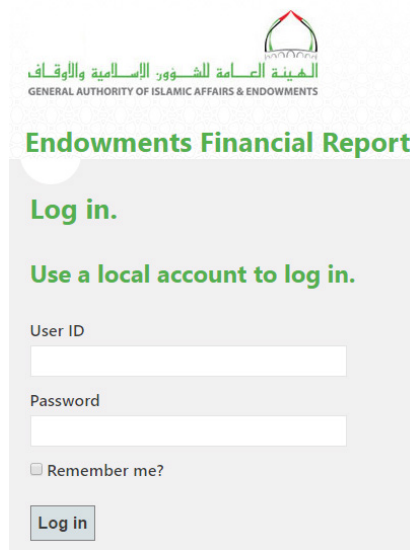
۱. صفحه این وبسایت در دسترس نمی‌باشد.

2. Non-Governmental Organization (NGO)

3. General Authority of Islamic Affairs and Endowments (GAIAE)



شکل ۴-۳) سایت اداره امور اسلامی و اوقاف



شکل ۴-۴) دسترسی به گزارش مالی اوقاف

دسترسی به وضعیت مالی اداره امور اسلامی و اوقاف برای تمامی افراد امکان پذیر نمی باشد و همانطور که در شکل ۴-۴ مشخص است، تنها با استفاده از نام کاربری و پسورد محقق می شود [۶۲].

• مسئولیت های اداره امور اسلامی و اوقاف

– ارائه راهنمایی های مذهبی در امارات متحده عربی جهت القای اصول

میان‌روی در اسلام

- گسترش فرهنگ اسلامی و ارتقا آگاهی مذهبی
- مدیریت و نظارت بر مساجد
- ارائه فتوای اسلامی
- سازمان‌دهی امور حج و عمره
- برگزاری کنفرانس، سمینار، جشن‌ها و مسابقات مذهبی
- چاپ و انتشار نسخ قرآن کریم
- نظارت بر مراکز دینی و مراکز حفظ قرآن کریم
- نقد و بررسی نشریات مذهبی
- آموزش امامان و واعظان
- اعطا مجوز فعالیت به امامان و واعظان
- نظارت و سرمایه‌گذاری اوقاف (اوقاف مذهبی) و اگدا رز شده به امور اسلامی و اوقاف
- ارتقا سنت وقف در راه خدا و منفعت جامعه [۶۳]

• اهداف

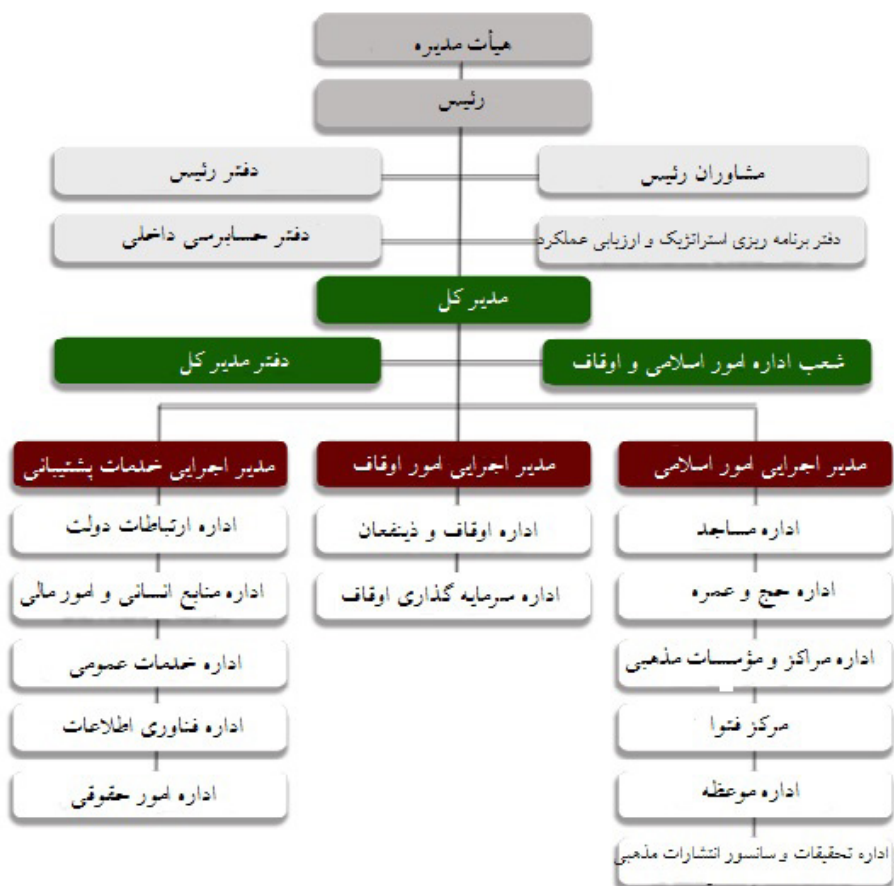
- توانمند ساختن آگاهی مذهبی جامعه جهت درک و مقابله با چالش‌های جدید و معاصر
- بهبود مساجد و ارتقا مهارت کارکنان آن
- تسهیل امور حج و عمره
- احیا، حفظ و توسعه سنت وقف
- ارتقا عملکرد اداره امور اسلامی و اوقاف برای دستیابی به عملکرد در سطح جهانی
- تأسیس یک سیستم مشخص و متمایزی از سیاست‌ها و قوانین برای تنظیم عملکرد تمام سازمان‌های تحت سرپرستی امور اسلامی
- ایجاد شرکای استراتژیک جهت بهره‌مند ساختن اداره امور اسلامی و اوقاف در اجرای مأموریت خود [۶۳].

• استراتژی

- اهداف استراتژیک اداره کل برای امور اسلامی و امور مربوط به اوقاف عبارت‌اند از:
 - کمک به انتشار آگاهی مذهبی و فرهنگ اسلامی و القا ارزش اعتدال و میانه‌روی در جامعه
 - نمایان ساختن تصویر متمدن مساجد و توسعه آن
 - توسعه مرکز فتوای اسلامی و ارتقا ارزش‌های اجتماعی آن
 - ارتقا آگاهی مفهوم اوقاف (اوقاف مذهبی) و توسعه و تنوع بخشیدن در سرمایه‌گذاری اوقاف
 - بهبود خدمات حج و عمره
 - توسعه منابع انسانی اداره امور اسلامی و اوقاف و بهینه‌سازی سرمایه‌ی مربوط به درآمدها [۶۴].

• چارت سازمانی اداره امور اسلامی و اوقاف

- در رأس اداره امور اسلامی و اوقاف یک هیئت مدیره قرار دارد و این اداره دارای سه مدیر اجرایی در امور اسلامی، امور اوقاف و خدمات پشتیبانی می‌باشد [۶۵].









شکل ۴-۵، چارت سازمانی اداره امور اسلامی و اوقاف

• اهدا کمک های مالی به صورت آنلاین

یکی از قابلیت های سایت اداره امور اسلامی و اوقاف، اهدا کمک های مالی به صورت آنلاین می باشد [۶۶] که افراد می توانند انواع مختلفی از وقف (خیریه ها) را انتخاب نمایند و میزان مبلغی که می خواهند کمک نمایند را در این قسمت مشخص می نمایند [۶۷].

Choose donation accounts

 <p>Waqf for Islamic Affairs</p> <input type="text" value="0"/> AED	 <p>Waqf funds for Knowledge</p> <input type="text" value="0"/> AED	 <p>Waqf for righteousness and piety</p> <input type="text" value="0"/> AED
 <p>Waqf for orphans and poor people</p> <input type="text" value="0"/> AED	 <p>Waqf for healthcare</p> <input type="text" value="0"/> AED	 <p>Waqf for social welfare and community service</p> <input type="text" value="0"/> AED

شکل ۴-۶) اهدا کمک‌های مالی به صورت آنلاین

• خدمات اداره امور اسلامی و اوقاف

اداره امور اسلامی و اوقاف یکسری خدماتی ارائه می‌دهد که عبارت است از: خدمات مربوط انتشارات و تحقیقات اوقاف، خدمات فتوا، خدمات حج و عمره، خدمات حفظ قرآن، خدمات مسجد، خدمات وقف، خدمات موعظه و خدمات پیشنهاد و شکایت که در ادامه هرکدام به طور تفصیلی مورد بررسی قرار گرفته‌اند [۶۸].

الف) خدمات انتشارات و تحقیقات اوقاف

خدماتی که در این قسمت ارائه می‌شوند عبارت‌اند از: ۱- چاپ و توزیع قرآن کریم، ۲- آماده‌سازی و چاپ نشریات باهدف ارتقا فرهنگ اسلامی و ۳- افزایش اعتدال و میانه‌روی در اسلام و مجله منار الاسلام [۶۹]. این خدمات توسط اداره انتشارات مذهبی و تحقیقات ارائه می‌شود [۷۰].

ب) خدمات وقف

خدماتی که در این قسمت ارائه می‌شوند، عبارت‌اند از: ۱- سلسله عملیات وقف، ۲- فراهم آوردن اهداکنندگان به همراه گزارش‌های مالی وقف، ۳- پیامک، ۴- چاپ و نشرکتبچه به اهداکنندگان، ۵- مدیریت دارایی‌های اوقاف در طول دوران کمک کردن

و پس از اهدا کمک و ۶- خدمات وقف و کمک‌های مالی [۷۱].

در خدمات نوع ۱، هدف ترویج وقف از طریق رسانه‌های مختلف مانند تلویزیون و رادیو، روزنامه‌ها و مجلات می‌باشد. همچنین برخی ابتکارات و طرح‌ها در مدارس و دانشگاه‌ها برگزار می‌گردند. این نوع خدمات توسط اداره سرمایه‌گذاری اوقاف ارائه می‌شوند [۷۲].

در خدمات نوع ۲، اداره اوقاف، ارائه گزارشات مالی مرتبط با درآمد موقوفه‌ها (ویلا، ساختمان، قطعه‌ای از زمین و...) و کانال‌های پرداخت انتخاب‌شده سازگار با درخواست اهداکنندگان فراهم می‌آورد. این نوع خدمات توسط اوقاف و کانال‌های توزیع اوقاف ارائه می‌شوند [۷۳].

خدمات نوع ۳، اداره امور اسلامی و اوقاف را قادر می‌سازد تا ارتباط تعاملی با افراد ایجاد کند و تماس مستقیمی با تجار و بازرگانان، سالمندان و امامان جهت آگاه ساختن آنان درباره خدمات اوقاف برقرار نماید. این نوع خدمات توسط اوقاف و کانال‌های توزیع اوقاف انجام می‌پذیرند [۷۴].

در خدمات نوع ۴، جزوات آموزنده و مفید به افراد وقف‌کننده اهدا می‌شود. این کتابچه‌ها شامل نام افراد، اطلاعات شخصی آن‌ها، وقف‌های آن‌ها و تصاویر واضحی از موقوفات آن‌ها می‌باشد. این نوع خدمات توسط اوقاف و کانال‌های توزیع اوقاف انجام می‌پذیرند [۷۵].

در خدمات نوع ۵، مدیریت و نظارت بر درآمدهای اوقاف به همراه حفظ و نگهداری آن‌ها به عهده گرفته می‌شود. این نوع خدمات توسط اداره سرمایه‌گذاری اوقاف صورت می‌پذیرد [۷۶].

خدمات نوع ۶ با استفاده از وب‌سایت اداره امور اسلامی و اوقاف (که افراد می‌توانند انواع مختلف کمک‌های مالی یا وقف را انتخاب نمایند)، ارسال پیامک، کانال‌های توزیع وقف (که از این طریق افراد می‌توانند میزان مبلغی که می‌خواهند کمک کنند و کانال‌های پرداخت آن را انتخاب نمایند) و جعبه‌های کمک‌های مالی در دسترس خواهند بود. این نوع خدمات توسط اداره سرمایه‌گذاری اوقاف انجام می‌شوند [۷۷].

۴-۳-۵- اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای

اصلی ترین نهاد نظارتی و تنظیم گرد در امور خیریه در کشور امارات - امیرنشین دبی، اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه^۱ می باشد که مسئولیت نظارت بر مراکز خیریه را دارا می باشد [۷۸].

امور اسلامی و فعالیت های خیریه در دبی در سال ۱۹۶۹ توسط یک فرمان صادره از شیخ راشد بن سعید آل مکتوم به ایجاد یک اداره اوقاف تأسیس شده است و وظایف آن شامل گزارش فهرست موقوفات، ثبت و مدیریت آن ها مطابق با شریعت اسلامی در دبی می باشد [۷۸].



شکل ۴-۷) سایت اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه

سپس در سال ۲۰۱۱ شیخ راشد بن سعید آل مکتوم، رئیس جمهور کشور امارات و معاون وی قانونی را منتشر کردند به نام قانون شماره ۲ که شامل سیاست های کلی امور اسلامی و امور مربوط به خیریه، انتشار دانش و فرهنگ اسلامی، افزایش آگاهی مذهبی در سراسر جوامع، بررسی و چاپ قرآن کریم و انتشار و مجوز برای توزیع آن می باشد [۷۸]. این اداره در چشم انداز خود می خواهد به یک پیشگام در فعالیت های اسلامی و خیریه ای تبدیل شود [۷۹]. مأموریت اصلی اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه، ارتقا آگاهی مذهبی و توسعه فعالیت های خیریه در جامعه می باشد [۷۹].

اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای برای شکل گیری انجمن ها [۸۰] و

1. Islamic Affairs and Charitable Activities (IACAD)

مؤسسات خیریه‌ای و یارد آن‌ها باید یک تأییدیه‌ی اولیه‌ای از وزارت کار و امور اجتماعی دریافت نماید [۳۴]. خیریه‌ها برای مجوز گرفتن برای فعالیتشان، علاوه بر تأیید اولیه‌ی وزارت کار و امور اجتماعی، باید تأییدیه‌ی اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای^۲ را هم به دست آورد [۳۴].

• اهداف

- اهداف اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه عبارت‌اند از:
 - انتشار فرهنگ دینی و توسعه آگاهی مذهبی
 - نظارت بر چاپ قرآن کریم و کتاب‌های مذهبی
 - تأسیس مدارس حفظ قرآن کریم و نظارت بر آن‌ها
 - مراقب از مساجد و نظارت بر مدیریت آن‌ها با هماهنگی بنیاد اوقاف و امور کودکان
 - نظارت بر ساخت و ساز مساجد با هماهنگی شهرداری دبی و بنیاد اوقاف و امور کودکان
 - نظارت بر جشن‌ها، سمینارها، کنفرانس‌ها و مسابقات مذهبی
 - نظارت بر مراکز خیریه‌ای از لحاظ مالی، اداری و فرهنگی
 - نظارت بر برنامه‌های مذهبی و مراکز مطالعات اسلامی
 - تمرکز بر فضائل اسلام و دین
 - احیای میراث اسلامی و مطالعه درباره آنچه مسلمانان در زندگی روزمره خود نیاز دارند.
 - سازمان‌دهی امور حج با هماهنگی مراجع ذی‌ربط در دولت
 - حمایت از فرهنگ اسلامی و انتشار آن
 - فعالیت بر مبنای فتوای صادر شده و شرعیات
 - اعطای مجوز کار برای امامان جماعت، واعظان، استادان و معلمان
 - انتشار یک مجله با پیام اسلام و بهره‌برداری از تمام رسانه‌ها به منظور شناخته شدن

آن [۸۱]

۱. ماده ۸ قانون مجوز فعالیت‌های سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی
۲. ماده ۹ قانون مجوز فعالیت‌های سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی

• وظایف

- وظایف اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه عبارت‌اند از:
- تأسیس، صدور مجوز، نظارت و مدیریت مراکز حفظ قرآن کریم
- مراقبت از مساجد و نظارت بر آن‌ها
- صدور مجوز انجمن‌های خیریه و نهادهای اسلامی و نظارت بر امور مالی، اداری و فرهنگی آن‌ها
- تصویب برنامه‌های درسی و آموزشی مربوط به خود
- تنظیم و نظارت بر امور فتوا و صدور آن‌ها [۸۱]

• فعالیت‌ها

- صدور مجوز برای مراکز اسلامی و مراکز حفظ قرآن کریم
- اعطای گواهی حفظ قرآن کریم به دانش‌آموزان در مراکز قرآنی دبی
- کمک به مساجد در دبی (سیستم تهویه، فرش، سیستم سرمایشی و...)
- موافقت با تأسیس نمازخانه‌های کوچک برای نماز
- تخصیص زمین برای ساخت مساجد
- جمع‌آوری زکات و صدقات
- فعالیت مربوط به خطبه‌های نماز جمعه
- ارائه لیست مؤسسات معتبر (انجمن‌ها / مراکز / نهادها)
- پاسخ به درخواست ایجاد مؤسسه خیریه
- درخواست ثبت نام در کار داوطلبانه
- بروزرسانی اطلاعات خیریه‌ها
- درخواست مجوز برای مؤسسات خیریه [۸۲]

• اختیارات

- رسیدگی به درخواست‌های صدور مجوز برای انجمن‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی که علاقه‌مند به فعالیت در امیرنشین دبی هستند و

اتخاذ اقدامات لازم در این زمینه.

- تصویب شیوه‌های آموزشی و برنامه‌های دینی که مراکز حفظ قرآن کریم آن‌ها را آموزش می‌دهند.

- اتخاذ اقدامات لازم برای ساماندهی به مسابقات فرهنگی - اسلامی و به ویژه مسابقات قرآن کریم و پرورش نسل حافظ کتاب خدا و آشنا با علوم قرآن کریم و مزین به آداب آن.

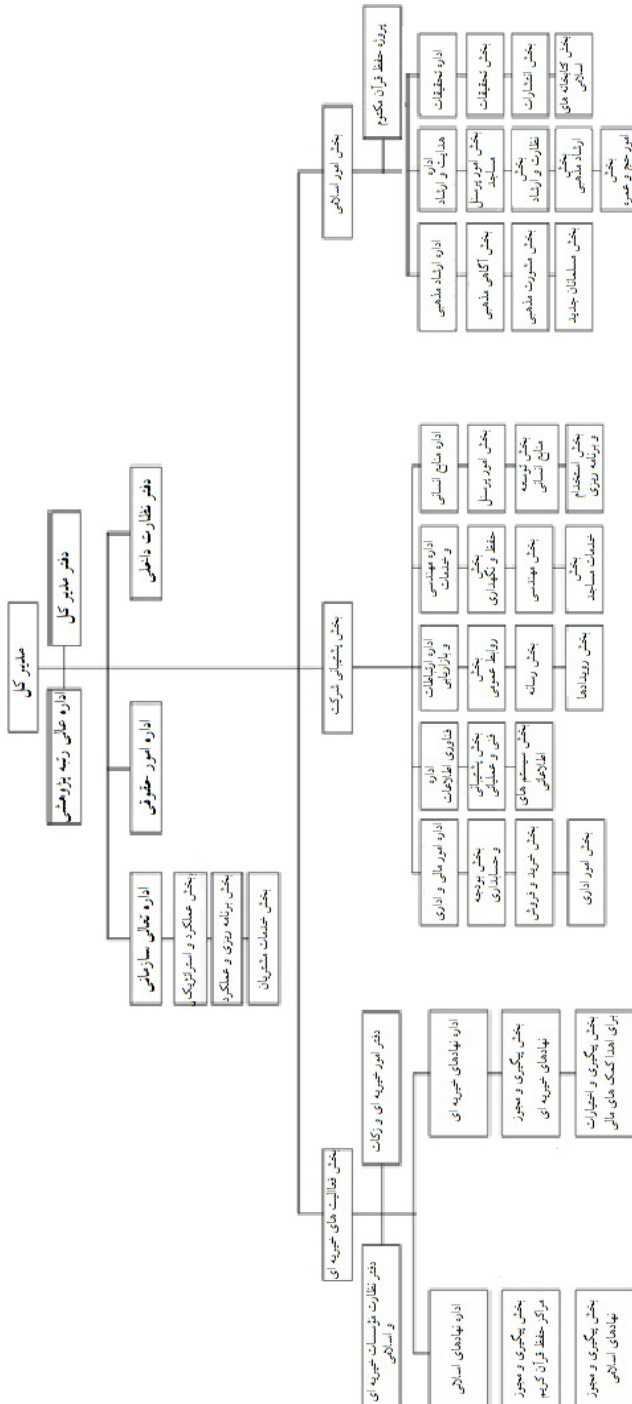
- نظارت و کنترل اداری، مالی و فرهنگی جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی.

- بررسی اسناد، مدارک، دفاتر و آمارهای انجمن‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی.

- تدوین نتایج بررسی و نظارت به صورت آمارهای ملموس به منظور اطلاع‌رسانی به جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی [۸۳].

• چارت سازمانی اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای دارای سه بخش امور اسلامی، پشتیبانی شرکت و بخش فعالیت‌های خیریه‌ای می‌باشد [۸۴].



شکل ۴-۸، چارت سازمانی اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای

• شرایط بنیان‌گذاران خیریه‌ها

- از شهروندان کشور امارات باشد.
- صلاحیت قانونی را داشته باشد.
- توانایی و پشتوانه مالی لازم برای پرداخت هزینه‌های فعالیت‌های انجمن‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی را که قصد تأسیس آن‌ها را دارد، داشته باشد.
- به حسن سابقه و خوش نامی معروف باشد و سابقه نداشته باشد.
- سابقه انفصال از خدمت و تعلیق فعالیت در هیچ‌یک از انجمن‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی را نداشته^۱ باشد [۸۳].

مدت اعتبار مجوز انجمن‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی یک سال است و امکان تمدید آن به مدت یک سال دیگر وجود دارد که درخواست مربوط به تمدید مجوز [۸۵] فعالیت باید ۳۰ روز قبل از پایان مدت اعتبار مجوز اولیه ارائه داده شود و اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای، اسناد و مدارک لازم برای تمدید مدت اعتبار مجوز را اعلام می‌کند [۸۳].

• نحوه کنترل انجمن‌های خیریه

- انجمن‌ها باید هر نوع اطلاعات و گزارش‌هایی مربوط به امور سازمانی خود، فعالیت‌های داخلی و خارجی و درخواست‌ها را برای اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه فراهم نمایند. این اطلاعات و گزارش‌ها عبارت‌اند از:
 - برنامه‌های سالانه شامل برنامه‌های خیریه‌ای و مذهبی و بودجه سالانه،
 - گزارش‌های سالانه شامل حساب‌های نهایی، روش کسب منابع مالی و روش‌های مصرف آن‌ها،
 - یک بیانیه از افرادی که انجمن در نظر دارد هر ساله برای انجام فعالیت‌های خود دعوت کند،

۱. ماده ۵ قانون شماره ۲۶ مصوبه ۲۰۱۳، قانون انجمن‌های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در دبی

۲. ماده ۳۷ قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی

– آمار و ارقام حساب‌های بانکی انجمن‌ها به همراه یک نامه‌ای که به اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه اجازه و اختیار بازرسی این حساب‌ها را داده است،
– رویدادها و فعالیت‌های خارج از حیطه‌ی وظایف دولت که انجمن درصدد انجام آن است [۳۴].

• منابع مالی

منابع مالی انجمن‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی عبارت است از:

- سرمایه اختصاص یافته از سوی بانی.
- درآمد موقوفه مخصوص آن.
- مازاد بودجه سال‌های قبل.
- مساعده‌ها، کمک‌ها، هدایا، منافع، کمک‌هزینه‌ها، اموال هدیه شده از طریق وصیت‌ها و کمک‌های مالی که مورد موافقت مدیرکل اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای^۱ قرار گرفته‌اند [۸۳].

• پیگیری رویه‌های مالی

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه باید رویه‌های مالی انجمن‌های خیریه را همان‌طور که در ذیل آمده است، پیگیری و دنبال کند:

- تأیید منابع تأمین مالی انجمن‌ها و اینکه این منابع در مفاد قوانین مورد تأیید آمده باشد،
- حسابرسی حساب‌های نهایی انجمن‌ها،
- هماهنگ بودن با بانک‌ها تا مطمئن شوند که میزان منابع مالی انجمن‌ها و میزان پولی که به اشخاص پرداخت شده است، با هم هماهنگ است،
- ارسال نمایندگان به افرادی که بودجه انجمن به آن‌ها اختصاص داده شده است به منظور بررسی اینکه تخلفی در مفاد فعالیت‌های خیریه صورت گرفته است یا خیر

۱. ماده ۲۳ قانون شماره ۲۶ مصوبه ۲۰۱۳، قانون انجمن‌های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در دبی
۲. ماده ۳۸ قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی

– چنانچه اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه متوجه شود که عملکرد مالی انجمن ضعیف است، ممکن است سیستم‌ها، قوانین، سیاست‌ها، رویه‌های مالی یا برنامه‌های فنی برای کمک به انجمن‌ها به منظور مدیریت مؤثر منابع مالی پیشنهاد دهد [۳۴].

• انحلال خیریه‌ها

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای می‌توانند با هماهنگی وزارت کار و امور اجتماعی، خیریه‌ها را تحت شرایط زیر منحل نمایند:

– اگر اداره متوجه شود که فعالیت‌های خیریه‌ها در تضاد با اهدافی که تعیین کرده‌اند، می‌باشد و یا اینکه خیریه‌ها در دستیابی به اهدافشان ناتوان‌اند،

– اگر بودجه‌ی آن‌ها برای اهدافی مصرف شود که مغایر با اهداف تعیین شده باشد،

– اگر خیریه‌ها در انجام تعهدات مالی خود ناتوان باشند،

– اگر اسناد و مدارک خود را مطابق با ماده ۴۷^۲ همین قانون نگهداری نکنند و یا به عمد چنین سوابقی را نادرست نگهداری نمایند و ارائه نادرست این اسناد و مدارک به اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای.

– اگر خیریه‌ها در برابر این قوانین و یا اساسنامه‌های خودشان دچار تخلفات جدی شوند.

– برطرف نشدن کمبود تعداد اعضای هیئت مدیره در مقایسه با اساسنامه طی بازه زمانی ۳۰ روزه از زمان صدور دستور اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای.

– عدم ارائه گزارش‌های مالی پایان سال و مدارک خواسته شده از سوی اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای برای انجام نظارت‌های لازم^۳ در زمان مقرر [۸۳]

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای مجاز است برای تخلفات صورت گرفته (در پاراگراف قبل به آن اشاره شد) که نیاز به احکام قضایی دارد، و برای اتخاذ رویه‌های لازم، آن‌ها را به نهاد مربوطه ارجاع دهد [۳۴].

۱. ماده ۲۳ قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی

۲. ماده ۴۷ قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی: «تمامی خیریه‌ها باید اسناد و مدارک زیر را در دفتر مرکزی نگهداری کنند: ۱- ثبت اسامی اعضا، ۲- صورت جلسه هیئت مدیره و کمیته‌ی آن، ۳- حساب درآمدها و مخارج به صورت مستند. تمامی این اسناد و مدارک باید با نام خیریه‌ها ثبت شده باشند.

۳. ماده ۱۵ قانون شماره ۲۶ مصوبه ۲۰۱۳، قانون انجمن‌های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در دبی

۴-۳-۶- بنیاد اوقاف و امور کودکان

بنیاد اوقاف و امور کودکان^۱ یک اداره‌ی دولتی در دبی است که وظیفه‌ی نظارت قانونی بر اوقاف، مراقبت و سرمایه‌گذاری آن‌ها را به عهده دارد. همچنین مسئولیت تأمین رفاه کودکان را دارا می‌باشد. این سازمان همچنین به توسعه موقوفات از طریق ترویج فعالیت‌های خیریه و اعمال نیکوکارانه در منطقه می‌پردازد [۸۶]. این سازمان در امور مربوط به نظارت قانونی بر موقوفات، مراقبت از آن‌ها، سرمایه‌گذاری موقوفات، مدیریت وجوه مربوط به آن‌ها، پرداخت درآمدهای حاصل از آن‌ها منطبق با شرایط وقف‌کننده و مطابق با مقررات قانون اسلامی و در تمام اقدامات لازم برای حمایت از وجوه مربوط به کودکان، دارای تخصص و صلاحیت است [۸۸]. مؤسسه مسئول صرف درآمدهای اوقاف بر اساس شروط واقف و در چارچوب قواعد شرعی و احکام این قانون است [۸۸]. این سازمان با انتشار قانون شماره ۶ سال ۲۰۰۴ در اواخر دوران پادشاهی شیخ مکتوم بن راشد آل مکتوم تأسیس شده است. با توسعه نهادها، شیخ محمد بن راشد آل مکتوم؛ معاون رئیس‌جمهور نخست‌وزیر و حاکم دبی قانون شماره ۹ را در سال ۲۰۰۷ به منظور سازمان‌دهی فعالیت‌های نهادها، اطمینان از ارائه یک محیط مناسب برای دستاوردهای بیشتر در توسعه وجوه مربوط به اوقاف و وجوه مربوط به بخش کودکان منتشر کرد. هدف اصلی تأسیس بنیاد اوقاف و امور کودکان، مراقبت از کودکان و افراد و



دبی، امارات | الرئيسية | شارك برئيك | أسئلة متكررة | ENGLISH | بحث هنا | اتصل

اسم المستخدم | كلمة السر | دخول

فقط كلمة السر؟

مبادرة الإمارات لصلة الأيتام والقصر
UAE Initiative for Orphans & Minors

للمشاركة اضغط هنا ... For Participation Click here



شکل ۴-۹) سایت بنیاد اوقاف و امور کودکان

1. Awqaf and Minors Affairs Foundation (AMAF)

۲. ماده ۴۳ قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون بنیاد اوقاف و امور کودکان نابالغ

سرمایه‌گذاری وجوه مربوط به آنان می‌باشد. این سازمان در چشم‌انداز خود می‌خواهد به یک مدل جهانی در توسعه وقف و توان بخشی کودکان تبدیل شود. به منظور دستیابی به اهداف استراتژیک، بنیاد اوقاف و امور کودکان جهت دستیابی به اهداف استراتژیک مشتاق است تا استعدادها را پرورش دهد و یک محیطی سرشار از خلاقیت، تعالی و کارگروهی جهت بهبود کیفیت عملیات روزانه فراهم آورد [۸۹]. درآمد حاصل از اجاره دارایی‌های اوقاف مربوط به بنیاد اوقاف و امور کودکان در سال ۲۰۱۲، به میزان ۱۱۴,۶۰۰,۰۰۰ درهم (حدود ۹۴۶ میلیارد ریال) می‌باشد، علاوه بر این، درآمدی که این بنیاد از موقوفه‌ها به دست آورده است، ۷۸,۴۰۰,۰۰۰ درهم (حدود ۶۴۷ میلیارد ریال) می‌باشد [۹۰]. از درآمد خالص ساختمان‌های موقوفه که زیر نظر بنیاد اوقاف و امور کودکان اداره می‌شوند، سالیانه سهمی به تشخیص هیئت مدیره کسرمی‌گردد و صرف اداره، نگهداری و مرمت موقوفه می‌شود [۸۸].

– چشم‌انداز: توانمند کردن کودکان و توسعه وقف

– مأموریت: تبدیل به یک مدل گسترده در سراسر جهان در توسعه وقف و توانمند ساختن کودکان [۹۱]

• اهداف استراتژیک

– مراقبت و نگهداری از اوقاف، طبقه‌بندی اسناد مشابه، مدیریت و سرمایه‌گذاری وجوه مربوط به اوقاف برای راه‌اندازی پروژه‌های اقتصادی موفق که منطبق با شریعت اسلامی هم باشند.

– نظارت بر بودجه مربوط به کودکان

– فراهم آوردن توصیه‌ها و مشاوره‌هایی برای ناظران موقوفات

– تداوم بخشیدن و ارتقا فعالیت‌های خیریه‌ای

– تشویق افراد خیرخواه برای اهدا کردن و کمک کردن

– سرمایه‌گذاری و توسعه وجوه مربوط به موقوفات [۹۲]

• نظارت قانونی بر اوقاف و حفظ اموال کودکان

بنیاد اوقاف و امور کودکان مسئول نظارت قانونی بر اوقاف، سرپرستی آن‌ها، بهره‌برداری و اداره اموال و هزینه درآمدهای آن‌ها در محدوده شروط تعیین شده از سوی واقف به منظور تحقق اهداف شرعی می‌باشد و اقدامات لازم برای حفظ اموال کودکان یا کسانی که در حکم آن‌ها باشند و اداره امور آن‌ها بر اساس احکام این قانون و قانون احوال شخصیه و در چارچوب احکام شریعت اسلامی اتخاذ می‌گردد و موسسه می‌تواند برای حفظ موقوفات و اموال کودکان و توسعه آن‌ها اقدامات زیر را اتخاذ کند:

۱. توجه به اوقاف و حفظ آن‌ها، تلاش برای تهیه فهرست اموال و مشخصات آن‌ها، حفظ اسناد مربوط به احداث و ثبت آن‌ها در مراجع ذی‌ربط بر اساس قوانین جاری.

۲. مدیریت و بهره‌برداری از اموال موقوفه که واقف خواستار نظارت بر آن‌ها شده یا نشده باشد یا شرط نظارت از آن‌ها برداشته شده باشد.

۳. ارائه پیشنهادها و توصیه‌هایی به ناظران نسبی اوقاف و اداره آن‌ها در مواردی که خواسته شود.

۴. تشویق و ترغیب افراد خیرتوانمند به وقف و دعوت به احیا و نهادینه کردن این سنت حسنه.

۵. راه‌اندازی پروژه‌های اقتصادی کارآمد با اتخاذ مدرن‌ترین شیوه‌ها و ابزارهای سرمایه‌گذاری اموال و توسعه آن‌ها بر اساس احکام دین اسلام.

۶. بر عهده گرفتن مسئولیت قانونی وصی بودن بر شهروندانی که ولی یا وصی نداشته باشند. موسسه همچنین می‌تواند بنا به درخواست‌های صورت گرفته و با حکم دادگاه مربوطه مسئولیت وصایت بر کودکان در امیرنشین‌های دیگر را هم بر عهده بگیرد.

۷. بر عهده گرفتن مسئولیت قیمومیت بر افراد فاقد صلاحیت یا دارای صلاحیت ناقص و نیز بر عهده گرفتن مسئولیت وکالت قضایی مفقودان و غائبان بر اساس قانون.

۸. نظارت بر اقدامات اولیا و اوصیا و قیم‌ها و وکلای قضایی.

۹. نظارت بر اموال افراد قاصریا دیگر ساکنان امیرنشین دبی که در حکم آن‌ها هستند. این کار باید با حکم دادگاه صورت گیرد.

۱۰. مدیریت میراث متعلق به کودکان یا افرادی که در حکم آن‌ها هستند و نیز حفظ اموال و اداره امور آن‌ها.

۱۱. سرپرستی اجتماعی، آموزشی و بهداشتی از کودکان یا افرادی که در حکم آن‌ها هستند. این کار بر اساس قوانین و مقررات صادره از سوی حاکم صورت می‌گیرد.

۱۲. اتخاذ اقدامات حقوقی لازم به نیابت از نماینده حقوقی کودک یا فردی که در حکم وی است. این کار باید به درخواست خود او صورت گیرد و موسسه در این صورت می‌تواند اقدام به ارائه دادخواست‌های قضایی، شکایت به مراجع رسمی و نیز اقدامات دیگر کند [۸۸].

در صورتی که واقف برای خود یا افراد دیگری از نسل خود یا نزدیکانش و یا حتی افراد دیگر شرط نظارت تعیین نکرده باشد، بنیاد اوقاف و امور کودکان به حکم قانون مسئول نظارت بر این موقوفات خواهد بود؛ چراکه به صورت کلی مسئولیت سرپرستی در زمینه اداره امور خیریه و صرف درآمدهای اموال آن‌ها در راه‌های شرعی و منافع عمومی را بر عهده دارد^۱ [۸۸].

• چارت سازمانی بنیاد اوقاف و امور کودکان

در رأس بنیاد اوقاف و امور کودکان یک هیئت مدیره قرار دارد و این سازمان دارای پنج اداره در حوزه‌های مختلف می‌باشد، که یکی از این ادارات، اداره توسعه وقف است [۹۳].

• اداره توسعه اوقاف

بنیاد اوقاف و امور کودکان با استفاده از روش‌هایی که در ذیل آمده‌اند، به دنبال توسعه موقوفات می‌باشد:

تشویق جوامع برای انجام فعالیت رفاهی، تسهیل مشارکت افراد به انجام فعالیت‌های خیریه‌ای و وقف به طور مداوم و انجام صدقات جاریه و خواستار احیا و افزایش فعالیت‌های خوب در جامعه.

افزایش کارایی مدیریت و سرمایه‌گذاری وجوهات مربوط به اوقاف به واسطه‌ی:

۱. تأسیس شرکت‌های جدید اقتصادی موفق و ارتقا آن‌ها مطابق با مقررات قانون اسلامی



شکل ۴-۱۰) چارت سازمانی بنیاد اوقاف و امور کودکان

۲. اجازه دادن تسهیلات و تجهیزات مربوط به موقوفات
۳. کیفیت بخشیدن خدمات ارائه شده برای مشتریان برای تمام اقشار جامعه^۱
۴. در نظر گرفتن تمامی شرایط و معیارهای افراد وقف کننده با هدف دستیابی به توسعه

۱. ماده ۲۳ قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون بنیاد اوقاف و امور کودکان نابالغ

ملموس و واقعی در جامعه [۹۴].

• خدمات مربوط به موقوفات

بنیاد اوقاف و امور کودکان سه نوع خدمات مربوط به اوقاف را ارائه می‌دهد که در حال حاضر هیچ‌کدام از این خدمات به صورت آنلاین انجام نمی‌شوند که این خدمات عبارت‌اند از:

الف) درخواست ثبت نام برای یک موقوفه جدید

- این نوع خدمات توسط بخش خدمات مشتریان فراهم می‌گردد.
- عموم مردم حق مشارکت و کمک در خدمات نوع الف را دارا می‌باشند.
- این نوع خدمات به مشتریان اجازه می‌دهد که یک دارایی را وقف کنند و آن را مدیریت کنند و آن دارایی به نام صاحب وقف کننده نام‌گذاری می‌شود.

ب) ایجاد کمک‌های مالی برای مشارکت در وقف

- خدمات نوع دوم به مشتریان اجازه می‌دهد که با درخواست خود، در فعالیت‌های خیریه‌ای و فعالیت‌های مربوط به وقف به طور مستمر مشارکت داشته باشند.
- تمامی افراد باید حق مشارکت و کمک را داشته باشند.
- خدمات نوع سوم هم باید توسط بخش خدمات مشتریان فراهم گردد.

ج) ارسال درخواست برای صدور گواهینامه موقوفات

- این نوع خدمات به افراد متقاضی اجازه می‌دهد تا با ارائه اسناد و مدارک مناسب برای موقوفه خود درخواست صدور گواهینامه نمایند.
- خدمات نوع سوم توسط اداره توسعه موقوفات فراهم می‌گردد [۹۵]

• منابع مالی

منابع مالی بنیاد اوقاف و امور کودکان عبارت‌اند از:

- کمک مالی که قرار است در قالب بودجه کلی امیرنشین (دبی) ارائه شود.
- کمک‌ها و هدایایی که به موسسه داده می‌شود و هیئت‌مدیره آن‌ها را قبول می‌کند.

- درآمدها و سود ناشی از اجاره املاک و بهره‌برداری از اعیان و اموال موسسه.
- هرگونه منبع مالی دیگری که موسسه با انجام فعالیت‌ها محقق می‌کند.
- درصدی که موسسه در قبال اداره املاک دریافت می‌کند و این سهم توسط هیئت مدیره مشخص می‌شود [۸۸].

• مصارف اوقاف

مصارف و هزینه‌های اوقاف در پنج دسته‌ی مصارف مربوط به امور اسلامی، مصارف مربوط به عدالت و تقوا، مصارف اوقاف برای امور اجتماعی، مصارف مربوط به سلامت و مصارف اوقاف برای آموزش قرار می‌گیرند.

الف) مصارف اوقاف برای امور اسلامی

مساجد در میان مسلمانان دارای نقش بسیار مهمی می‌باشند و آنچه به طور برجسته نمایان است، تعداد بسیار زیاد مساجد و موقوفات آن‌ها می‌باشد. با این حال، بنیاد اوقاف و امور کودکان همیشه تلاش کرده است تا به واسطه‌ی این مصارف از مساجد مراقبت نماید به طوری که این عبادتگاه‌ها نقش متمایز خود را در جوامع نقش متمایز خود را در داخل جوامع به عنوان مرکز دین و فرهنگ ایفا نمایند. همچنین این سازمان از افرادی که خدماتی را از قرآن ارائه می‌دهند، آن را به دیگر زبان‌های زنده دنیا ترجمه می‌کنند و به انتشار و گسترش سنت و علوم نبوی می‌پردازند، حمایت و مراقبت می‌نماید.

ب) مصارف اوقاف برای عدالت و تقوا

در این نوع مصارف، درآمد حاصل از اوقاف باید بر روی برقراری ارتباط مفاهیم عدالت و تقوا در جامعه و در نظر گرفتن تمام جنبه‌های عدالت و تقوا پرداخت شود.

ج) مصارف اوقاف برای امور اجتماعی

در این نوع مصارف، درآمد حاصل از اوقاف برای آن دسته از افرادی که در جامعه به کمک نیاز دارند؛ مانند خانواده‌های فقیر و پاک‌دامن، یتیمان و افرادی که به حمایت‌های ویژه نیاز دارند، مصرف می‌گردد.

د) مصارف اوقاف برای بهداشت

در طبقه‌بندی نوع چهارم، درآمد حاصل از اوقاف به فراهم آوردن خدمات بهداشتی

برای بیمارانی که به کمک نیاز دارند و هیچ مراقبتی از آن‌ها نمی‌شود، انتشار آگاهی بهداشتی در میان اعضای جوامع، حمایت از مراکز تخصصی بهداشتی و فراهم آوردن تجهیزاتی که مورد نیاز آن‌ها می‌باشد با استفاده از روشی که سطح خدمات بهداشتی را در جامعه ارتقا دهد، اختصاص داده می‌شود.

ه) مصارف اوقاف برای آموزش

در طبقه بندی نوع پنجم، درآمد حاصل از اوقاف باید برای حمایت از نقش آموزش و فراهم آوردن الزامات آن‌ها، ارائه کمک به دانش‌پژوهان و دانشجویان، فراهم آوردن مطالعات علمی، پشتیبانی از دانشجویان برتر که نیازمند کمک می‌باشند و برگزاری کنفرانس‌ها و تحقیقات علمی اختصاص داده شوند [۹۶]

۴-۳-۷- امارات الخیر

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه، پورتال "امارات الخیر" را راه‌اندازی نموده تا از این طریق تمام نهادهای خیریه در دبی با یکدیگر و با اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای مرتبط شوند. این پورتال همچنین اهدا و کمک الکترونیکی را به واسطه‌ی اپلیکیشن‌های هوشمند تسهیل می‌نماید [۹۷].

پورتال "امارات الخیر" یک پروژه‌ی پیشگام در داخل کشور امارات متحده عربی، منطقه عرب و در جهان در زمینه فعالیت‌های خیریه‌ای می‌باشد. "امارات الخیر" اولین سیستم در خاورمیانه است که انجمن‌ها و مؤسسات خیریه را تحت یک سیستم جامع و تحت نظارت و سرپرستی اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای به هم متصل می‌کند [۹۸].

این پورتال یک سیستم اداری یکپارچه ارائه می‌دهد که به توسعه فعالیت‌های خیریه‌ای کمک می‌نماید. این پورتال با استفاده از اتوماتیک کردن تمامی فرآیندهای داخلی تراکنش‌های مالی، فعالیت‌های انجمن‌ها و جوامع خیریه را تسهیل می‌نماید و عملکرد و کارایی آن‌ها را افزایش می‌دهد و با استفاده از این روش، اهداکنندگان، انجمن‌ها و جوامع خیریه‌ای بهره‌مند می‌شوند. همچنین این پورتال، یک درگاه پرداخت



شکل ۴-۱۱) سایت امارات الخیر

الکترونیکی امن، قابل اعتماد و یکپارچه را از طریق پورتال و گوشی های هوشمند فراهم می نماید. با استفاده از این سیستم یکپارچه، اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای در دبی می تواند وظیفه نظارت و تسهیل فعالیت های مربوط به انجمن ها و جوامع خیریه و صدور مجوز آن ها را به خوبی انجام دهد. هدف سیستم یکپارچه این است که تمامی انجمن ها و مؤسسات خیریه با نیازهای همدیگر آشنا شوند [۹۸].

• جستجو خیریه ها

یکی از قابلیت های این سایت، امکان جستجو خیریه ها بر اساس نام و فعالیتشان می باشد که در شکل ۴-۱۲ نشان داده شده است [۹۹].

خیریه ها بر اساس نوع فعالیتی که انجام می دهند در دسته های مختلفی شامل فرهنگ، یتیمان، کمک های مالی، کمک های غیرمالی، کوپن و ... قرار می گیرند که می توان خیریه ها را بر اساس نوع فعالیت مورد نظر جستجو کرد. به عنوان مثال، تنها یک خیریه در دبی وجود دارد که زمینه فعالیت آن یتیمان می باشد و اطلاعات آن در سایت امارات الخیریه ثبت رسیده است که در شکل ۴-۱۳ نشان داده شده است [۹۹].

Search by name

Search by activity

Search

Name	Description	Activities	Details
Al Barakah Charitable Society		Aids, Follow-Up, HR	Details
Al Jalila Foundation		Aids, Coordinators, GeneralAdmins, Follow-Up	Details
Al Maktoum Foundation		Aids, GeneralAdmins	Details
Belt Al khair Society		Coordinators, GeneralAdmins, Follow-Up, HR	Details
Dar Al ber		Aids, GeneralAdmins, Follow-Up, HR	Details

شکل ۴-۱۲) لیست خیریه‌ها در سایت امارات الخیر

Search by name

Search by activity

Search

Name	Description	Activities	Details
Dubai Charity		Orphans, Patronage, Projects, Moneyboxes, Aids, Coupons, Coordinators, GeneralAdmins, Follow-Up, HR	Details

شکل ۴-۱۳) قابلیت جستجو خیریه‌ها در سایت امارات الخیر

• اهدا کمک‌های مالی

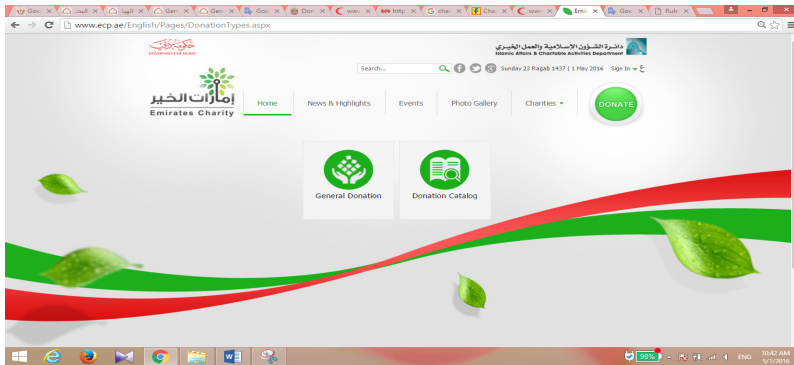
یکی دیگر از قابلیت‌های این سایت، اهدا کمک‌های مالی است (شکل ۴-۱۴)

[۱۰۰].



شکل ۴-۱۴) قابلیت اهدا کمک‌های مالی در سایت امارات الخیر

این کمک‌های مالی می‌توانند الف) در قالب اهدا کمک به خیریه‌های عمومی باشند و ب) در قالب اهدا کمک به مساجد، مدارس و ... که با عنوان فهرست اهداء (کمک‌های مالی) آورده شده‌اند [۱۰۱] (شکل ۴-۱۵).



شکل ۴-۱۵) انواع کمک‌های مالی در سایت امارات الخیر

الف) اهدا به خیریه‌های عمومی در قسمت اول، انواع خیریه‌های عمومی قرار دارند (شکل ۴-۱۵) که با انتخاب هر مورد کلی، انواع اهدا کمک‌های مالی به طور جزئی‌تر قرار دارند [۱۰۲] (شکل ۴-۱۶).

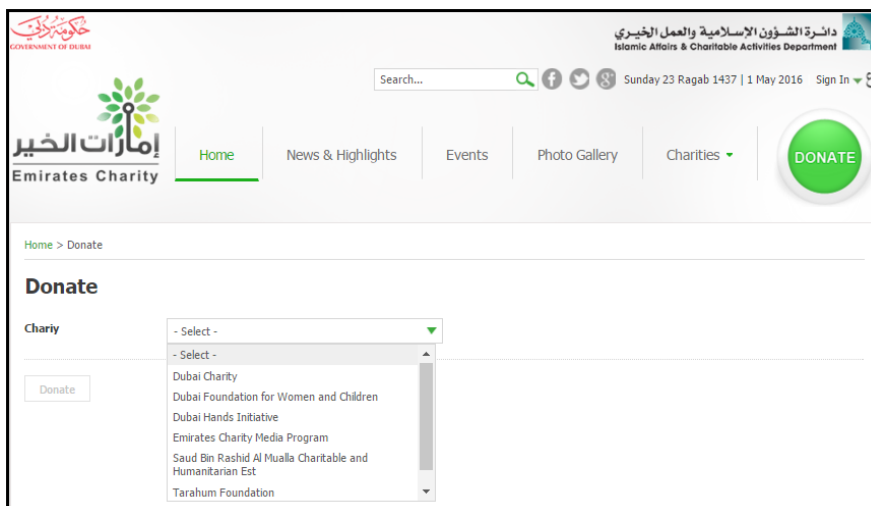
Chariy

Dubai Foundation for Women and Ch ▾

Donation Type	Donation Amount
<input type="checkbox"/> Support Victims of abuse	0 AED
<input type="checkbox"/> Provide children needs	0 AED
<input type="checkbox"/> Empower women and children in the shelter	0 AED
<input type="checkbox"/> Safe return to home	0 AED
<input type="checkbox"/> My wish	0 AED

شکل ۴-۱۶) انواع کمک‌های مالی در زمینه مؤسسات دبی برای زنان و کودکان

به‌عنوان مثال؛ با انتخاب عنوان کلی "مؤسسات دبی برای زنان و کودکان"، انواع جزئی‌تر کمک‌های مالی آورده می‌شود که افراد خیر می‌توانند هر نوعی از آن‌ها را که می‌خواهند، انتخاب نمایند و میزان مبلغ خود را هم در کادر مربوطه وارد نمایند [۱۰۲] (شکل ۴-۱۷).



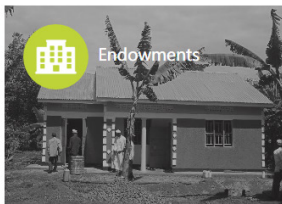
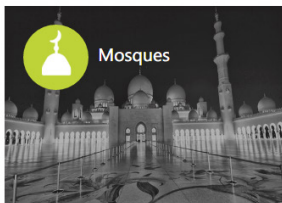
شکل ۴-۱۷) نوع اول کمک‌های مالی: اهدا به خیریه‌های عمومی

ب) فهرست اهدا (کمک‌های مالی)

در این قسمت زمینه‌های کلی اهدا کمک‌های مالی آورده شده‌اند (شکل ۴-۱۸). این زمینه عبارت‌اند از: مساجد، مدارس، موقوفات، پروژه‌های خانوادگی، کلینیک، پروژه‌های عمومی و... [۱۰۳].

Welcome to the donations project catalog

Choose one of the donations below to start donating.



Previous 1 2 3 4 Next

شکل ۴-۱۸) فهرست کلی کمک‌های مالی

به‌عنوان مثال، با انتخاب عنوان موقوفات، مواردی که می‌توانند وقف شوند، به طور جزئی‌تر آورده می‌شوند. همچنین کشور، میزان مبلغ هر مورد موقوفه و تعداد آن هم آورده شده است. در کنار هر مورد، گزینه‌ای دارد که افراد خیر می‌توانند موضوع وقف خود را به سبد خرید اضافه نمایند. همچنین امکان جستجو بر اساس نوع کشور هم فراهم شده است [۱۰۴] (شکل ۴-۱۹).

The screenshot shows the website interface for Emirates Charity. At the top, there is a header with the organization's name in Arabic and English, a search bar, and social media icons. The main navigation includes 'Home', 'News & Highlights', 'Events', and 'Photo Gallery'. A prominent green 'DONATE' button is visible on the right. The 'Dubai Charity' section is highlighted, showing its activities and contact information. The 'Donation Catalog' is the central focus, featuring a grid of four categories: Endowments, Family Projects, Clinics, and Orphanages. Below the grid, a table lists specific donation items:

Donation Name	Country	External Entity City	Cost (AED)	Quantity	
housing or poor family - Blocks	Sri Lanka	Colombo	24,500.00	1	Add To Basket
housing or poor family - Blocks	Tajikistan	Dushanbe	40,830.00	1	Add To Basket
housing or poor family - Blocks	Malawi	Lilongwe	53,080.00	1	Add To Basket
Adding Quran to a project	India	New Delhi	15.00	1	Add To Basket

شکل ۴-۱۹) موارد جزئی تر اهدا کمک‌های مالی در یک موضوع خاص

• درخواست مجوز برای خیریه

یکی دیگر از قابلیت‌های سایت امارات الخیر، درخواست مجوز برای خیریه می‌باشد که برای این قسمت یکسری فرم‌هایی قرار داده شده است. این فرم‌ها عبارت‌اند از ورود اطلاعات متقاضی، ورود اطلاعات خیریه، ورود اطلاعات مدیریت خیریه، روزهای فعالیت و ... (شکل ۴-۲۰) [۱۰۵].

Request Date 02/03/2017

Applicant Data	Charity Data	Administratio...	Signature Res...	Founders And...	Employees Da...
Working Hour...	Attachments				

Name *	First name	Father Name	Grandfather's Name
Family Name			
Address *			
Emirate	- Select -		
Mail box			
Mobile *		10 to 15 digit	
Fax		10 to 15 digit	
Email *		example@domain.com	
ID Number *			
Area			

Service conditions

-conditions

Submit Next

شکل ۴-۲۰) مراحل درخواست مجوز برای خیریه‌ها

۴-۳-۸- سازمان زاید بن سلطان آل نهیان در موضوع خیریه و بشردوستانه

سازمان خیریه و بشردوستانه‌ی زاید بن سلطان آل نهیان در سال ۱۹۹۲ با فرمان صادرشده از سوی مرحوم شیخ زاید بن سلطان آل نهیان با مقدار یک میلیون دلار تأسیس شد و تمامی درآمدهای این سازمان باید برای پروژه‌ها و همچنین فعالیت‌های خیریه‌ای و بشردوستانه در داخل و خارج از کشور مصرف شود [۱۰۶]. ارزش‌های این سازمان شامل تعهد به خیریه‌ها، شفافیت، هویت ملی و کمک به نیازمندان می‌باشد [۱۰۷]. این سازمان در امیرنشین ابوظبی قرار دارد [۱۰۸].



شکل ۴-۲۱) سایت سازمان زاید بن سلطان آل نهیان

- چشم انداز: ما معتقدیم ثروتی که به لطف خدا به ما اعطا شده است، باید برای سایر مردم در سراسر جهان مورد استفاده قرار گیرد [۱۰۹].
- مأموریت: انسان محور اصلی هر تمدن است. پس لازم است که بر روی انسان ها تمرکز شود، زیرا عامل اصلی هر پیشرفت واقعی و پایدار انسان است. مهم نیست که چه تعداد ساختمان، مدارس، تأسیسات، مدارس، بیمارستان، پل و بناهای تاریخی وجود داشته باشد و ساخته شود، تمامی این ها دارای ماهیتی جامد و بدون روح می باشند که نمی توانند پایدار باشند. اما انسان ها روح واقعی هر چیزی را تشکیل می دهند و با هنر و مهارتی که دارند می توانند این سازه ها را حفظ کنند، ارتقا دهند و اصلاح نمایند [۱۱۰].

• اهداف

- الف) فعالیت های خیریه ای: مشارکت در تأسیس و حمایت از مراکز بشردوستانه و فرهنگی و مؤسسات علمی تحقیقاتی که در افزایش سطح آگاهی و تعریف درست دین، سنت ها و آداب و رسوم ملی و متمدن، و تلاش دانشمندان در توسعه تمدن بشری به طور کلی نقش دارند.
- ب) آموزش: مشارکت در تأسیس و حمایت از مدارس و نهادهای آموزش عمومی و

پیشرفته و مراکز علمی تحقیقاتی، کتابخانه‌های عمومی و نهادهای آموزش فنی حرفه‌ای، ارائه بورس تحصیلی و کمک هزینه فرصت مطالعاتی، و حمایت از تلاش‌های نویسندگان، مترجمان و ناشران.

ج) بهداشت: مشارکت در تأسیس و حمایت از بیمارستان‌ها، کلینیک‌ها و مراکز بهداشتی، یتیم‌خانه‌ها، مراکز مراقبت از کودکان، خانه‌های سالمندان و مراکز مربوط به افرادی با نیازهای خاص.

د) رفع نگرانی (تسکین): مشارکت در تلاش‌های امدادی و کمک‌رسانی به مناطقی که توسط بلایای طبیعی و اجتماعی دچار آسیب شده‌اند؛ مانند زلزله، قحطی، سیل، طوفان و جنگ؛ حمایت از تحقیقاتی با هدف مقابله با بلایای طبیعی و مهار کردن آن‌ها.

ه) جوایز: اعطا جوایز علمی برای قدردانی از دانشمندان، محققان و افرادی که اکتشاف یا نوآوری به نفع بشریت داشته‌اند [۱۱۱].

• وظایف (نقش سازمان در ابعاد مختلف)

الف) علمی

- انتشار فرهنگ خیریه به واسطه‌ی تحقیقات و مطالعات علمی و نوآور
- اهمیت بخشش با عزت
- تحکیم روح بخشش
- ارزش به‌کارگیری بخشش

ب) عملی (کاربردی)

- به‌کارگیری بهترین روش‌ها^۱ در فعالیت‌های بشردوستانه
- توسعه مهارت‌های کارکنان
- ارتقا فعالیت‌های داوطلبانه
- دستیابی به بهترین سوددهی در سرمایه‌گذاری
- تأسیس و ترویج ارزش‌های شرکت
- انتشار مزایا به تمام بخش‌های جامعه

ج) اجتماعی

– تعامل با جامعه در فعالیت های بشردوستانه از طریق مشارکت در نمایشگاه ها و کنفرانس ها

– عضویت در سازمان های بشردوستانه در داخل و خارج از امارات متحده عربی

– اجرا مسئولیت اجتماعی

– تشویق افراد به مشارکت در فعالیت های داوطلبانه

– تحکیم ارزش های جامعه

– کمک به افراد در تأمین نیازهای ضروری

د) ملی

– به کارگیری سیاست های دولتی در فعالیت های بشردوستانه

– هماهنگی با مراجع ذی ربط در طرح های ملی

– مشارکت در پروژه ها و برنامه های ملی و بین المللی

– مشارکت در مستندسازی و انتشار فعالیت های شیخ زاید و دستاوردهای ملی وی

– همکاری با شرکا در برنامه های ملی به نفع کشور [۱۱۲].

• پروژه ها و فعالیت ها

این سازمان تعدادی پروژه را در کشورهای عربی، آسیا، آفریقا و اروپا انجام داده است. تعداد ۱۰ پروژه در کشورهای عربی (فلسطین، یمن، مراکش، لبنان، جمهوری فدرال کوموروس و مصر)، ۹ پروژه در کشورهای آسیایی (هند، فیلیپین، بنگلادش، چین افغانستان و پاکستان) [۱۱۳]، ۱۰ پروژه در کشورهای آفریقایی (چاد، کنیا، موریس، اتیوپی، جمهوری مالی، گامبیا و تانزانیا) و ۱۰ پروژه در کشورهای اروپایی (انگلستان، بوسنی و هرزگوین، بلژیک، کوزوو، آمریکا، سوئد و نیوزلند) انجام شده است [۱۱۴]. این پروژه ها و فعالیت ها در زمینه برنامه حج، آموزشی، بهداشت، مراقبت های بهداشتی، سبد غذایی، حمایت از خانواده های نیازمند، حمایت از زندانیان، حمایت از یتیمان، برنامه های وقف و ... می باشد [۱۱۵]. مجموع هزینه های مربوط به پروژه هایی که در کشورهای آسیایی انجام شده است، در حدود ۵۱ میلیون درهم (۴۲۱ میلیارد ریال) می باشد [۱۱۶] و در مورد هزینه های دیگر پروژه ها اطلاعاتی در دسترس نیست.

۴-۳-۹- سازمان هلال احمر امارات متحده عربی در موضوع اجتماعی

هلال احمر امارات متحده عربی در تاریخ ۳۱/۱/۱۹۸۳ تأسیس شد و در تاریخ ۲۷/۸/۱۹۸۶ در فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر به رسمیت شناخته شد [۱۱۷]. سازمان هلال احمر یک سازمان بشردوستانه است [۱۱۸]. شیخ حمدان بن زاید آل نهیان در سال ۱۹۸۶ موقعیت ریاست هیئت مدیره هلال احمر را عهده‌دار بود و پس از آن در سال ۱۹۹۳ موقعیت ریاست سازمان را عهده‌دار بود. در سال ۲۰۰۱ هلال احمر امارات متحده عربی در رده‌ی بهترین سازمان‌های بشردوستانه در سطح آسیا، رتبه دوم را بدست آورد [۱۱۹]. ذینفعان این سازمان، افراد آسیب‌دیده از بلایا در تمام اشکال آن، یتیمان، بیماران و فقرا می‌باشند [۱۲۰].

از جمله عواملی که این سازمان را نسبت به سایرین متمایز می‌کند، عبارت‌اند از: انتشار اصول و حقوق بشردوستانه در سطح بین‌المللی و در یک دامنه‌ی وسیع‌تر، به‌کارگیری داوطلبان برای انجام فعالیت‌های داوطلبانه، ساخت یک جامعه سالم و ایمن برای دستیابی به صلح اجتماعی به صورت محلی و بین‌المللی [۱۲۱].

- چشم‌انداز: رهبری و تعالی در فعالیت‌های بشردوستانه [۱۲۲]
- مأموریت: بسیج و هماهنگ کردن نیروی انسانی برای حمایت از آسیب‌پذیران [۱۲۲]



شکل ۴-۲۲) سایت هلال احمر امارات متحده عربی

• اهداف

- تقویت نقش سازمان در زمینه فعالیت‌های بشردوستانه در داخل کشور
- حمایت از نقش سازمان در زمینه فعالیت‌های بشردوستانه به طور بین‌المللی
- انتشار و ایجاد فرهنگ داوطلبانه برای افزایش نقش افراد و مؤسسات جامعه در انجام فعالیت‌های داوطلبانه
- نگهداری و توسعه منابع سازمان به منظور حمایت از فعالیت‌های داوطلبانه
- توسعه آمادگی نیروی انسانی داخل سازمان در پاسخگویی به تعاملات مربوط به فعالیت‌های بشردوستانه
- بهبود مستمر خدمات سازمان و رسیدن به تعالی [۱۲۳]

• نقش و وظایف

مطابق با ماده ۲۶ اولین کنوانسیون ژنو (۱۹۴۹)، سازمان هلال احمر امارات متحده عربی برای حمایت از سازمان‌های رسمی در دوران جنگ و صلح فعالیت می‌کند.

الف) نقش سازمان در زمان صلح

سازمان‌دهی برنامه‌های آگاهی، کمک‌های اولیه، حفاظت و کنترل بیماری‌های واگیردار، توجه به مسائل اجتماعی و ارائه کمک‌های مختلف بشردوستانه به آسیب پذیران، افراد نیازمند و قربانیان حوادث و بلایای طبیعی

ب) نقش سازمان در زمان جنگ

انتقال و درمان افراد زخمی و کمک به زندانیان در محدوده کنوانسیون ژنو، ارائه کمک‌های اولیه و امداد رسانی به قربانیان، حفاظت از بی‌خانمان، جستجو افراد گمشده و رساندن آن‌ها به خانواده‌هایشان [۱۲۴].

• خدمات

سازمان هلال احمر امارات متحده عربی به ارائه یکسری خدمات می‌پردازد که عبارت‌اند

از:

- حمایت از پروژه‌های خیریه‌ای

در این قسمت، افراد باید در فرم مربوطه (شکل ۴-۲۳)، اطلاعات پروژه‌ی خیریه‌ای را که می‌خواهند انجام دهند، وارد نمایند و همچنین نوع پروژه (کلینیک، مسجد، ساختمان و ... که در شکل ۴-۲۴ نمایان است) را مشخص نمایند [۱۲۵].

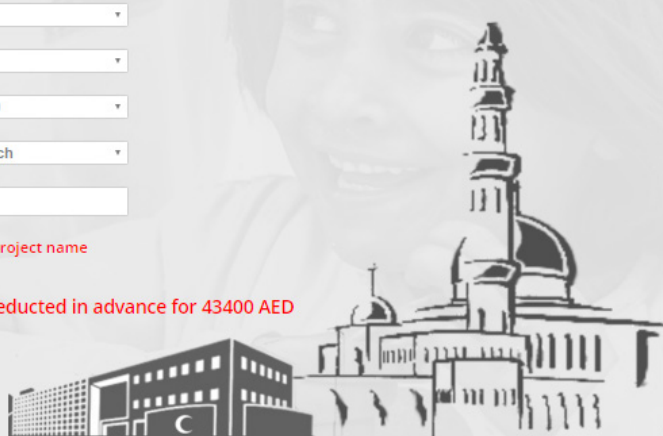
Charitable projects

Name(Arabic)	<input type="text"/>
Name(English)	<input type="text"/>
Mobile Number	<input type="text" value="Example: 009715000000"/>
Email	<input type="text"/>
Project:	
Project Type:	<input type="text" value="Mosque"/>
Country	<input type="text" value="Mali"/>
Project Details	<input type="text" value="Total Cost 43400"/>
Follow-up branch	<input type="text" value="Abu Dhabi Branch"/>
Project Name	<input type="text"/>
Area size:	<input type="text" value="65"/>

Please type the project name

The whole amount will be deducted in advance for 43400 AED

Total amount: 43400 AED



شکل ۴-۲۳) حمایت از پروژه‌های خیریه‌ای توسط سازمان هلال احمر

Name(Arabic)

Name(English)

Mobile Number

Email

Project:

Project Type:

Country:

Project Details:

Follow-up branch:

Project Name:

Area size:

The whole amount:

Total amount:

Complete for 43400 AED

Complete

شکل ۴-۲۴) انواع پروژه‌های خیریه

– کمک محلی

از دیگر خدماتی که این سازمان ارائه می‌دهد، کمک‌های محلی است که از مردم مبالغی را برای کمک کردن، دریافت می‌کند و افراد می‌توانند با ورود به پروفایل خویش، در مورد نتایج کمکی که کرده‌اند، پرس‌وجو کنند [۱۲۶] (شکل ۴-۲۵).

الهلال الأحمر الإماراتي
Emirates Red Crescent

hialal@cuae.ae 800RED (800733)

بوابة المساعدات المحلية

الإستعلام عن نتائج المساعدات

تسجيل الدخول

رقم الملف:

كلمة المرور:

دخول

شکل ۴-۲۵) استعلام نتایج کمک‌های محلی

– پورتال داوطلبان

در این قسمت تعدادی فرم قرار داده شده که افراد با ورود اطلاعات خویش می‌توانند به انجام فعالیت‌های داوطلبانه بپردازند و انجام این فعالیت‌ها تنها برای اتباع امارات متحده عربی و ساکنان آن امکان‌پذیر است (شکل ۴-۲۶) [۱۲۷].

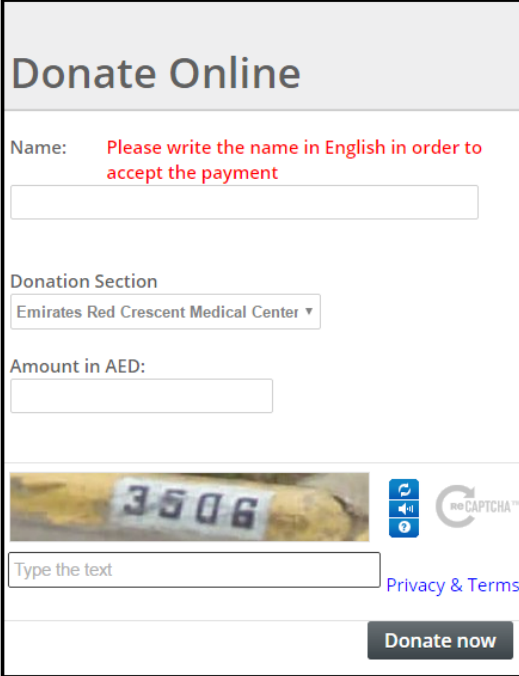
The screenshot shows the 'Volunteers portal' registration form for the Emirates Red Crescent. The header includes the organization's logo and name in Arabic and English, along with contact information: 'hilal@rcuae.ae' and '800RED (800733)'. A red banner at the top reads 'Volunteers portal'. Below it, a message states 'Previous volunteer' and 'Volunteering is available only for UAE nationals and residents'. The main section is titled '1. Volunteer's information' and contains the following fields:

- All fields are required**
- Volunteer's number:** 8469
- Full name (Arabic):** [Empty field]
- Full name (English):** [Empty field]
- National ID:** [Empty field] with a checkmark and the note 'National ID is used for future login.'
- Gender:** Male (selected)
- Date of birth:** [Empty field] with a note 'Age must be between 18 and 50 years.'
- Marital status:** Single (selected)
- Nationality:** Select nationality: [Dropdown menu]
- Education level:** High School (selected)
- Qualification:** Secondary industrial (selected)
- Branch:** Select branch: [Dropdown menu]
- How did you know about volunteering in Emirates Red Crescent?**
 - Media
 - A Volunteer
 - Other
- Mention (Media, Volunteer name or others):** [Empty text box]

شکل ۴-۲۶ پورتال انجام فعالیت‌های داوطلبانه

– اهدا کمک‌های مالی به صورت آنلاین

یکی از قابلیت‌های سازمان هلال احمر امارات متحده عربی این است که افراد به صورت آنلاین می‌توانند مبالغی را برای کمک اهدا نمایند (شکل ۴-۲۷) [۱۲۸].



Donate Online

Name: **Please write the name in English in order to accept the payment**

Donation Section
Emirates Red Crescent Medical Center ▾

Amount in AED:

3506

Type the text

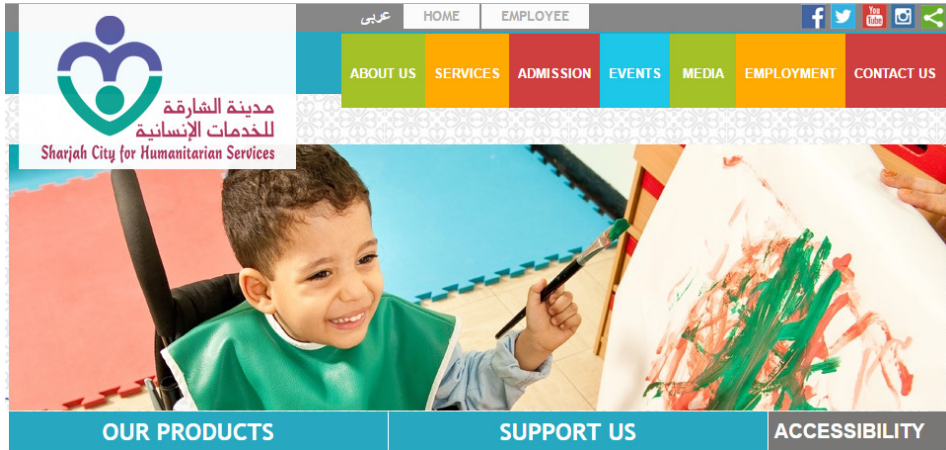
[Privacy & Terms](#)

Donate now

شکل ۴-۲۷) اهدا کمک‌های مالی به صورت آنلاین

۴-۳-۱۰- شهر شارجه برای خدمات بشردوستانه (خدمات اجتماعی و سلامت)
شهر شارجه برای خدمات بشردوستانه^۱ یک سازمان غیرانتفاعی محلی است که در سال ۱۹۷۹ در منطقه خلیج فارس با هدف توسعه خدمات اجتماعی به افراد نیازمند تأسیس شده است. در سال ۱۹۹۵ حاکم شارجه حکمی را صادر کرد و این سازمان را به عنوان یک نهاد مستقل معرفی کرد که دارای شخصیت حقوقی و قانونی است و در رسیدن به اهداف خود، از استقلال مالی و اداری برخوردار است. این مرکز اولین نهادی است که در امارات به ارائه خدمات تخصصی به معلولان می‌پردازد [۱۲۹].

1. Sharjah City for Humanitarian Services (SCHS)



شکل ۴-۲۸) سایت شهر شارجه برای خدمات بشردوستانه

— چشم‌انداز: تبدیل شدن به یک رهبر و پیشگام در امر طرفداری و توانمند ساختن افراد دارای معلولیت [۱۳۰].

— مأموریت: تلاش برای کاهش معلولیت‌های مختلف از طریق مداخله زودهنگام و توسعه جامعه، توانمندسازی افراد معلول از طریق آموزش و ایجاد کار برای آنان جهت تبدیل شدن آن‌ها به افرادی مستقل و متکی به خود در جامعه [۱۳۰].

ماده ۱۲ قانون شماره ۲۹ مصوب ۲۰۰۶ در مورد حقوق افراد معلول، بیان می‌دارد که دولت برای افراد معلول فرصت‌های آموزشی یکسانی را فراهم آورده است و ناتوانی نباید دلیلی برای فاصله گرفتن این افراد از یادگیری باشد [۱۳۱].

• اهداف

— توانمندسازی از طریق ارائه مستقیم خدمات آموزشی، درمان و توان بخشی در کنار ایجاد کار برای آنان

— کاهش علل ناتوانی با تشخیص و مداخله زودهنگام

— آگاهی و آموزش عمومی در مورد مسائل معلولیت از طریق رسانه‌های جمعی

— ارائه خدمات اجتماعی از طریق ارتباط با بخش‌های مختلف جامعه مانند

مدارس، بیمارستان‌ها، مؤسسات دولتی و خصوصی و ...

– همکاری بین‌المللی با مؤسسات در دستیابی به اهداف در زمینه ناتوانی [۱۳۲]

• خدمات

- ارائه خدمات آموزشی و توان بخشی در مدارس و کارگاه‌های آموزشی
- آگاهی بخشی افراد از طریق رسانه‌های مختلف
- ارائه خدمات اجتماعی از طریق ارتباط با بخش‌های مختلف جامعه مانند مدارس، بیمارستان‌ها، انجمن‌های محلی و ...
- ارائه خدمات مشاوره و آموزش به خانواده در مسائل مربوط به معلولیت‌ها از طریق سمینارها و سخنرانی‌های مختلف
- پیگیری خدمات ارائه شده به معلولین
- خدمات درمانی [۱۳۲]

• فعالیت

- مدرسه و مهدکودک الأمل برای ناشنوایان: ارائه خدمات آموزشی، اجتماعی، پشتیبانی و توانمندسازی کودکان ناشنوا
- مدرسه توسعه توانمندی: توانمندسازی افراد دارای معلولیت ذهنی از طریق آموزش و به واسطه‌ی بهترین تکنیک‌ها، روش‌ها و برنامه‌ها
- مرکز اوتیسم شارجه: ارائه خدمات به افراد مبتلا به اختلالات اوتیسم
- مرکز مداخله زودهنگام: ارائه خدمات جامع درمانی، آموزشی و روانی برای کودکان معلول و کودکان در معرض خطر از بدو تولد تا سن ۵ سالگی
- گروه درمان فیزیکی: ارائه خدمات پشتیبانی برای کودکانی با محدودیت‌های تحرکی [۱۳۳]

• اهدا کمک به معلولان و خانواده‌های آن‌ها

این سازمان یک قسمتی را برای کمک به معلولان و خانواده‌های آن‌ها قرار داده است و افراد را به کمک و حمایت از خانواده‌های معلولان دعوت کرده است که در شکل ۴-۲۹ نشان داده شده است [۱۳۴].

سأهفم معنا

المسأهفة مفقمة من

أءء

الأسف الأول

اسف الأب

اسف العألة

اسف الشركة

البرفء الإلكفرونف

الدولة

UAE / الإمارات العرفبة الففءة

المفنة

صفءوق البرفء

الهأف المءءرك

الهأف

رقم الفاكس

بنوء الدعم والفرع

أءء

رعاة برامف وأنشفة

أءء

كفف فوء أن فءعمنا

فءفأ

شفك

فءول المفلع

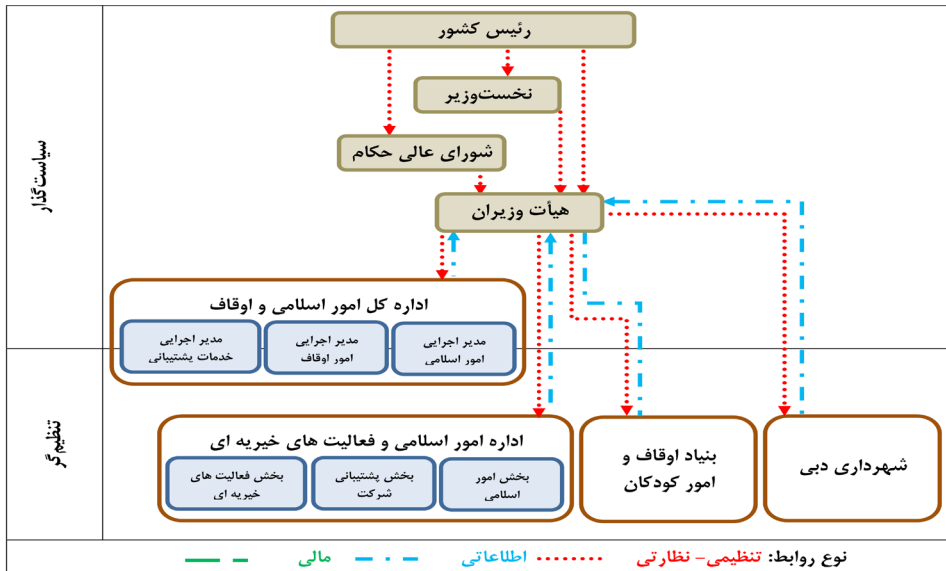
المفلع

أفصلا فقط و سفضر مفءونا لاسفلام فرعأفكم

فرع

۴-۴- نگاهت نهادی نظام مدیریت مساجد و اماکن متبرکه

در حوزه مساجد و اماکن متبرکه، در ابتدا نگاهت نهادی مربوط به آن در شکل ۴-۳ آورده شده است و سپس نهادهای سیاست‌گذار و ناظر شناسایی شده‌اند و مورد تحلیل قرار گرفته‌اند. ترسیم نگاهت نهادی، به درک بهتر جایگاه هریک از بازیگران و ارتباطات فی مابین آنان کمک می‌نماید.



شکل ۴-۳ (نگاشت نهادی نظام مدیریت مساجد و اماکن متبرکه)

۴-۴-۱- اداره کل امور اسلامی و اوقاف

متولی اصلی رسیدگی به مساجد و اماکن مذهبی امارات متحده عربی و همچنین ناظر بر آن‌ها، اداره کل امور اسلامی و اوقاف است که یک اداره حقوقی مستقل است و به طور مستقیم به کابینه گزارش می‌دهد [۶۰].

اداره کل امور اسلامی در چشم‌انداز خود می‌خواهد به یک مرجع جهانی اسلامی تبدیل شود. مأموریت این اداره در حوزه مساجد و اماکن متبرکه، اداره امور مربوط به اسلام، توسعه مساجد و مدیریت حج و عمره می‌باشد [۶۱].

• مسئولیت

- مدیریت و نظارت بر مساجد
- سازمان دهی امور حج و عمره
- نظارت بر مراکز دینی
- آموزش امامان و واعظان
- اعطا مجوز فعالیت به امامان و واعظان [۶۳]

• اهداف

- بهبود مساجد و ارتقا مهارت کارکنان آن
- تسهیل امور حج و عمره [۶۳].

• استراتژی

- اهداف استراتژیک اداره کل برای امور اسلامی و امور مربوط به اوقاف عبارت اند از:
 - نمایان ساختن تصویر متمدن مساجد و توسعه آن
 - توسعه مرکز فتوای اسلامی و ارتقا ارزش های اجتماعی آن
 - بهبود خدمات حج و عمره [۶۴].

اداره کل امور اسلامی و اوقاف، دارای سه مدیر اجرایی می باشد که یکی از آن ها در حوزه امور اسلامی می باشد. شش اداره زیرمجموعه این معاونت فعالیت می کنند که عبارتند از: اداره مساجد، اداره حج و عمره، اداره مراکز و مؤسسات مذهبی، مرکز فتوا، اداره موعظه، و اداره تحقیقات و سانسور انتشارات مذهبی [۶۵].

• خدمات اداره امور اسلامی و اوقاف

اداره امور اسلامی و اوقاف در حوزه مساجد و اماکن متبرکه یکسری خدماتی ارائه می دهد که عبارت است از: خدمات فتوا، خدمات حج و عمره، خدمات مساجد، خدمات مربوط به واعظان و موعظه کردن که در ادامه هر کدام به طور تفصیلی مورد بررسی قرار گرفته اند [۶۸].

الف) خدمات فتوا

خدماتی که در این قسمت ارائه می‌شوند، عبارت‌اند از: ۱- نرم افزار فتوا بر روی گوشی (که در این قسمت بسیاری از مفتی‌ها و دانشمندان پاسخگوی سؤالات افراد می‌باشند و تمام فتواها در یک نرم‌افزاری به نام AVAYA طبقه‌بندی و ذخیره شده‌اند.)، ۲- فتوای الکترونیکی بر روی وب‌سایت اداره امور اسلامی و اوقاف (برای ارائه این خدمت، قسمتی برای دریافت سؤالات تعبیه شده است و یک راهنمای قابل اعتماد است.) و ۳- فتوا از طریق پیامک با شماره ۲۵۳۵ (که از این طریق افراد سؤالات خود را از طریق پیامک می‌پرسند و بی‌درنگ به سؤالات آن‌ها پاسخ داده می‌شود) [۱۳۵]. این خدمات توسط مرکز رسمی فتوا ارائه می‌شود [۱۳۶].

ب) خدمات حج و عمره

خدماتی که در این قسمت ارائه می‌شوند عبارت‌اند از: ۱- درخواست تغییر نام پیمانکاران، افتتاح یا جابه‌جایی شعب حج، ۲- لغو مجوز کار حج، ۳- صدور مجوز برای پیمانکاران حج و عمره، ۴- تمدید مجوز برای گروه‌ها و پیمانکاران حج و عمره و ۵- ثبت نام زائران بالقوه [۱۳۷]. تمامی این خدمات توسط اداره حج و عمره ارائه می‌شود. تمامی کارمندانی که مسئولیت حج و عمره را دارا می‌باشند، علاوه بر قرارداد، باید اجازه فعالیت هم داشته باشند [۱۳۸]. همچنین خدماتی که در این قسمت ارائه می‌شود، به کسانی که قرارداد دارند اجازه می‌دهد که دفاتر رسمی جدیدی تأسیس کنند و یا موقعیت دفاتر موجود را تغییر دهند. تمامی خدمات ذکر شده، توسط اداره حج و عمره ارائه می‌شود [۱۳۹].

ج) خدمات مساجد

خدماتی که در این قسمت ارائه می‌شوند، عبارت‌اند از: ۱- آماده‌سازی، بررسی و ارزیابی خطبه‌های نماز جمعه، ۲- درخواست مجوز ساخت مساجد جدید، ۳- تأمین نیازها و الزامات مساجد، ۴- اوقات شرعی، ۵- صفحه‌نمایش الکترونیکی و ۶- خطبه‌های نماز جمعه [۱۴۰].

در خدمات نوع ۱، مردم می‌توانند به ارائه‌ی پیشنهادات برای بهبود خطبه‌های نماز جمعه بپردازند؛ مانند پیشنهاد درباره موضوع، هر نوع پیشنهاد در مورد عنوان خطبه‌ها و

اظهار نظر در مورد خطبه‌های هفته‌ی گذشته. این نوع خدمات توسط دفتر حسابرسی داخلی انجام می‌پذیرد [۱۴۱].

در خدمات نوع ۲، درخواست برای ساخت مساجد جدید توسط اداره مساجد دریافت می‌شود که با شهرداری برای تخصیص زمین و صدور جواز برای ساختمان‌ها ارتباط دارد. این نوع خدمات توسط اداره مساجد ارائه می‌شود [۱۴۲].

خدمات نوع ۳ شامل تجهیزات صوتی و فیزیکی ایمن برای مساجد جدید و همچنین مساجد قدیمی. این نوع خدمات توسط اداره مساجد ارائه می‌شود [۱۴۳].

در خدمات نوع ۴، یک سرویس الکترونیکی از طریق وب‌سایت اداره امور اسلامی و اوقاف در دسترس است که به بازدیدکنندگان این امکان را می‌دهد تا به اوقات نماز در امیرنشین‌های مختلف دسترسی داشته باشند. این نوع خدمات توسط اداره فناوری اطلاعات ارائه می‌شود [۱۴۴].

در خدمات نوع ۵، صفحه‌نمایش الکترونیکی در مساجد نصب شده است تا اطلاعات اسلامی را از این طریق در اختیار افراد قرار گیرد. این تکنولوژی باعث می‌شود تا اطلاعات به آسانی به روزرسانی شود. این نوع خدمات توسط اداره مساجد ارائه می‌شود [۱۴۵].

در خدمات نوع ۶، عموم مردم می‌توانند خطبه‌های نماز جمعه را در وب‌سایت اداره امور اسلامی و اوقاف مطالعه نمایند. همچنین در این وب‌سایت آرشیو خطبه‌های نماز جمعه در دسترس هستند و این خطبه‌ها قابلیت دانلود و چاپ را دارا می‌باشند. این نوع خدمات توسط دفتر حسابرسی داخلی انجام می‌پذیرد [۱۴۶].

د) خدمات مربوط به واعظان و موعظه کردن:

در این قسمت سازمان‌دهی سخنرانی‌هایی جهت آگاهی دینی [۱۴۷] ارائه می‌شود که هدفش ارتقا و انتشار فرهنگ اسلامی می‌باشد. این نوع خدمت توسط اداره موعظه و ارشاد صورت می‌پذیرد [۱۴۸].

تمامی اطلاعات مربوط به اداره کل امور اسلامی و اوقاف در بخش مربوط به وقف و امور خیریه، به شماره ۵-۲-۱-۲ مورد بررسی قرار گرفته است.

۴-۲- اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای

اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای به عنوان ناظر در حوزه مساجد و اماکن متبرکه در امیرنشین دبی فعالیت می نماید. این اداره در چشم انداز خود می خواهد به یک پیشگام در فعالیت های اسلامی تبدیل شود [۷۹].

• اهداف

- مراقب از مساجد و نظارت بر مدیریت آن ها با هماهنگی بنیاد اوقاف و امور کودکان
- نظارت بر ساخت و ساز مساجد با هماهنگی شهرداری دبی و بنیاد اوقاف و امور کودکان
- سازمان دهی امور حج با هماهنگی مراجع ذی ربط در دولت
- فعالیت بر مبنای فتوای صادر شده و شرعیات
- اعطای مجوز کار برای امامان جماعت، واعظان، استادان و معلمان [۸۱]

• وظایف

- مراقبت از مساجد و نظارت بر آن ها
- تنظیم و نظارت بر امور فتوا و صدور آن ها [۸۱]

• فعالیت ها

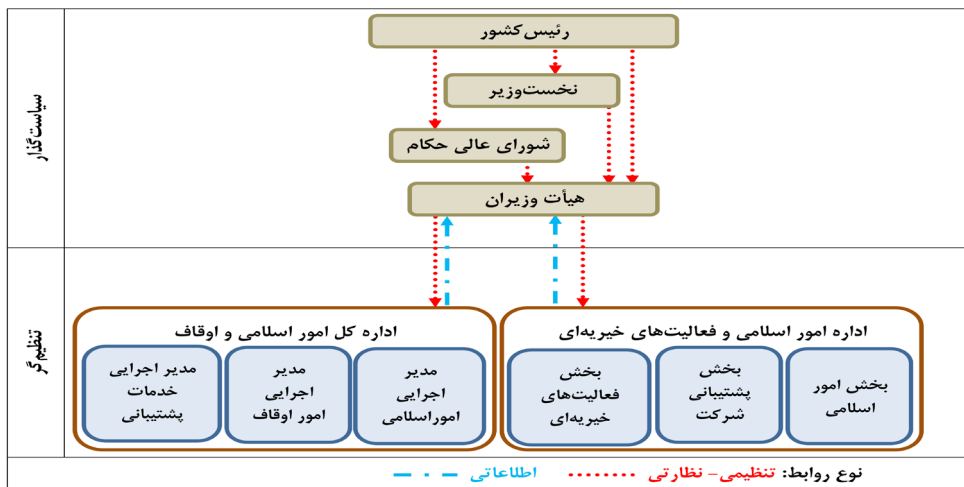
- اعطای گواهی حفظ قرآن کریم به دانش آموزان در مراکز قرآنی دبی
- کمک به مساجد در دبی (سیستم تهویه، فرش، سیستم سرمایشی و ...)
- موافقت با تأسیس نمازخانه های کوچک برای نماز
- تخصیص زمین برای ساخت مساجد
- جمع آوری زکات و صدقات
- فعالیت مربوط به خطبه های نماز جمعه [۸۲]

اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای دارای سه بخش می باشد که یکی از آن ها در حوزه امور اسلامی می باشد. سه اداره زیرمجموعه این معاونت فعالیت می کنند که عبارتند از: اداره تحقیقات، اداره هدایت و ارشاد و اداره ارشاد مذهبی [۸۴].

تمامی اطلاعات مربوط به اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای در بخش مربوط به وقف و امور خیریه، به شماره ۵-۲-۱-۳ مورد بررسی قرار گرفته است.

۴-۵- نگاشت نهادی نظام مدیریت قرآن و فعالیت‌های مذهبی

در حوزه قرآن و فعالیت‌های مذهبی، در ابتدا نگاشت نهادی مربوط به آن در شکل ۴-۳۱ آورده شده است و سپس نهادهای سیاست‌گذار و ناظر و شناسایی شده‌اند و مورد تحلیل قرار گرفته‌اند. ترسیم نگاشت نهادی، به درک بهتر جایگاه هریک از بازیگران و ارتباطات فی مابین آنان کمک می‌نماید.



شکل ۴-۳۱) نگاشت نهادی نظام مدیریت قرآن و فعالیت‌های مذهبی

۴-۵-۱- اداره کل امور اسلامی و اوقاف

اداره کل امور اسلامی و اوقاف به عنوان که به عنوان ناظر در حوزه قرآن و فعالیت‌های مذهبی در امارات متحده عربی فعالیت می‌نماید، یک اداره حقوقی مستقل است و به طور مستقیم به کابینه گزارش می‌دهد [۶۰].

اداره کل امور اسلامی در چشم‌انداز خود می‌خواهد به یک مرجع جهانی اسلامی تبدیل شود. مأموریت این اداره در حوزه قرآن و فعالیت‌های مذهبی، اداره امور مربوط به اسلام برای ارتقا آگاهی مذهبی و توسعه مراکز قرآنی می‌باشد [۶۱]. از اهداف این اداره، توانمند ساختن

آگاهی مذهبی جامعه جهت درک و مقابله با چالش‌های جدید و معاصر می‌باشد [۶۳].

• مسئولیت

- ارائه‌ی راهنمایی‌های مذهبی در امارات متحده عربی جهت القای اصول میانه‌روی در اسلام
- گسترش فرهنگ اسلامی و ارتقا آگاهی مذهبی
- برگزاری کنفرانس، سمینار، جشن‌ها و مسابقات مذهبی
- چاپ و انتشار نسخ قرآن کریم
- نظارت بر مراکز دینی و مراکز حفظ قرآن کریم
- نقد و بررسی نشریات مذهبی [۶۳]

اداره کل امور اسلامی و اوقاف، دارای سه مدیر اجرایی می‌باشد که یکی از آن‌ها در حوزه امور اسلامی می‌باشد. شش اداره زیرمجموعه این معاونت فعالیت می‌کنند که یکی از این ادارات، اداره مراکز و مؤسسات مذهبی می‌باشد [۶۵].

• مراکز حفظ قرآن کریم

الف) مراکز حفظ قرآن کریم وابسته به اداره امور اسلامی و اوقاف مراکز عمومی برای حفظ قرآن کریم برای اولین بار در اواخر دوران شیخ زاید بن سلطان آل نهیان تأسیس شده‌اند. اداره امور اسلامی و اوقاف برای مراکز حفظ قرآن کریم دارای وظایف زیر است:

۱. تنظیم تمام دوره‌های حفظ قرآن (دو دوره در زمستان و یک دوره در تابستان)
۲. کسب اطلاعات از سرپرست شعب اداره امور اسلامی و اوقاف مربوط به مراکز تازه تأسیس شده و تهیه‌ی لیستی از تمام اداره‌کنندگان و معلمان هر دوره
۳. اعلان کردن دوره‌های آینده
۴. درخواست و تجدید مجوز کار برای کارکنان مراکز
۵. کسب گزارش‌های نهایی و میان‌دوره از شعب اداره امور اسلامی و اوقاف
۶. ارائه یک گزارش درباره پاداش‌های نهایی کارکنان مراکز به مدیرکل اداره امور اسلامی

و اوقاف جهت اخذ تصمیمات مناسب

۷. شعب اداره امور اسلامی و اوقاف لیستی از دانش آموزانی را که دوره‌ها را گذرانده‌اند، به اداره حفظ قرآن کریم از اداره امور اسلامی و اوقاف ارائه و گزارش می‌دهند.

۸. اداره حفظ قرآن کریم یک درخواست کتبی را به اداره‌ی مالی ارسال می‌نماید تا پادش‌های مالی این دانش آموزان را اهدا نماید [۱۵۱].

ب) مراکز خیریه‌ای برای حفظ قرآن کریم (مراکزی که به واسطه‌ی کمک‌های خیریه‌ای تأسیس شده‌اند):

۱. اداره حفظ قرآن کریم، پیاده‌سازی مقررات و دستورالعمل‌های اداره امور اسلامی و اوقاف را یک مرور کلی می‌نماید.

۲. تضمین اینکه تمام کارکنان مراکز مجوز فعالیت را از اداره امور اسلامی و اوقاف دارا می‌باشند.

۳. درخواست گزارش‌های میان‌دوره‌ای برای فعالیت‌ها، هزینه‌ها و درآمد مراکز.

۴. تضمین اینکه تمامی این مراکز، فعالیت‌های مربوط به سایر مراکز را انجام نمی‌دهند.

۵. برگزاری جلساتی با مدیران مراکز خیریه با هدف بهبود عملکرد مراکز [۱۵۱].

ج) وظایف مراکز وقفی حفظ قرآن کریم (مراکزی که با درآمد به دست آمده از موقوفات اسلامی تأسیس شده‌اند):

۱. مرور کلی و بررسی مراکز وقف به واسطه‌ی بازدیدهای دوره‌ای

۲. بررسی پرداخت‌های مربوط حقوق کارکنان

۳. درخواست گزارش‌های نهایی و میان‌سال‌ی مربوط به درآمدها و هزینه‌های مراکز [۱۵۱].

– معیارهای اعطای مجوز به آموزش قرآن کریم:

۱. فردی که کاندید می‌شود باید تجربه‌ی آموزش قرآن را داشته باشد.

۲. وی باید تجربه‌ی عالی درباره‌ی قرائت و تجوید قرآن را داشته باشد.

۳. کسب تأییدیه‌های لازم برای محل کار، در صورتی که نامزد از مرکز حمایت نشده باشد.

۴. نامزدها باید دارای رفتار خوب باشند.

۵. ارسال نامه کاندیداتوری از مراکز حفظ قرآن کریم که توسط اداره امور اسلامی و اوقاف تأیید شده است.

۶. قبول شدن در آزمون مدیریت توسط اداره امور اسلامی و اوقاف [۱۵۱].

— برنامه‌های آینده‌ی توسعه مراکز عمومی برای حفظ قرآن کریم (پروژه شیخ زاید):

۱. انجام مطالعه‌ای مرتبط با موقعیت این مراکز تا اطمینان حاصل شود که بیشتر مناطق را پوشش می‌دهند و تشویق دانش آموزان برجسته سطوح ۱۱ و ۱۲ تا به امام تبدیل شوند.

۲. تشویق دانش آموزانی که کل قرآن را حفظ کرده‌اند به مشارکت در مسابقات محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی.

۳. تأسیس مراکز وابسته به اداره امور اسلامی و اوقاف با برنامه آموزشی سالانه [۱۵۱].

• خدمات اداره امور اسلامی و اوقاف

اداره امور اسلامی و اوقاف در حوزه حفظ قرآن کریم یکسری خدماتی ارائه می‌دهد که عبارت است از:

۱- سازمان دهی حفظ قرآن کریم، ۲- نظارت بر مؤسسات و مراکز برگزارکننده‌ی مسابقات سالانه‌ی حفظ قرآن کریم و ۳- راه‌اندازی سیستم‌های الکترونیکی برای نظارت بر مراکز حفظ قرآن کریم [۱۵۲].

در خدمات نوع اول، جلساتی در مساجد و برخی مراکز حفظ قرآن کریم برگزار می‌شود که این جلسات از طریق سایت اوقاف، مجله منار الاسلام، خطبه‌های نماز جمعه و دیگر رسانه‌ها اطلاع‌رسانی می‌شوند. همچنین یکسری کارگاه‌های آموزشی برای دانش آموزان و برای عموم مردم برگزار می‌گردد. پس از حفظ موفقیت آمیز یک جزء از قرآن کریم، دانش آموزان پاداش مالی از اوقاف دریافت خواهند کرد [۱۵۳].

در خدمات نوع دوم، به منظور تشویق نسل جدید برای خواندن و حفظ قرآن کریم، اداره امور اسلامی و اوقاف بر مؤسسات و مراکز مذهبی برگزارکننده‌ی مسابقات سالانه‌ی حفظ قرآن کریم نظارت می‌کند [۱۵۴].

در خدمات نوع سوم، مؤسسات و مراکز مذهبی اطلاعاتی از قبیل تسهیلات و

امکانات، دانش آموزان، معلمان و اداره‌کنندگان را در وب‌سایت اداره امور اسلامی و اوقاف وارد می‌کنند. تمامی خدمات بیان شده، توسط اداره مؤسسات و مراکز مذهبی ارائه شده است [۱۵۵].

تمامی اطلاعات مربوط به اداره کل امور اسلامی و اوقاف در بخش مربوط به وقف و امور خیریه، به شماره ۲-۱-۲-۵ مورد بررسی قرار گرفته است.

۴-۵-۲- اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه ای

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای به عنوان ناظر در حوزه قرآن و فعالیت‌های مذهبی در امیرنشین دبی فعالیت می‌نماید. این اداره در چشم‌انداز خود می‌خواهد به یک پیشگام در فعالیت‌های اسلامی تبدیل شود [۷۹].

• اهداف

اهداف اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه در حوزه قرآن و فعالیت‌های مذهبی عبارت‌اند از:

- انتشار فرهنگ دینی و توسعه آگاهی مذهبی
- نظارت بر چاپ قرآن کریم و کتاب‌های مذهبی
- تأسیس مدارس حفظ قرآن کریم و نظارت بر آن‌ها
- نظارت بر جشن‌ها، سمینارها، کنفرانس‌ها و مسابقات مذهبی
- نظارت بر برنامه‌های مذهبی و مراکز مطالعات اسلامی
- تمرکز بر فضائل اسلام و دین
- احیای میراث اسلامی و مطالعه درباره آنچه مسلمانان در زندگی روزمره خود نیاز دارند.

- حمایت از فرهنگ اسلامی و انتشار آن
- انتشار یک مجله با پیام اسلام و بهره‌برداری از تمام رسانه‌ها به منظور شناخته شدن

• وظایف

وظایف اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه در حوزه قرآن و فعالیت‌های مذهبی عبارت‌اند از:

- تأسیس، صدور مجوز، نظارت و مدیریت مراکز حفظ قرآن کریم
- صدور مجوز نهادهای اسلامی و نظارت بر امور مالی، اداری و فرهنگی آن‌ها [۷۸]

• فعالیت‌ها

- صدور مجوز برای مراکز اسلامی و مراکز حفظ قرآن کریم
- اعطای گواهی حفظ قرآن کریم به دانش آموزان در مراکز قرآنی دبی
- جمع‌آوری زکات و صدقات [۸۲]

• اختیارات

- رسیدگی به درخواست‌های صدور مجوز مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی که علاقه‌مند به فعالیت در امیرنشین دبی هستند و اتخاذ اقدامات لازم در این زمینه.

- تصویب شیوه‌های آموزشی و برنامه‌های دینی که برای آموزش در مراکز حفظ قرآن کریم مورد استفاده قرار می‌گیرد

- اتخاذ اقدامات لازم برای ساماندهی به مسابقات فرهنگی - اسلامی و به ویژه مسابقات قرآن کریم و پرورش نسل حافظ کتاب خدا و آشنا با علوم قرآن کریم و مزین به آداب آن.

- نظارت و کنترل اداری، مالی و فرهنگی بر مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی.

- بررسی اسناد، مدارک، دفاتر و آمارهای مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی.

- تدوین نتایج بررسی و نظارت به صورت آمارهای ملموس به منظور اطلاع‌رسانی به مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی [۸۳].

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای دارای سه بخش می‌باشد که یکی از آن‌ها

در حوزه امور اسلامی می باشد. سه اداره زیرمجموعه این معاونت فعالیت می کنند که یکی از این ادارات، اداره ارشاد مذهبی است و سه بخش زیرمجموعه این اداره عبارتند از: بخش آگاهی مذهبی، بخش مشورت مذهبی و بخش مسلمانان جدید [۸۴].
تمامی اطلاعات مربوط به اداره امور اسلامی و فعالیت های خیریه ای در بخش مربوط به وقف و امور خیریه، به شماره ۵-۲-۱-۳ مورد بررسی قرار گرفته است.



افصل پنجم |

جمع بندی



۵- جمع بندی

با توجه به پیشینه وقف در فقه اسلامی، کشورهای اسلامی هرکدام به نوعی در این مبحث ورود داشته‌اند و هریک دارای تجربیات و سازوکارهای اجرایی گوناگون در این زمینه می‌باشند. در این بخش به خلاصه‌ی آنچه در امور وقف و خیریه‌ی کشور امارات متحده عربی می‌گذرد به طور خلاصه و با نگاهی اجمالی پرداخته شده است.

جمعیت امارات حدود ۹ میلیون نفر است و پایتخت و بزرگ‌ترین شهر آن ابوظبی می‌باشد. نام رسمی آن، امارات متحده عربی است و دارای مساحت ۸۳,۶۰۰ کیلومترمربع می‌باشد. امارات توسعه‌یافته‌ترین کشور حاشیه‌ی جنوبی خلیج فارس از لحاظ اقتصاد می‌باشد و از لحاظ رشد اقتصادی در سال ۲۰۱۵، رتبه یازدهم را به دست آورده است. بنا بر گزارش بانک جهانی، تولید ناخالص داخلی امارات در سال ۲۰۱۴، به میزان ۴۰۰ میلیون دلار (۱۲ میلیون میلیارد ریال ایران) می‌باشد. واحد پول این کشور درهم (AED) است.

کشور امارات به صورت فدرالی اداره می‌شود و اصلی‌ترین نهادهای حکومتی آن رئیس و نائب رئیس کشور، شورای عالی حکام، شورای وزیران (هیئت دولت)، مجلس ملی اتحادیه و قوه قضائیه می‌باشد. بالاترین نهاد سیاسی این کشور شورای عالی حکام می‌باشد که متشکل از حکام امارت‌های هفتگانه است و ریاست شورای عالی حکام بر عهده حاکم ابوظبی می‌باشد. هیئت وزیران مسئول تمام دستگاه‌های دولتی امارات می‌باشد و متشکل از نخست‌وزیر، معاونین نخست‌وزیر و وزیر و وزرا می‌باشند که این افراد در

مقابل رئیس کشور و شورای عالی حکام باید پاسخگو باشند. این کشور ۱۴ وزارتخانه دارد. ۱۸٪ اهالی این کشور اصلیت اماراتی دارند و ۳۲٪ از اعراب دیگر کشورها و ایرانیان و حدود ۵۰٪ از اهالی جنوب آسیا هستند. مذهب رسمی این کشور اسلام است که حدود ۹۶٪ مردم را شامل می‌شود (۱۶٪ شیعه و مابقی سنی) و ۴٪ مردم این کشور هم از بقیه‌ی مذاهب هستند. براساس آخرین اطلاعات، ایرانی‌های مقیم امارات حدود ۱۵۰ هزار نفر می‌باشند.

بنا بر گزارش رتبه‌بندی کشورهای مورد مطالعه، کشور امارات متحده عربی در میان کشورهای اسلامی در زمینه وقف و امور خیریه رتبه هفتم را کسب کرده است و براساس گزارش بنیاد کمک‌های خیریه‌ای (که یک خیریه‌ی بین‌المللی است)، امارات در سال ۲۰۱۵ در زمینه خیرخواهانه رتبه ۱۴ ام را کسب کرده است.

از نظر اسلام منظور از وقف، وقف مذهبی است؛ مانند یک فداکاری داوطلبانه و غیرقابل بازگشت از کل ثروت افراد یا بخشی از آن، به صورت نقدی یا غیرنقدی. وقف دارای سه جزء وقف کننده (واقف)، موقوفات و ذینفعان می‌باشد که قانون بنیاد و امور کودکان برای هر کدام یکسری شرایط را در نظر گرفته است. در کشور امارات وقف‌ها در سه دسته‌ی وقف خانوادگی، وقف خیریه‌ای و وقف مشترک قرار می‌گیرند و موقوفات به سه دسته‌ی موقوفات قومی (ملتی)، خیریه‌ای و مشترک تقسیم می‌شوند.

در تفاوت بین وقف و خیریه بیان شده است که وقف یک کمک مالی دائمی است و هنگامی که یک وقف ایجاد شود، هرگز نمی‌تواند به عنوان یک هدیه اهدا شود، به ارث برده شود و یا به فروش برسد و هزینه کردن بازده ناشی از آن مطابق با خواسته‌های واقف انجام می‌شود. درحالی‌که خیریه یک مفهوم گسترده‌تر است که شامل صدقه، کمک هزینه، ارث، وام و وقف می‌باشد.

از دیگر مفاهیم خیریه در امارات، انجمن‌های خیریه می‌باشد که این انجمن‌ها با هدف جمع‌آوری کمک (صدقه) به صورت نقدی و غیرنقدی و هزینه کردن آن‌ها در فعالیت‌های خیریه‌ای داخل یا خارج از کشور تشکیل شده‌اند و این انجمن‌ها باید مجوزشان را هر دو سال یک بار توسط اداره امور اسلامی و فعالیت‌های

خیریه‌ای تجدید کنند.

نیات وقف در این کشور در ۷ دسته‌ی وقف برای امور اسلامی، وقف برای دانش، وقف برای عدالت و تقوا، وقف برای افراد یتیم و فقیر، وقف برای مراقبت‌های بهداشتی، وقف برای رفاه اجتماعی و خدمات اجتماعی و وقف برای خانواده‌های اهداکننده و فرزندان آنان قرار دارند.

در بررسی تاریخی وقف، تصویری که ملت‌های قدیمی از آغاز عبادت از وقف داشتند، این بود که تنها می‌توانستند املاک و مستغلاتی را برای انجام امور نماز وقف نمایند و در طول زمان وقف اشکال مختلفی به خود گرفت؛ مانند وقف یک قطعه زمین برای انجام مراسم مذهبی، وقف مکان‌هایی برای عبادت، وقف پوشش و پرده کعبه. در حال حاضر در مناطق غربی هم چیزی شبیه وقف وجود دارد.

در تاریخچه‌ی وقف برای مسلمانان بیان شده است که وقف در دوران حضرت محمد (ص) شناخته شده است و وی را به عنوان یک فرد خیر در صدقه دادن و انجام کارهای خوب برای تمامی افراد می‌شناختند. زمینه‌های فعالیت‌های خیریه‌ای در این دوران عبارت‌اند از: وقف مساجد، وقف خانه، وقف زمین‌های مزروعی، وقف پول و حیوانات و اسلحه برای جنگ، حفاری چاه و وقف آب.

در بررسی وضعیت موجود، بنیاد اوقاف و امور کودکان گزارشی در مورد دارایی‌های مربوط به اوقاف ارائه می‌دهد که در این گزارش دارایی‌ها به دودسته‌ی دارایی‌های مساجد و دارایی‌های ساختمان تقسیم می‌شوند که مجموع این دارایی‌ها ۱۶۶۵ مورد می‌باشد. بنا بر گزارش مرکز بین‌المللی تحقیق و توسعه (مداد- متخصص در فعالیت‌های خیریه‌ای)، مؤسسات و انجمن‌های خیریه امارات که در این سایت به ثبت رسیده‌اند، در تاریخ ژانویه ۲۰۱۶، به تعداد ۵۸ مورد می‌باشد (که از این تعداد ۱۹ مورد آن مربوط به خیریه‌هایی است که در دبی فعالیت می‌کنند). تعداد خیریه‌هایی که در سایت "امارات الخیر" به ثبت رسیده‌اند، ۲۳ مورد می‌باشد که این تعداد مربوط به خیریه‌های دبی می‌باشد. همچنین "اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای" یک لیستی از مؤسسات و انجمن‌های خیریه که در دبی دارای مجوز می‌باشند را گزارش

می‌کند که تعداد آن‌ها ۱۹ مورد می‌باشد.

بازیگران فعال در حوزه وقف، امور خیریه، مساجد و قرآن در کشور امارات متحده عربی در چهار دسته‌ی نهادهای سیاست‌گذار، نظارتی، تسهیل‌گر و سازمان‌های غیرانتفاعی قرار دارند. نهادهای سیاست‌گذار و ناظر در حوزه وقف و امور خیریه در کشور امارات، "اداره کل امور اسلامی و اوقاف" و "وزارت امور اجتماعی" می‌باشند. در امیرنشین دبئی، "اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای" و "بنیاد اوقاف و امور کودکان" هم به عنوان یک نهاد سیاست‌گذار و ناظر در حوزه‌ی وقف و امور خیریه فعالیت می‌کنند.

سیاست‌گذار و ناظر در حوزه‌ی مساجد در کشور امارات، "اداره کل امور اسلامی و اوقاف" می‌باشد و همچنین "اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای"، "بنیاد اوقاف و امور کودکان"، و "شهرداری دبئی" به عنوان نهادهای نظارتی در حوزه مسجد فعالیت می‌کنند. در امور مربوط به قرآن، "اداره کل امور اسلامی و اوقاف" و "اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای" نظارت بر امور مربوط به مساجد را بر عهده دارند.

"اداره کل امور اسلامی و اوقاف" یک اداره‌ی حقوقی مستقل است که مسئولیت اداره امور مربوط به اسلام و اوقاف، مدیریت و نظارت بر مساجد، نظارت بر مراکز دینی و مراکز حفظ قرآن کریم، نظارت و سرمایه‌گذاری اوقاف (اوقاف مذهبی) و ارتقا سنت وقف را بر عهده دارد. این اداره داری سه مدیر اجرایی در امور اسلام، اوقاف و خدمات پشتیبانی دارد و دارای یک اداره حفظ قرآن کریم است که وابسته به این اداره است و مسئولیت تنظیم دوره‌های حفظ قرآن کریم، کسب اطلاعات از تمام اداره‌کنندگان و معلمان هر دوره و درخواست تجدید مجوز کار برای کارکنان مراکز را بر عهده دارد. اداره امور اسلامی و اوقاف به ارائه خدمات مربوط به ۱- حفظ قرآن (سازمان‌دهی جلسات حفظ قرآن کریم و نظارت بر مراکز برگزارکننده‌ی مسابقات سالانه حفظ قرآن)، ۲- مساجد (درخواست مجوز ساخت مساجد، آماده‌سازی و ارزیابی خطبه‌های نماز و تأمین نیازها و الزامات مساجد) و ۳- وقف (ترویج وقف از طریق رسانه‌های مختلف، مدیریت و نظارت بر درآمدهای اوقاف و حفظ و نگهداری آن‌ها) می‌پردازد.

"وزارت امور اجتماعی" دارای هدف بهبود فعالیت‌های اجتماعی به واسطه‌ی

توسعه‌ی سیاست‌های یکپارچه و ارائه خدمات ویژه جهت دستیابی به یک جامعه‌ی منسجم می‌باشد. وزارت امور اجتماعی دارای یک وب‌سایت جامعه به نام musahama را برای خیریه‌ها راه‌اندازی کرده است که لیست تمامی خیریه‌ها و فعالیت‌های مربوط به آن‌ها در این وب‌سایت آورده شده است. این وب‌سایت نقش یک رابط را بین سازمان‌های غیرانتفاعی، مردم و مشارکت‌های داوطلبانه ایفا می‌کند، ولی در حال حاضر این وب‌سایت در دسترس نمی‌باشد.

"اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای" یک اداره دولتی در دبی است که مسئولیت نظارت بر مراکز خیریه در دبی را دارا می‌باشد، همچنین وظیفه‌ی گزارش فهرست موقوفات، ثبت و مدیریت آن‌ها مطابق با شریعت اسلامی، نظارت بر چاپ قرآن کریم، نظارت بر مراکز حفظ قرآن کریم، مراقبت از مساجد، نظارت بر مدیریت آن‌ها را دارا می‌باشد. این اداره برای شکل‌گیری انجمن‌ها و مؤسسات خیریه‌ای و یار د آن‌ها باید یک تأییدیه‌ی اولیه از وزارت امور اجتماعی دریافت نماید. همچنین خیریه‌ها به منظور مجوز گرفتن برای فعالیت‌هایشان باید از دو نهاد "وزارت امور اجتماعی" و "اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای" یک تأییدیه کسب نماید. این اداره داری سه بخش می‌باشد: بخش فعالیت‌های خیریه‌ای، بخش امور اسلامی و بخش پشتیبانی شرکت. این اداره با استفاده از برنامه‌ها و گزارش‌هایی که خیریه‌ها تهیه می‌کنند و در اختیار اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای قرار می‌دهند، بر امور مربوط به آن‌ها کنترل می‌نماید.

"بنیاد اوقاف و امور کودکان" یک اداره دولتی در دبی است که وظیفه‌ی نظارت قانونی بر اوقاف، مراقبت و سرمایه‌گذاری آن‌ها، نظارت قانونی بر موقوفات و مدیریت وجوه مربوط به اوقاف را بر عهده دارد. همچنین مسئولیت تأمین رفاه کودکان را دارا می‌باشد. درآمد این بنیاد در سال ۲۰۱۲ از اجاره دارایی‌های اوقاف حدود ۹۴۶ میلیارد ریال و درآمد حاصل از موقوفه‌ها در حدود ۶۴۷ میلیارد ریال می‌باشد. بنیاد اوقاف و امور کودکان به صورت کلی مسئولیت سرپرستی در زمینه اداره امور خیریه و صرف درآمدهای اموال آن‌ها در راه شرعی و منافع عمومی را بر عهده دارد و در صورتی که واقف برای خود و یا افراد

دیگری از نسل خود یا نزدیکانش و یا حتی افراد دیگر شرط نظارت را تعیین نکرده باشد، این بنیاد مسئولیت نظارت بر موقوفات را عهده دار خواهد بود. این بنیاد دارای پنج اداره‌ی مختلف است که عبارت‌اند از: اداره توسعه وقف، اداره امور کودکان، اداره سرمایه‌گذاری، اداره امور مالی و اداره پشتیبانی. اداره توسعه اوقاف با استفاده از یکسری مکانیسم‌هایی به توسعه موقوفات می‌پردازد: تسهیل مشارکت افراد به انجام فعالیت‌های خیریه‌ای و وقف، افزایش کارایی و مدیریت و سرمایه‌گذاری وجوهات مربوط به اوقاف، و در نظر گرفتن تمامی شرایط و معیارهای افراد وقف‌کننده با هدف دستیابی به توسعه ملموس و واقعی در جامعه. مصارف موقوفات بنیاد برای امور اسلامی، عدالت و تقوا، امور اجتماعی، سلامت و آموزش می‌باشد.

در کشور امارت، امیرنشین دبی، سازمان "امارت الخیر" نقش تسهیل‌گر را برای امور خیریه ایفا می‌کند و به عنوان یک بانک اطلاعاتی به معرفی خیریه‌ها در سطح دبی می‌پردازد. این پورتال توسط اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای راه‌اندازی شده است. این پورتال اولین سیستم در خاورمیانه است که انجمن‌ها و مؤسسات خیریه را تحت یک سیستم جامع و تحت نظارت و سرپرستی اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای به هم متصل می‌کند و این اداره با استفاده از پورتال می‌تواند وظیفه نظارت و تسهیل فعالیت‌های مربوط به خیریه‌ها را به خوبی انجام دهد. قابلیت‌های مختلف این وب‌سایت عبارت‌اند از: جستجو خیریه‌ها بر اساس نام و فعالیتشان، اهدا کمک‌های مالی (که به دو صورت اهدا به خیریه‌های عمومی و فهرست اهدا کمک‌های مالی می‌باشد) و درخواست مجوز برای خیریه‌ها.

سه سازمان غیرانتفاعی و مؤسسات خیریه برتر در امارات در موضوعات مختلف شناسایی و مورد بررسی قرار گرفتند.

۱. سازمان خیریه و بشردوستانه "زاید بن سلطان آل نهیان" مهم‌ترین سازمان خیریه در موضوع بشردوستانه می‌باشد و تمامی درآمدهای این سازمان برای پروژه‌ها و فعالیت‌های خیریه‌ای و بشردوستانه داخل و خارج از کشور مصرف می‌شود. این سازمان دارای اهدافی در زمینه‌های مختلف فعالیت‌های خیریه‌ای،

آموزش، بهداشت، رفح نگرانی (تسکین) و جوايز می‌باشد. این سازمان تعدادی پروژه را در کشورهای عربی، آسیا، آفریقا و اروپا انجام داده است و مجموع هزینه‌های مربوط به پروژه‌هایی که در کشورهای آسیایی انجام شده است، در حدود ۴۲۱ میلیارد ریال می‌باشد.

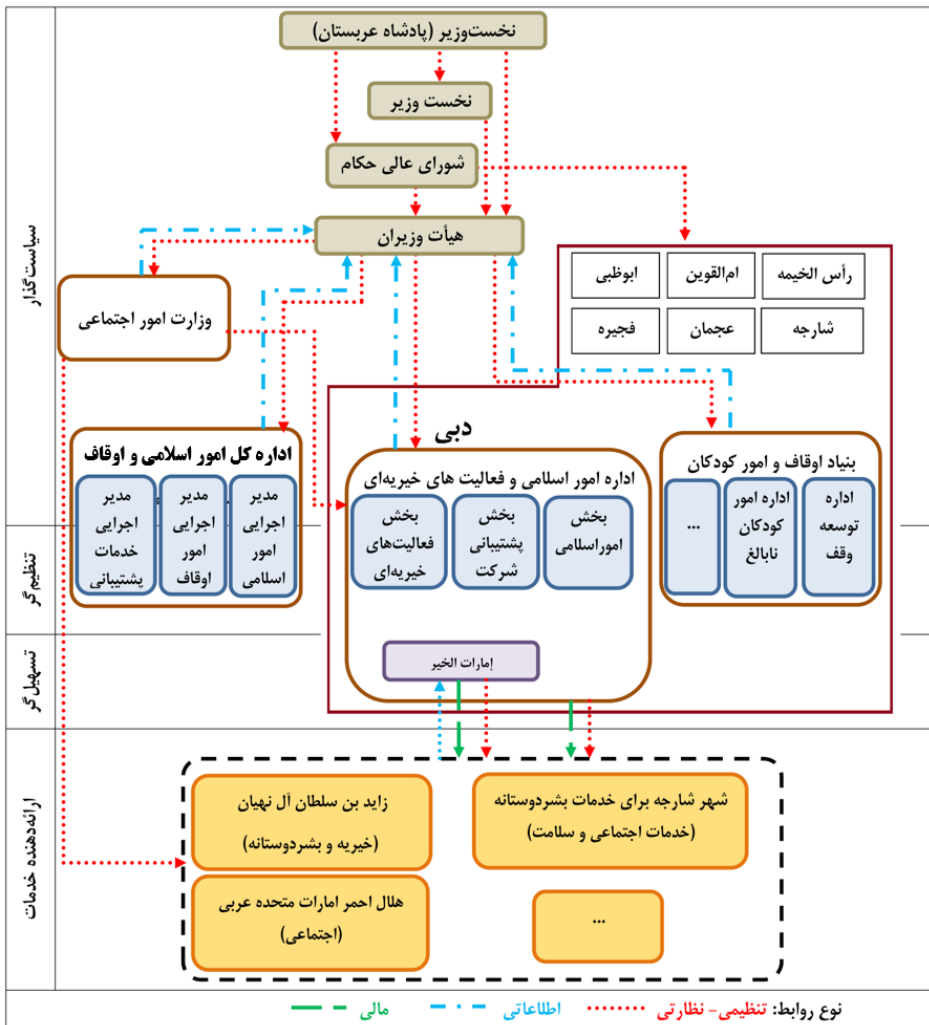
۲. سازمان "هلال احمر امارات متحده عربی" یک سازمان بشردوستانه در موضوع خدمات اجتماعی می‌باشد. این سازمان در فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر به رسمیت شناخته شده است. هلال احمر امارات متحده عربی در سال ۲۰۰۱ در رده‌ی بهترین سازمان‌های بشردوستانه در سطح آسیا، رتبه دوم را به دست آورده است. ذینفعان این سازمان عبارت‌اند از: افراد آسیب‌دیده از بلایا در تمام اشکال آن، یتیمان، بیماران و فقرا. خدماتی که این سازمان ارائه می‌دهد شامل حمایت از پروژه‌های خیریه‌ای، کمک‌های محلی، پورتال انجام فعالیت‌های داوطلبانه و اهدا کمک‌های مالی به صورت آنلاین می‌باشد. وظایفی که این سازمان بر عهده دارد عبارت است از: کمک به زندانیان، حفاظت از بی‌خانمان، ارائه کمک‌های اولیه و امداد رسانی به قربانیان، توجه به مسائل اجتماعی، ارائه کمک‌های مختلف بشردوستانه به آسیب‌پذیران و قربانیان حوادث و بلایای طبیعی و

۳. سازمان "شهر شارجه برای خدمات بشردوستانه"، یک سازمان غیرانتفاعی محلی است که در منطقه خلیج فارس با هدف توسعه خدمات اجتماعی به افراد نیازمند تأسیس شده است. این مرکز اولین نهادی است که در امارات به خدمات تخصصی به معلولان می‌پردازد. خدماتی که این سازمان ارائه می‌دهد عبارت است از: ارائه خدمات آموزش و توان‌بخشی در مدارس، آگاهی بخشی افراد از طریق رسانه‌های مختلف، ارائه خدمات اجتماعی از طریق ارتباط با بخش‌های مختلف جامعه، ارائه خدمات مشاوره و آموزش به خانواده‌ها در مورد معلولیت‌ها، پیگیری خدمات ارائه شده به معلولین و ارائه خدمات درمانی. یکی از خدمات شاخصی که این سازمان ارائه می‌دهد، اهدا کمک به معلولان و خانواده‌های

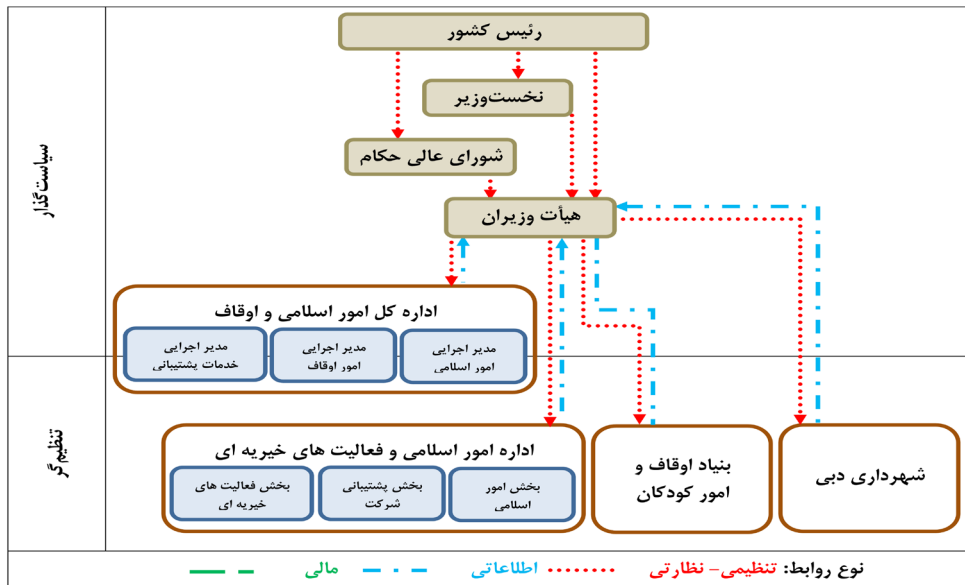
آن‌ها می‌باشد.

پس از شناسایی بازیگران در سطوح گوناگون و معرفی نقش هرکدام، نگاشت نهادی مربوط به آنان ترسیم شده است که به درک بهتر جایگاه هریک از بازیگران و ارتباطات فی مابین آنان کمک می‌نماید.

نگاشت نهادی وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی

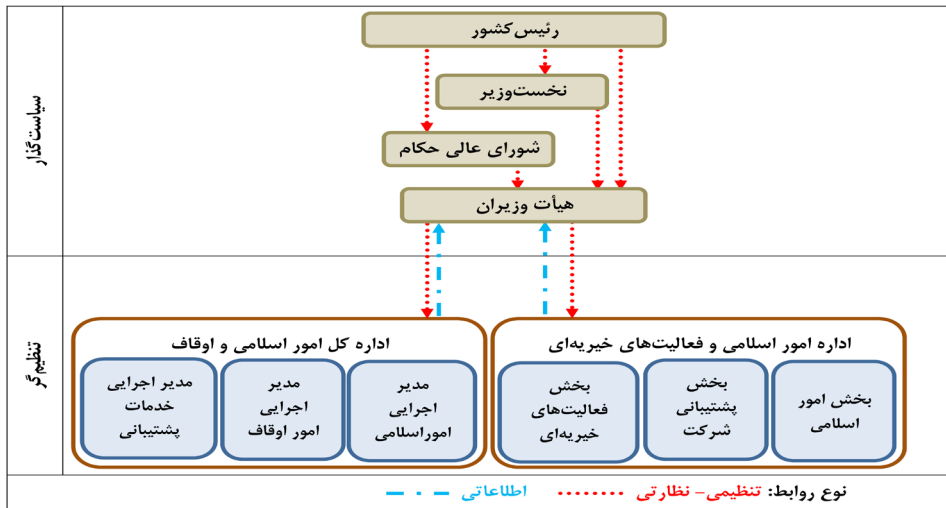


نگاشت نهادی مساجد در کشور امارات متحده عربی



در این گزارش تعدادی قانون مورد استفاده قرار گرفته‌اند که عبارت‌اند از: ۱- قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی (مصوب ۲۰۰۶) که این قانون توسط اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای منتشر شده است، ۲- قانون انجمن‌های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در دبی (مصوب ۲۰۱۳) که این قانون هم توسط اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای منتشر شده است، ۳- قانون اوقاف و امور کودکان (مصوب ۲۰۰۷) که مسئول اجرای این قانون یکی از قضات دادگاه بدوی دبی است.

نگاشت نهادی قرآن در کشور امارات متحده عربی



شیخ خلیفه بن زاید آل نهیان امیر و رئیس دولت امارات در سال ۲۰۰۶ قانونی را منتشر کرد و "اداره امور اسلامی و اوقاف" را تأسیس کرد که این اداره مسئولیت اداره امور مربوط به اوقاف، نظارت و سرمایه‌گذاری اوقاف، مدیریت و نظارت بر مساجد و نظارت بر مراکز خیریه حفظ قرآن کریم را برعهده دارد که این نهاد به طور مستقیم زیر نظر هیئت وزیران است و به طور مستقیم گزارش‌های دوره‌ای مرتبط به عملکرد، فعالیت و پیاده‌سازی اهدافش را به کابینه گزارش دهد. به عبارتی مدیریت و سیاست‌گذاری در زمینه‌ی توسعه وقف در کشور امارات به صورت واحد و متمرکز صورت می‌پذیرد.

در امیرنشین دبی هم دو نهاد "اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای" و "بنیاد اوقاف و امور کودکان" مسئولیت سیاست‌گذاری و نظارت بر خیریه‌ها و موقوفه‌های دبی را برعهده دارند. چنانچه خیریه‌ها در امیرنشین دبی بخواهند برای انجام فعالیت‌های مجوز بگیرند، باید از دو نهاد وزارت امور اجتماعی و اداره کل امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای یک تأییدیه کسب نمایند و چنانچه خیریه‌هایی که تحت نظارت اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای می‌باشند، بخواهند منحل شوند، این اداره باید یک تأییدیه‌ی اولیه از وزارت امور اجتماعی کسب نمایند (شکل‌گیری خیریه‌ها هم به همین

ترتیب است).

اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای برای اینکه بتواند وظیفه نظارت و سرپرستی خود بر خیریه‌ها را به درستی انجام دهد، یک پورتال به نام "امارات الخیر" را راه‌اندازی نموده است که لیست تمامی خیریه‌های دبی و فعالیت‌های مربوط به آن‌ها در این پورتال آورده شده است. انجمن‌های خیریه در دبی تعدادی گزارش و بیانیه‌هایی را به این اداره ارائه می‌دهند و اداره از این طریق می‌تواند انجمن‌ها را کنترل نماید. این گزارش‌های، برنامه‌ها و بیانیه‌ها عبارت‌اند از: آمار و ارقام حساب‌های بانکی، گزارش‌های سالانه درباره حساب‌های نهایی و روش کسب منابع مالی و

وظیفه‌ی نظارت بر روی مساجد بر عهده‌ی چهار نهاد اداره امور اسلامی و اوقاف، اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای، بنیاد اوقاف و امور کودکان و شهرداری دبی می‌باشد یعنی نظارت بر مساجد به صورت واحد و متمرکز صورت نمی‌پذیرد. بر روی مدیریت مساجد دو نهاد اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای و بنیاد اوقاف و امور کودکان نظارت می‌کنند و بر ساخت و ساز مساجد تمامی نهادهای ذکر شده به جز اداره امور اسلامی و اوقاف نظارت دارند. اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه‌ای مسئولیت تأمین الزامات مساجد، تخصیص زمین برای مساجد و فعالیت‌های مربوط به خطبه‌های نماز جمعه را بر عهده دارد.

مدیریت مساجد در کشور امارات بر عهده‌ی نهاد اداره امور اسلامی و اوقاف می‌باشد که این مدیریت و سیاست‌گذاری به صورت واحد و متمرکز صورت می‌پذیرد. این اداره مسئول توسعه مساجد، ارائه فتوای اسلامی و آموزش امامان و واعظان را بر عهده دارد. تعداد مساجد امارات متحده عربی ۴۸۱۸ مورد می‌باشد و همچنین این کشور دارای چهارمین مسجد بزرگ جهان؛ مسجد شیخ زاید می‌باشد.

- [1] <http://www.hajij.com/fa/islamic-countries-and-sects/islamic-countries/item/2042-02-31-06-25-04-1393>
- [2] <https://goo.gl/phcAAG>
- [3] https://simple.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_area
- [4] <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL/countries/1W-AE?display=graph>
- [5] <http://ontheworldmap.com/uae/uae-location-map.jpg>
- [6] <https://goo.gl/cbZYBu>
- [7] <http://goo.gl/tMPoyP>
- [8] http://www.cbi.ir/ExRates/rates_fa.aspx
- [9] <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2015&locations=IR-1W-AE&start=2000>
- [10] <http://data.worldbank.org/country/united-arab-emirates>
- [11] <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2015&locations=IR-1W-AE&start=2000>
- [12] <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?end=2014&locations=IR-1W-AE&start=2000>
- [13] <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2015&locations=IR-AE&start=2000>
- [14] <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.PP.CD?end=2014&locations=IR-1W-AE&start=2000&view=chart>
- [15] <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.MKTP.PP.CD?end=2014&locations=IR-AE&start=2000&view=chart>
- [16] <http://www.abudhabi.mfa.ir/index.aspx?fkeyid=&siteid=27&pageid=2990>
- [17] <http://government.ae/en/e-jobs>
- [18] <http://www.dubaifaqs.com/government-ministries-uae.php>
- [19] <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?end=2015&locations=IR-AE&start=2000>
- [20] Who gives? A literature review of predictors of charitable giving Part One: Religion, education, age and socialization, René Bekkers and Pamala Wiepking, 2011, University of Hong Kong libraries.
- [21] http://www.indexmundi.com/united_arab_emirates/age_structure.html
- [22] http://www.indexmundi.com/united_arab_emirates/religions.html

[۲۴] رسول جعفریان، جغرافیای تاریخی و انسانی شیعه در جهان اسلام، قم، انتشارات انصاریان، ۱۳۷۱، چاپ اول.

[25] <http://www.gudc.de/WELCOMETODUBAI.pdf>

[26] <http://www.dubai.ae/en/Lists/Articles/DispForm.aspx?ID=65&category=Citizens>

[۲۷] مطالعات تطبیقی وقف و امور خیریه در کشورهای غیراسلامی و اسلامی، فاز دوم: گزارش رتبه‌بندی کشورهای مورد مطالعه، مجری طرح: محمدمهدی جعفری، اسفندماه ۱۳۹۴.

[28] <http://awqafshj.gov.ae/en/details.aspx?id=36>

[29] <https://www.awqaf.gov.ae/Waqf.aspx?Lang=EN&SectionID=13&RefID=857>

[30] http://www.amaf.gov.ae/portal/pls/portal/!PORTAL.wwpob_page.show?_docname=272517.PDF

[31] <https://www.awqaf.gov.ae/Waqf.aspx?SectionID=2&RefID=9>

[32] http://www.amaf.gov.ae/amaf/Endowment_Corner/Our_Services

[33] <https://www.awqaf.gov.ae/Waqf.aspx?SectionID=2&RefID=9#n2>

[34] <http://www.iacad.gov.ae/admin/storage/other/htmlDocs/Rules%20of%20Religious.pdf>

[35] <https://www.awqaf.gov.ae/Waqf.aspx?Lang=EN&SectionID=13&RefID=2010>

[36] <https://www.awqaf.gov.ae/Page.aspx?Lang=EN&RefID=158>

[37] <https://www.awqaf.gov.ae/Page.aspx?Lang=EN&RefID=160>

[38] <https://www.awqaf.gov.ae/Page.aspx?Lang=EN&RefID=161>

[39] <https://www.awqaf.gov.ae/Page.aspx?Lang=EN&RefID=162>

[40] <https://www.awqaf.gov.ae/Page.aspx?Lang=EN&RefID=157>

[41] <https://www.awqaf.gov.ae/Page.aspx?Lang=EN&RefID=163>

[42] <https://www.awqaf.gov.ae/Page.aspx?Lang=EN&RefID=164>

[43] <http://awqafshj.gov.ae/en/details.aspx?id=41>

[44] <http://awqafshj.gov.ae/en/details.aspx?id=42>

[45] http://www.amaf.gov.ae/amaf/Endowment_Corner/Endowments_assets

[46] <http://www.medadcenter.com/countst/7>

[47] <http://www.ecp.ae/English/Charities/Pages/CharityListing.aspx>

[48] <http://www.dubai.ae/en/Lists/Topics/DispForm.aspx?ID=11&category=Home>

[49] <http://www.iacad.gov.ae/EN/Pages/ListOfCharity.aspx>

[50] <https://www.awqaf.gov.ae/Affair.aspx?Lang=EN&SectionID=14&RefID=870>

[51] <http://www.globalhumanitarianassistance.org/wp-content/uploads/201607//GHA-report-2016-full-report.pdf>

[52] CAF World Giving Index 2015, A Global View of Giving Trend, November 2015.

[53] <https://www.msa.gov.ae/MSA/EN/Pages/VisionMissionValues.aspx?eqs=17BbbJMJkRpqzYApFL2tVg==>

[54] http://www.government.ae/en/c/journal/view_article_content?cmd=view&groupId=

10138&articleId=179772&version=1.7

- [55] <https://www.msa.gov.ae/MSA/EN/Pages/Initiatives20112013.aspx>
- [56] <http://www.gudc.de/WELCOMETODUBAI.pdf>
- [57] www.musahama.com
- [58] http://www.arabianbusiness.com/press_releases/detail/37941
- [59] <http://www.gudc.de/WELCOMETODUBAI.pdf>
- [60] <http://www.awqaf.ae/About.aspx?Lang=EN&SectionID=12&RefID=854>
- [61] <https://www.awqaf.gov.ae/About.aspx?Lang=EN&SectionID=12&RefID=858>
- [62] <http://www.awqaf.gov.ae:5559/en/>
- [63] <https://www.awqaf.gov.ae/About.aspx?Lang=EN&SectionID=12&RefID=860>
- [64] <https://www.awqaf.gov.ae/About.aspx?Lang=EN&SectionID=12&RefID=862>
- [65] <https://www.awqaf.gov.ae/Articles/Article.aspx?SectionID=12&RefID=861&lang=EN>
- [66] <https://www.awqaf.gov.ae/WaqfForm.aspx?t=WaqfForm&Lang=EN>
- [67] <https://payment.awqaf.gov.ae:4435/?lang=en>
- [68] <https://www.awqaf.gov.ae/Services.aspx?Lang=EN&SectionID=19&CatID=127>
- [69] <https://www.awqaf.gov.ae/Articles/Articles.aspx?SectionID=19&ID=139&Lang=EN>
- [70] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=961&lang=EN>
- [71] <https://www.awqaf.gov.ae/Articles/Articles.aspx?SectionID=19&ID=144&Lang=EN>
- [72] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=936&lang=EN>
- [73] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=933&lang=EN>
- [74] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=931&lang=EN>
- [75] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=927&lang=EN>
- [76] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=924&lang=EN>
- [77] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=906&lang=EN>
- [78] <http://www.iacad.gov.ae/en/Pages/aboutus.aspx?menuid=51>
- [79] <http://www.iacad.gov.ae/en/Pages/VisionAndMission.aspx>
- [80] http://86.96.195.109/download/event/charity_reg_ar1.pdf
- [81] <http://www.iacad.gov.ae/en/Pages/aboutus.aspx?menuid=51>
- [82] <http://www.medadcenter.com/charity/734>
- [83] <http://goo.gl/Qqz5QY>
- [84] <http://www.iacad.gov.ae/EN/Pages/OrgChart.aspx?menuid=145>
- [85] <http://86.96.195.109/download/charity/ap1.pdf>
- [86] <http://www.amaf.gov.ae/>
- [87] http://www.amaf.gov.ae/amaf/Endowment_Corner/Our_Services
- [88] http://www.amaf.gov.ae/portal/pls/portal/!PORTAL.wwpob_page.show?_

docname=272517.PDF

- [89] <http://www.amaf.gov.ae/amaf/aboutAMAF/Abstract>
- [90] <http://www.mifc.com/index.php?ch=28&pg=72&ac=93&bb=uploadpdf>
- [91] http://www.amaf.gov.ae/amaf/aboutAMAF/Vision_Mission
- [92] http://www.amaf.gov.ae/amaf/aboutAMAF/Strategic_Objectives
- [93] http://www.amaf.gov.ae/amaf/aboutAMAF/Organization_Structure
- [94] http://www.amaf.gov.ae/amaf/Endowment_Corner/Our_Services
- [95] <http://www.amaf.gov.ae/amaf/Services/EndowSer>
- [96] http://www.amaf.gov.ae/amaf/Endowment_Corner/Endowment_disbursement
- [97] <http://www.iacad.gov.ae/EN/Pages/NewsDetails.aspx?Ids=5919>
- [98] <http://www.ecp.ae/English/Pages/aboutus.aspx>
- [99] <http://www.ecp.ae/English/Charities/Pages/CharityListing.aspx>
- [100] <http://www.ecp.ae/English/pages/default.aspx>
- [101] <http://www.ecp.ae/English/Pages/DonationTypes.aspx>
- [102] <http://www.ecp.ae/English/Pages/Donate.aspx>
- [103] <http://www.ecp.ae/English/Pages/CharityCatalogCharitySelect.aspx>
- [104] <http://www.ecp.ae/english/Charities/DubaiCharity/Catalog/Pages/ListCatalog.aspx?DonationTypeID=562>
- [105] <http://www.ecp.ae/English/Pages/CharityLicenseRequest.aspx>
- [106] http://www.zayed.org.ae/?page_id=465&lang=en
- [107] http://www.zayed.org.ae/?page_id=474&lang=en
- [108] <http://www.medadcenter.com/countst/7>
- [109] http://www.zayed.org.ae/?page_id=468&lang=en
- [110] http://www.zayed.org.ae/?page_id=471&lang=en
- [111] http://www.zayed.org.ae/?page_id=205&lang=en
- [112] http://www.zayed.org.ae/?page_id=479&lang=en
- [113] http://www.zayed.org.ae/?page_id=250&lang=en
- [114] http://www.zayed.org.ae/?page_id=253&lang=en
- [115] <http://www.medadcenter.com/charity/318>
- [116] http://www.zayed.org.ae/?page_id=250&lang=en
- [117] http://www.emiratesrc.ae/Establishment_en.aspx
- [118] <https://goo.gl/DswV6G>
- [119] http://www.emiratesrc.ae/Establishment_en.aspx
- [120] <http://www.medadcenter.com/charity/738>
- [121] http://www.emiratesrc.ae/distinct_en.aspx
- [122] http://www.emiratesrc.ae/ourPath_en.aspx
- [123] http://www.emiratesrc.ae/Goals_en.aspx
- [124] http://www.emiratesrc.ae/OurRole_en.aspx

- [125] http://www.emiratesrc.ae/project_en.aspx
- [126] http://portal.rcuae.ae/local_aids_visitor/
- [127] http://portal.rcuae.ae/vln/default_en.aspx
- [128] http://www.emiratesrc.ae/online_donation_en.aspx
- [129] <http://www.schs.ae/aboutus.aspx>
- [130] <http://www.schs.ae/aboutus.aspx>
- [131] <http://www.schs.ae/news/alawofdis.pdf>
- [132] http://www.schs.ae/aboutus_arb.aspx
- [133] http://www.schs.ae/al_amal_arb.aspx
- [134] http://www.schs.ae/Donation_arb.aspx
- [135] <https://www.awqaf.gov.ae/Articles/Articles.aspx?SectionID=19&ID=140&Lang=EN>
- [136] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=1334&lang=EN>
- [137] <https://www.awqaf.gov.ae/Articles/Articles.aspx?SectionID=19&ID=141&Lang=EN>
- [138] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=1345&lang=EN>
- [139] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=1342&lang=EN>
- [140] <https://www.awqaf.gov.ae/Articles/Articles.aspx?SectionID=19&ID=143&Lang=EN>
- [141] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=1350&lang=EN>
- [142] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=1332&lang=EN>
- [143] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=1331&lang=EN>
- [144] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=1043&lang=EN>
- [145] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=962&lang=EN>
- [146] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=929&lang=EN>
- [147] <https://www.awqaf.gov.ae/Articles/Articles.aspx?SectionID=19&ID=145&Lang=EN>
- [148] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=944&lang=EN>
- [149] <http://goo.gl/W19FvK>
- [150] <https://goo.gl/2G2WsT>
- [151] <https://www.awqaf.gov.ae/Affair.aspx?Lang=EN&SectionID=14&RefID=871>
- [152] <https://www.awqaf.gov.ae/Articles/Articles.aspx?SectionID=19&ID=142&Lang=EN>
- [153] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=939&lang=EN>
- [154] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=942&lang=EN>
- [155] <https://www.awqaf.gov.ae/service.aspx?SectionID=19&RefID=941&lang=EN>
- [156] <https://goo.gl/LZepKA>
- [157] http://www.sid.ir/fa/VEWSSID/s_pdf/245138904108.pdf



پیوست



پیوست ۱- قانون شماره ۹ مصوب ۲۰۰۷، قانون تأسیس اوقاف و امور کودکان

دفتر جناب حاکم

فرمانداری دبی

قانون شماره ۹ مصوب سال ۲۰۰۷

تأسیس موسسه اوقاف و امور افراد قاصر

ما محمد بن راشد آل مکتوم حاکم دبی

پس از اطلاع از قانون معاملات مدنی صنفی شماره (۵) مصوب سال ۱۹۸۵،

و قانون صنفی شماره (۲۸) مصوب سال ۲۰۰۵ درباره اسناد شخصی،

و قانون اوقاف و امور اسلامی شماره (۷) مصوب ساب ۱۹۹۴

و قانون شماره (۶) مصوب سال ۲۰۰۴ درباره تأسیس موسسه اوقاف و امور افراد قاصر

و اصلاحات آن،

قانون زیر را صادر می‌کنیم:

ماده (۱)

این قانون به "قانون تأسیس موسسه اوقاف و امور افراد قاصر شماره (۹) مصوب سال

۲۰۰۷" معروف خواهد بود.

ماده (۲)

هدف از کلمات و عبارت‌های ذکر شده در این قانون، معانی مشخص شده در مقابل

هر یک از آن‌هاست؛ مگر اینکه معنای دیگری از سیاق متن برداشت شود:

امارت: امیرنشین دبی

شورای اجرایی: شورای اجرایی امیرنشین دبی.

موسسه: موسسه اوقاف و امور افراد قاصر.

مجلس: هیئت مدیره موسسه.

رئیس: رئیس هیئت مدیره.

دبیر کل: دبیر کل موسسه.

قانون احوال شخصیه: قانون صنفی شماره (۲۸) مصوب سال ۲۰۰۵ درباره احوال شخصیه و اصلاحات مربوط به آن.

اوقاف: هر مال منقول یا غیرمنقولی که در راستای جلب رضایت خداوند متعال، به یک مرکز خیریه وقف می شود.

اموال: هر مال منقول یا غیرمنقولی متعلق به سازمان اوقاف یا افراد قاصر یا افرادی که در حکم آن ها باشند.

سن رشد: سن بلوغ شخص که ۲۱ سال قمری است و وی در آن سن از تمامی قوای عقلی بهره مند می شود و از محوریت خارج می گردد.

قاصر: کسی که به سن رشد نرسیده باشد؛ چه از لحاظ نسبی معلوم الحال باشد یا نه.

کسی که در حکم قاصر است: جنینی که وجود آن در رحم ثابت شده باشد. مجنون . کم عقل . سفیه . ساده لوح . مفقود . غائب .

صغیر غیر ممیز: کودکی که به سن ۷ سالگی نرسیده باشد.

صغیر ممیز: کودکی که سن ۷ سالش تمام شده باشد.

فاقد صلاحیت: صغیر غیر ممیز. مجنون . کم عقل .

فرد دارای نقص صلاحیت: کسی که به سن تمیز رسیده باشد، اما به سن رشد نرسیده باشد. یا کسی که به سن رشد رسیده باشد، ولی سفیه یا ساده لوح باشد.

لقیظ: کسی که نسبش معلوم نباشد.

غائب: شخصی که وطن و محل اقامتش مشخص نباشد.

مفقود: شخص ناپدیدشده‌ای که معلوم نباشد، مرده یا زنده است.
حمل مستکن: جنینی که وجودش در رحم مادر اثبات شده است و به زودی به دنیا می‌آید.

سفیه: شخصی که مالش را با ریخت و پاش و اسراف برخلاف عقل و شرع از بین ببرد.

ذو غفلة (ساده لوح): شخصی که به خاطر زود گول خوردن در معاملات مالی اش ضرر می‌کند.

معتوه: کسی که کم فهم، دارای بیان نامشخص، بی تدبیر و در حد مجنون باشد.
مجنون: کسی که اصلاً عقل نداشته باشد، یا بی مواقع عقلش را از دست بدهد و دچار کم عقلی و نفهمی شود.

ولی: پدر یا پدر بزرگ واقعی.

وصی: شخصی که مسئولیت اداره اموال و امور فرد صغیر را دارد.
وصی مختار: شخصی که از طرف پدر یا پدر بزرگ واقعی مسئول رسیدگی به امور مالی شده باشد و این حق و اختیار برخوردار باشد.

قیم: شخصی که مسئول اداره اموال و امور محجور شده باشد.
وکیل قضائی: شخصی که مسئولیت اداره اموال و امور فرد غائب و مفقود را بر عهده دارد.

مشاور قضائی: شخصی که مسئولیت کمک به افراد دارای نقص جسمانی در انجام و امضای معاملات حقوقی را بر عهده دارد.

ترکه: اموال و حقوقی که فرد متوفی بر جای می‌گذارد.

ماده (۳)

به موجب این قانون موسسه‌ای دولتی به نام "موسسه اوقاف و امور افراد قاصر" تأسیس می‌شود که نهادی حقوقی و مستقل و دارای اختیارات لازم برای انجام تمامی اقدامات و کارهایی است که مسئولیت پیگیری آن‌ها به این موسسه سپرده می‌شود. این موسسه می‌تواند با طرف‌های دیگر قرارداد امضا کند و یا دادخواست قضایی علیه یک طرف ارائه

دهد و یا متقابلاً، دادخواستی علیه آن ارائه شود. همچنین موسسه اوقاف و امور افراد قاصر از نهادهای وابسته به شورای اجرایی است و می‌تواند شخصی را به عنوان نماینده خود انتخاب کند.

ماده (۴)

مقراین موسسه در دبی است و می‌تواند نمایندگی‌ها یا دفاتر دیگر در داخل امارات و خارج از آن‌ها هم دایر کند.

ماده (۵)

هیئت مدیره موسسه که متشکل از رئیس و شش عضو با کفایت و متخصص است و انتصاب تعیین پاداش‌های آن‌ها به دستور رئیس شورای اجرایی صورت می‌گیرد، اداره امور این موسسه را بر عهده دارد. مدت عضویت اعضای هیئت مدیره سه سال است و امکان تمدید این عضویت وجود دارد.

ماده (۶)

هیئت مدیره موسسه نهاد عالی آن به شمار می‌رود و از تمامی اختیارات و قدرت‌های لازم و به‌ویژه صلاحیت اجرای اقدامات زیربرخوردار است:
تدوین سیاست‌های کلی موسسه و نظارت بر اجرای آن‌ها.
تصویب ساختار تشکیلاتی و مقررات و آیین‌نامه‌های داخلی که تضمینی برای سیر درست امور در موسسه باشند.

موافقت با انفاق از اموال موسسه و تلاش در جهت نگهداری و حفظ آن‌ها بدون تعرض به اموال خصوصی افرادی که موسسه وصی و قیم اموال آن‌ها به شمار می‌رود یا بر اساس احکام شریعت اسلامی وکالت قضایی بر آن‌ها دارد.

تصویب پیش‌نویس بودجه سالانه و حساب و کتاب پایان سال موسسه.
پیشنهاد قوانین درباره اقدامات موسسه.

ماده (۷)

هیئت مدیره می‌تواند برخی اختیارات مذکور در ماده قبلی را به رئیس، یا هرکدام از اعضا، یا دبیر کل و یا یکی از کمیته‌های موسسه واگذار کند.

ماده (۸)

هیئت مدیره نایب رئیسی از میان اعضای خود انتخاب می‌کند که در غیاب رئیس، جای وی را پر کند. هیئت مدیره همچنین می‌تواند برخی اختیارات رئیس را به نایب رئیس تفویض کند و در کنار آن کمیته‌های دائمی یا موقتی برای کمک به او در انجام کارها تشکیل دهد. این نهاد همچنین می‌تواند طبق صلاحدید خود از برخی کارشناسان و متخصصان که مشارکتشان را در انجام کارهای تخصصی مفید تشخیص می‌دهد، برای شرکت در نشست‌های خود دعوت کند؛ هرچند که آن‌ها نمی‌توانند در جلسات رأی بدهند.

ماده (۹)

هیئت مدیره دست‌کم هر دو ماه یک بار تشکیل جلسه می‌دهد و می‌تواند به درخواست رئیس یا حداقل سه نفر از اعضا خواستار تشکیل جلسه شود و حد نصاب لازم برای تشکیل جلسات حضور ۴ عضو از جمله رئیس یا نایب رئیس است.

ماده (۱۰)

هیئت مدیره موسسه تصمیمات خود را با رأی اکثریتی آرای اعضای حاضر صادر می‌کند و در صورت تساوی آراء، رأی رئیس هیئت مدیره تعیین کننده است و وی در هر طرفی قرار داشته باشد، رأی آن به عنوان رأی اکثریتی مدنظر قرار می‌گیرد. در هر جلسه هیئت مدیره، صورت جلسات هم نوشته می‌شود و به امضای حاضرین می‌رسد و مصوبات به امضای رئیس می‌رسد.

ماده (۱۱)

هیئت مدیره گزارش سالانه خود را با ذکر تفصیلی جنبه‌های فعالیت موسسه و پروژه‌های آن و نیز سیر کارها در این موسسه و اداره مالی به کمیته اجرایی تحویل می‌دهد و این گزارش حداکثر باید تا سه ماه پس از پایان سال مالی موسسه تحویل داده شود و در آن پیشنهادها و توصیه‌های لازم به همراه یک نسخه از گزارش دایره نظارت مالی ارائه شود.

ماده (۱۲)

رئیس نماینده موسسه در روابط آن با طرف‌های دیگر و در مقابل دستگاه قضایی به شمار می‌رود، اما او و هیچ‌کدام از اعضای دیگر هیئت مدیره مسئولیتی در قبال اقدامات و یا خودداری دیگران از انجام یک کار در کمال حسن نیت، ندارند؛ هرچند که در قبال کلاه برداری و اشتباهات بزرگ مسئول هستند.

ماده (۱۳)

هیچ‌کدام از اعضای هیئت مدیره یا کارکنان موسسه نمی‌توانند در هیچ پروژه یا توافقنامه‌ای که با موسسه امضا می‌شود، منافع مستقیم یا غیرمستقیمی داشته باشند و هیچ‌یک از آن‌ها هم نمی‌توانند با استفاده از اموال اوقاف و افراد قاصر و دیگر نهادهای وابسته به هیئت مدیره یا مواردی که زیر نظر موسسه اداره می‌شوند و یا موسسه وصی و قیم آن‌ها حساب می‌شود، اقدام به خرید یا فروش به نفع خود یا دیگری کنند و هر اقدامی که برخلاف احکام این ماده صورت گیرد، باطل است.

ماده (۱۴)

موسسه دبیرخانه‌ای دارد که ریاست آن بر عهده دبیر کل است و وی هم با تصمیم رئیس کمیته اجرایی و با پیشنهاد هیئت مدیره انتخاب می‌شود و در مقابل هیئت مدیره مسئول اجرای سیاست‌های کلی موسسه و عملکرد خوب نهادها و ادارات زیرمجموعه موسسه خواهد بود. دبیر کل همچنین نقش مخبر هیئت مدیره را دارد و بدون اینکه حق رأی داشته باشد، در تمامی جلسات هیئت مدیره شرکت می‌کند.

ماده (۱۵)

هیئت مدیره به پیشنهاد دبیر کل دستورات لازم درباره ساختار تشکیلاتی موسسه، ادارات زیرمجموعه آن و نیز اختیارات آن‌ها صادر می‌کند و همچنین به دستور دبیر کل می‌توان بخش‌ها یا دوائر جدیدی در ادارات زیرمجموعه تأسیس کرد و اختیارات هر یک از آن‌ها را تعیین و یا تعدیل و اصلاح کرد.

ماده (۱۶)

تمامی اموال و اسناد و مستندات در مدت حداکثر ۶ ماهه پس از تاریخ اجرای این

قانون به موسسه انتقال پیدا می‌کند و فرقی نمی‌کند که این اموال و اسناد یا مستند نزد دایره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه باشد یا دایره محاکم یا بانک‌ها و یا هراگان دیگری.

ماده (۱۷)

دادگاه‌ها و مراکز پلیس و بیمارستان‌ها و اداره ثبت احوال و اسکان، بانک‌ها و دیگر مراجع ذی‌ربط، وراثت بالغ و شرکای اموال - هرکدام به نوبه خود - باید مرگ هر شخص قاصریا افراد دیگری که در حکم او باشند و نیز مگر کفیل بچه‌های مجهول‌الهویه و یا ولی یا وصی را گزارش دهند تا موسسه بتواند اقدامات حقوقی لازم برای حفظ حقوق افراد قاصرو افرادی که در حکم آن هستند، را اتخاذ کرده و وضعیت حقوق و تعهداتی را که در قبال آن‌ها دارد، تا ۳۰ روز پس از مرگ مشخص کند.

ماده (۱۸)

موسسه به محض دریافت این گزارش‌ها براساس احکام ماده قبل، خودبه‌خود و یا به درخواست اولیای امر، اقدامات لازم برای حصر اموال منقول و غیرمنقول قاصرو افرادی که در حکم او هستند را انجام دهد و درباره حقوق و تعهداتی که دارند، تصمیم‌گیری کند. موسسه همچنین با حکم دادگاه می‌تواند مکان‌های بسته را باز کرده و اسناد مربوط به این اموال را حفظ و تمامی اموال به ارث گذاشته‌شده را که در دفتر رسمی ثبت شده است، را دریافت کند تا اقدامات لازم برای اداره آن‌ها یا سرمایه‌گذاری به صلاح‌دید خود و با در نظر گرفتن منافع افراد قاصرو افرادی که در حکم آن‌ها هستند را اتخاذ کند تا زمینه تقسیم یا تحویل این اموال پس از پایان مدت نیابتش از افراد قاصرو افرادی که در حکم آن‌ها هستند، فراهم شود.

ماده (۱۹)

هیچ‌یک از وراثت بالغ یا شرکای متوفی که قاصریا در حکم آن باشند، پس از تاریخ مرگ نمی‌توانند در اموال به ارث گذاشته‌شده یا اموال مشترک دخل و تصرف کنند تا اینکه مراحل حصر این اموال در مدت حداکثر ۳۰ روزه از تاریخ اعلام فوت به موسسه طی شود و در این مدت هر اقدامی که بدون مجوز کتبی موسسه اوقاف و امور افراد قاصر

از سوی افراد مذکور صورت گیرد، باطل است.

ماده (۲۰)

احکام ماده قبلی بر شرکای افراد زیرهم جاری می‌شود:

۱- محجور به خاطر کم عقلی یا جنون یا سفاهت یا ساده لوحی از تاریخ صدور حکم محجوریت.

۲- مفقود یا غائب از تاریخ ابلاغ حکم موسسه مبنی بر ثابت شدن فقدان یا غیبت فرد.

ماده (۲۱)

موسسه مسئول نظارت قانونی بر اوقاف، سرپرستی آن‌ها، بهره‌برداری و اداره اموال و هزینه درآمدهای آن‌ها در محدوده شروط تعیین شده از سوی واقف به منظور تحقق اهداف شرعیه است و اقدامات لازم برای حفظ اموال افراد قاصریا کسانی که در حکم آن‌ها باشند و اداره امور آن‌ها بر اساس احکام این قانون و قانون احوال شخصیه و در چارچوب احکام شریعت اسلامی اتخاذ می‌گردد و موسسه می‌تواند برای حفظ موقوفات و اموال افراد قاصرو توسعه آن‌ها اقدامات زیر را اتخاذ کند:

توجه به اوقاف و حفظ آن‌ها، تلاش برای تهیه فهرست اموال و مشخصات آن‌ها، حفظ اسناد مربوط به احداث و ثبت آن‌ها در مراجع ذی ربط بر اساس قوانین جاری. مدیریت و بهره‌برداری از اموال موقوفه که واقف خواستار نظارت بر آن‌ها شده یا نشده باشد یا شرط نظارت از آن‌ها برداشته شده باشد.

ارائه پیشنهادها و توصیه‌ها به ناظران نسبی اوقاف و اداره آن‌ها در مواردی که خواسته شود.

تشویق ترغیب افراد خیر توانمند به وقف و دعوت به احیا و نهادینه کردن این سنت حسنه.

راه‌اندازی پروژه‌های اقتصادی کارآمد با اتخاذ مدرن‌ترین شیوه‌ها و ابزارهای سرمایه‌گذاری اموال و توسعه آن‌ها بر اساس احکام دین اسلام.

بر عهده گرفتن مسئولیت قانونی وصی بودن بر شهروندانی که ولی یا وصی نداشته

باشند. موسسه همچنین می‌تواند بنا به درخواست‌های صورت گرفته و با حکم دادگاه مربوطه مسئولیت وصایت بر افراد قاصر در امیرنشین‌های دیگر را هم بر عهده بگیرد. بر عهده گرفتن مسئولیت قیمومیت بر افراد فاقد صلاحیت یا دارای صلاحیت ناقص و نیز بر عهده گرفتن مسئولیت وکالت قضایی مفقودان و غائبان بر اساس قانون. نظارت بر اقدامات اولیا و اوصیا و قیم‌ها و وکلای قضایی. نظارت بر اموال افراد قاصریا دیگر ساکنان امیرنشین دبی که در حکم آن‌ها هستند. این کار باید با حکم دادگاه صورت گیرد.

مدیریت میراث متعلق به افراد قاصریا افرادی که در حکم آن‌ها هستند و نیز حفظ اموال و اداره امور آن‌ها.

سرپرستی اجتماعی و آموزشی و بهداشتی از افراد قاصریا افرادی که در حکم آن‌ها هستند. این کار بر اساس قوانین و مقررات صادره از سوی حاکم صورت می‌گیرد. اتخاذ تمامی حقوقی لازم به نیابت از نماینده حقوقی قاصریا فردی که در حکم وی است. این کار باید به درخواست خود او صورت گیرد و موسسه در این صورت می‌تواند اقدام به ارائه دادخواست‌های قضایی، شکایت به مراجع رسمی و نیز اقدامات دیگر کند.

ماده (۲۲)

موسسه در چارچوب اصول شرعی و حقوقی می‌تواند در اموال متعلق به افراد قاصریا افرادی که در حکم آن‌ها هستند، به هر شکلی که به نفع آن‌ها باشد، دخل و تصرف کند.

ماده (۲۳)

موسسه در راستای تحقق اهداف خود در زمینه حفظ موقوفات، اموال افراد قاصرو افرادی که در حکم آن‌ها هستند و نیز اداره، بهره‌برداری و توسعه آن‌ها در چارچوب اصول و احکام شرعی باید اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- تأسیس شرکت‌های جدید و خرید شرکت‌های موجود و مشارکت در آن‌ها.

۲- انجام اقدامات تجاری و فعالیت‌های اقتصادی دیگر.

ماده (۲۴)

موسسه در راه اجرای احکام این قانون باید اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- کمک گرفتن از حکومت.

۲- تفویض اختیار به کارمندان خود برای انجام بازدیدهای میدانی از محل زندگی افراد قاصرو افرادی که در حکم آنها هستند تا از این طریق در جریان اوضاع آنها قرار گرفته و گزارش‌هایی در این زمینه تهیه کنند.

۳- برخورد با هرگونه سرپیچی غیرقابل توجیه از اجرای مصوبات و دستورات موسسه به عنوان یک تخلف که مسئولیت قانونی به دنبال دارد. موسسه همچنین باید با افراد ولی، وصی، قیم و غیره که به عمد مانع از عمل کارمندان موسسه به وظایف خود بر اساس بند ۲ این قانون شوند، برخورد کند؛ چراکه این ممانعت از انجام وظیفه یک کارمند دولتی، مستوجب بازخواست کیفری است.

ماده (۲۵)

تمامی اقدامات ولی، وصی، قیم و وکیل قضایی تحت نظارت موسسه قرار می‌گیرد و هرکدام از آنها موظف به ارائه حساب و کتاب و گزارش‌های مالی دوره‌ای موثق درباره اقدامات خود در زمینه مدیریت اموال فرد قاصریا هرکسی هستند که در حکم وی است.

ماده (۲۶)

سرپرستی مالی موسسه شامل اموال فرزندان قاصرافراد محجور نیز که دچار جنون، کم‌عقلی، سفاهت و ساده‌لوحی شده باشند و یا اموال فرزندان قاصرافراد مفقود یا غائب نیز می‌شود.

ماده (۲۷)

موسسه باید از تمامی بانک‌های عامل در امیرنشین دبی درباره سرمایه‌ها و حساب‌های افراد قاصرو افرادی که در حکم آنها هستند و نیز افراد قاصر متوفی و افراد متوفایی که در حکم قاصر بودند، استعلام بگیرد و هرگونه برداشت از این حساب‌ها را ممنوع کند و دستورات ویژه‌ای برای برداشت، واریز یا انتقال این اموال به حساب موسسه صادر کند.

ماده (۲۸)

موسسه حق درخواست توقیف خودروهای شخصی افراد قاصریا افراد متوفای قاصر یا افرادی که در حکم آن‌ها هستند، را دارد و در این صورت این خودروها باید توسط اداره راهنمایی و رانندگی توقیف شود و موسسه می‌تواند هر اقدامی که بخواهد با آن‌ها انجام دهد. این موسسه همچنین می‌تواند خواستار نصب برچسب توقیف بر روی این خودروها و محدودیت و ممنوعیت دخل و تصرف در آن‌ها جز با مجوز مکتوب خود شود و رفع توقیف آن‌ها را منوط به موافقت خود کند.

ماده (۲۹)

موسسه می‌تواند پروانه‌های تجاری و حرفه‌ای مربوط به افراد قاصریا افرادی را که در حکم آن‌ها باشند در اداره توسعه اقتصادی امیرنشین (دبی) توقیف کند و به هر شکلی که صلاح ببیند در آن‌ها در راستای منافع این افراد دخل و تصرف کند. این موسسه همچنین می‌تواند دخل و تصرف در این پروانه‌ها و مجوزها جز با مجوز مکتوب خود را ممنوع کند.

ماده (۳۰)

در صورت عدم حضور نماینده حقوقی قاصریا هرکسی که در حکم اوست و یا حکم محجوریت یا سلب آزادی به مدت بیش از ۶ ماه علیه او صادر شده است، و نیز در صورتی که اموال قاصریا کسی که در حکم قاصراست در معرض خطر قرار گیرد، موسسه می‌تواند از دادگاه ذیصلاح خواستار عزل فرد و تعیین نگهبان موقت یا نایب برای وی کند و هرکسی هم که چنین حکمی در حق وی صادر می‌شود، باید اموال قاصریا کسی را که در حکم قاصراست، به نگهبان موقت یا موسسه تحویل دهد. این افراد همچنین باید اسناد و صورت حساب مربوط به اداره اموال قاصریا فردی را که در حکم قاصر بوده است، تا مدت ۳۰ روز پس از صدور حکم عزل به نگهبان موقت یا موسسه تحویل دهد.

ماده (۳۱)

وقتی اموال قاصریا کسی که در حکم قاصراست، به خاطر تصرف ناشایست نماینده

قانونی یا هر دلیل دیگری در معرض خطر قرار گیرد، موسسه می‌تواند به دادگاه مراجعه کرده و خواستار سلب اختیارات یا کاهش این اختیارات شود.

ماده (۳۲)

وصی بودن موسسه با تحقق یکی از این شروط پایان می‌یابد:
الف: به سن رشد رسیدن قاصر بنا به حکم دادگاه ذیصلاح. البته موسسه می‌تواند در صورتی که مصلحتی وجود داشته باشد، از دادگاه خواستار تداوم مسئولیت خود به عنوان وصی شود.

ب: مرگ قاصر.

ت: بازگشت ولایت شرعی به پدر یا پدر بزرگ واقعی.

۲- مسئولیت قیم بودن موسسه برای محجور با از بین رفتن محجوریت وی بر اساس حکم دادگاه پایان می‌یابد و موسسه در هر حال می‌تواند در بازه زمانی ۹۰ روزه پس از تاریخ درخواست صاحبان اموال، این اموال را به اولیای امر تحویل دهد و در آن زمان باید اموال مذکور را بر اساس صورت جلسه و با امضای دبیر کل و اولیای امر واگذار کند.

ماده (۳۳)

در صورتی که در میان وراث فردی قاصریا در حکم قاصر وجود داشته باشد، وصی میراث باید اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- ارائه رونوشت تأیید شده از صورت جلسات پرداخت پول یا اسناد مالی یا اشیای با ارزش به خزانه دادگاه به منظور تسویه حساب.

۲- قرار دادن موسسه در جریان اقداماتی که در حال حاضر درباره میراث متوفی اتخاذ می‌شود یا اقداماتی که قبل از واگذاری این مسئولیت به موسسه اتخاذ شده است.

۳- ارائه صورت حساب دوره‌ای درباره اداره اموال برجای مانده به موسسه.

۴- ارائه فهرستی از حقوق و بدهی‌های مربوط به اموال باقی مانده متوفی و برآورد ارزش این اموال طی بازه زمانی ۹۰ روزه پس از تعیین وی یا هر بازه زمانی اضافی تری که از سوی دادگاه مشخص شود.

۵- اطلاع‌رسانی به موسسه درباره تسویه حساب بدهی‌هایی که دعوای قضایی

درباره آن‌ها به جریان نیفتاده است.

۶- تحویل سهم جداگانه قاصریا افرادی که در حکم قاصر باشند، به موسسه و این امر مشروط به این است که مغایرتی با منافع قاصر نداشته باشد و وی از لحاظ قانونی ملزم به تداوم شراکت نباشد.

ماده (۳۴)

موسسه بر اساس اصول شرعی میزان مشخصی از درآمد اموال سرمایه‌گذاری شده به نفع موقوفه و افراد قاصریا کسی که در حکم قاصر باشد، را در قبال اداره این اموال و فعالیت در راستای افزایش آن‌ها درخواست می‌کند که میزان آن از سوی هیئت مدیره و بر اساس اصول شرعی مشخص می‌شود.

ماده (۳۵)

زکات قاصریا کسی که در حکم وی باشد، واجب است و موسسه باید آن را از اموال وی خارج کرده و در مصارف شرعی هزینه کند.

ماده (۳۶)

در صورتی که فرد، کرولال یا کروکور، یا کور و لال باشد یا دچار نقص جسمانی شدید باشد و به همین دلیل نتواند خواسته خود را بیان کند، موسسه به عنوان مشاور قضایی وی مسئولیت انجام کارها و امضای معاملات حقوقی وی را بر عهده می‌گیرد.

ماده (۳۷)

تملك اموال موقوفه یا ادعای داشتن حق عینی درباره آن به خاطر گذشت زمان جایز نیست.

ماده (۳۸)

ساخت و ساز در املاک موقوفه با تأیید دادگاه صورت می‌گیرد.

ماده (۳۹)

در صورتی که واقف برای خود یا افراد دیگری از نسل خود یا نزدیکانش و یا حتی افراد دیگر شرط نظارت تعیین نکرده باشد، موسسه اوقاف و اموال افراد قاصر به حکم قانون مسئول نظارت بر این موقوفات خواهد بود؛ چراکه به صورت کلی مسئولیت سرپرستی

در زمینه اداره امور خیریه و صرف درآمدهای اموال آن‌ها در راه‌های شرعی و منافع عمومی را برعهده دارد تا هدف واقف مبنی بر تقرب به درگاه خداوند متعال از طریق اعطای صدقه جاریه محقق شود.

ماده (۴۰)

هرگونه تصرف در اموال موقوفه اعم از فروش، بخشش، یا رهن دادن آن‌ها ممنوع است؛ مگر اینکه مصلحت موقوفه خلاف آن را اقتضا کند که در این صورت هم باید هرگونه دخل و تصرف با مجوز دادگاه صورت گیرد.

وقف به مسجد تنها به صورت دائمی ممکن است، اما در موارد دیگری می‌توان آن را به صورت موقتی یا دائمی وقف کرد.

ماده (۴۱)

مالک مال می‌تواند کل مال خود را در راه‌های خیریه وقف کند و یا برای خود حق انتفاع از درآمد کل یا بخشی از موقوفه در طول زندگی اش قائل شود.

ماده (۴۲)

می‌توان قصد و غرض واقف را بر کل سخنان وی حمل کرد و در صورتی که در الفاظ وی شک و تردید یا ابهامی دیده شود، آشکارترین معنا در نظر گرفته می‌شود.

ماده (۴۳) موسسه مسئول صرف درآمدهای اوقاف براساس شروط واقف و در چارچوب قواعد شرعی و احکام این قانون است.

ماده (۴۴)

در صورتی که واقف مرجعی را که موقوفه به آن واگذار شده، مشخص نکرده باشد، یا مشخص کرده باشد و وی موجود نباشد، یا آن موجود باشد، ولی مرجع دیگری اولی تراز آن باشد، موسسه می‌تواند ضمن رعایت قواعد و احکام شرعی کل درآمد موقوفه یا بخشی از آن را به مرجعی که اولی بودن آن ثابت شده است، اختصاص دهد.

ماده (۴۵)

وقفی که منوط به مرگ واقف باشد یا مقرر شده باشد که پس از مرگ وی چنین کاری صورت گیرد، لازم نیست که در زمان حیاتش صورت گیرد؛ چراکه شرط شده است بعد

از مرگش وقف شود.

ماده (۴۶)

در صورتی که واقفی که نظارت بر موقوفه در زمان حیاتش را حق خود دانسته است، از دنیا برود، ورثه وی باید این مسئله را به موسسه اعلام کرده و اسناد مربوط به وقف را تا ۳۰ روز پس از تاریخ وفات واقف به موسسه تحویل دهند. علاوه بر این، افرادی هم که بخشی از سهام وقف یا اموال و مستندات مربوط به آن را در اختیار داشته باشند، در قبال اعلام خبر مرگ واقف مسئولیت دارند و باید تا ۳۰ روز پس از تاریخ مرگ این خبر را به موسسه ابلاغ کنند و در صورت تخطی از این کار به جرم خیانت در امانت محاکمه خواهند شد.

ماده (۴۷)

متولی موقوفه باید گزارش دوره‌ای تأیید شده به همراه مستندات لازم درباره درآمدهای موقوفه را در زمان مشخص شده توسط موسسه به آن ارائه دهد.

ماده (۴۸)

متولی قبل موقوفه باید صورت حساب دوره تولیت خود را به موسسه ارائه دهد.

ماده (۴۹)

هر کدام از متولیان موقوفه باید گزارشی مفصل درباره اعیان موقوفه و مراکز مختلف آن‌ها را به همراه آمارهای دیگر و رونوشت‌های برابر اصل شده تمامی اسناد مربوط به تغییرات صورت گرفته در موقوفه مانند افزایش بخش‌ها یا تبدیل برخی از آن‌ها طی بازه زمانی ۶۰ روزه پس از اجرای این قانون به موسسه تحویل دهد و هر کسی هم دوره تولیتش به اتمام رسیده باشد، باید اعیان موقوفه و تمامی اموال آن را به همراه آمارها و اسناد لازم در بازه زمانی ۳۰ روزه پس از پایان تولیتش به موسسه ارائه دهد و تا زمان تحویل این اسناد، نگهبان موقوفه به شمار می‌رود.

ماده (۵۰)

موسسه باید اوقاف خانوادگی حصری را که صاحبان آن‌ها مشخص نیست، در اسناد خود مشخص کند و تمامی اسناد مربوط به آن‌ها را در دو روزنامه چاپ و منتشر کند و به مدت ۶۰ روز آگهی مربوط به تعیین تکلیف آن را در مقرر موسسه و مراکز پلیس

که ادارات اعیان موقوفه در آن‌ها وجود دارد، نصب کند و افراد ذینفع می‌توانند تا یک سال پس از انتشار این آگهی‌ها خواستار دریافت حقوق و مستمری‌های خود از این موقوفات شوند و در غیر این صورت، حقوق آن‌ها به صورت وقف منقطع واگذار می‌شود و درآمدهای آن‌ها در کارهای خیریه صرف می‌شود. موسسه همچنین وظیفه دارد اصل موقوفه را بدون سود آن در مدت گذشته، پس از پیدا شدن صاحبان واقعی یا ورثه، به آن‌ها برگرداند.

ماده (۵۱)

طرف‌های صاحب موقوفات خانوادگی باید نسبت به اداره و نظارت بر آن، به موسسه تعهد دهند و موسسه همانند موارد اداره اعیان موقوفه، سهمی از درآمدهای سالانه این موقوفات را که توسط هیئت مدیره مشخص می‌شود، دریافت می‌کند.

ماده (۵۲)

از درآمد خالص ساختمان‌های موقوفه که زیر نظر موسسه اوقاف اداره می‌شوند، سالیانه سهمی به تشخیص هیئت مدیره کسر می‌گردد و صرف اداره، نگهداری و مرمت موقوفه می‌شود.

ماده (۵۳)

در مواردی که حکمی در این قانون درباره آن صادر نشده باشد، موسسه به شکلی که مغایرتی با احکام این قانون نداشته باشد، در قبال اموال افراد قاصر و افرادی که در حکم آن‌ها هستند، مسئولیت پیدا می‌کند و باید بر اساس احکام سرپرستی بر اموال که در قانون احوال شخصی آمده است، آن‌ها را اداره کند.

ماده (۵۴)

موسسه مسئول اداره اموالی است که در حساب‌های بانکی گذاشته شده‌اند و بیش از ۱۵ سال از آن‌ها استفاده نشده است. البته در این موارد، باید تحقیقات لازم درباره صاحبان واقعی این اموال صورت گیرد و فرقی نمی‌کند که این اموال در بانک‌ها و مؤسسات مالی فعال در امیرنشین دبی گذاشته شده باشند یا در دادگاه‌های این امیرنشین. موسسه باید در قبال به‌کارگیری این اموال سهمی از آن‌ها را که توسط

هیئت مدیره مشخص می‌شود، بگیرد و زمانی که صاحبان واقعی این اموال یا ورثه آن‌ها پیدا شدند، اموالشان را به آن‌ها بازگرداند.

ماده (۵۵)

موسسه مسئول هماهنگی با وزارت دادگستری، بانک مرکزی، دادگاه‌های داخلی، مراجع رسمی و بانک‌های دیگر امیرنشین‌های امارات درباره اجرای مصوبات خود در تمامی بخش‌هایی است که در حیطه اختیارات مراجع مذکور قرار می‌گیرد.

ماده (۵۶)

یکی از قضات دادگاه بدوی دبی به عنوان مسئول اجرای این قانون انتخاب می‌شود و باید کارش را در مقرر موسسه انجام دهد. وی مسئول نظارت و تصمیم‌گیری درباره درخواست‌ها و شهادت‌هایی است که از سوی موسسه یا افراد ذینفع درباره اوقاف و افراد قاصریا افرادی که در حکم آن‌ها هستند، ارائه شده است. این درخواست‌ها و شهادت‌ها بیشتر مربوط به احکام سرپرستی بر اموال و درآمدهاست که در قانون احوال شخصی ذکر شده است.

ماده (۵۷)

موسسه در مدیریت حساب‌ها و اسناد خود بر اساس اصول و مبانی حسابرسی تجاری و در چارچوب استانداردهای بین‌المللی به رسمیت شناخته شده فعالیت می‌کند و بودجه‌ای مستقل خواهد داشت که به بودجه کلی امیرنشین دبی اضافه می‌شود. سال مالی موسسه از اوایل ژانویه آغاز می‌شود و در آخر دسامبر هر سال پایان می‌یابد.

ماده (۵۸)

منابع مالی موسسه عبارت است از:

- کمک مالی که قرار است در قالب بودجه کلی امیرنشین (دبی) ارائه شود.
- کمک‌ها و هدایایی که به موسسه داده می‌شود و هیئت مدیره آن‌ها را قبول می‌کند.
- درآمدها و سود ناشی از اجاره املاک و بهره‌برداری از اعیان و اموال موسسه.
- هرگونه منبع مالی دیگری که موسسه با انجام فعالیت‌ها محقق می‌کند.

درصدی که موسسه در قبال اداره املاک دریافت می‌کند و این سهم توسط هیئت مدیره مشخص می‌شود.

ماده (۵۹)

اموال موسسه بیت‌المال است و تمامی قواعد و احکام مربوط به بیت‌المال بر آن‌ها صدق می‌کند. دایره نظارت مالی بر فعالیت‌ها، عملیات و حساب و کتاب موسسه مسئولیت اطمینان از مطابقت این اقدامات با مفاد قانون را بر عهده دارد.

ماده (۶۰)

موسسه معاف از مالیات و تعرفه‌هایی مانند تعرفه‌های گمرکی است که در معاملات و دعوای و پرونده‌های خیریه پرداخت می‌شود و به دادخواست‌های قضایی آن به سرعت رسیدگی شده و احکام آن‌ها صادر می‌شود و دادگاه در تمامی موارد حکم به تنفیذ فوری حکم می‌دهد.

ماده (۶۱)

مبالغ موسسه به موجب این قانون بر تمامی بدهی‌های دیگر اولویت دارد و پس از بدهی‌های بانکی قضایی و بدهی نفقه، اولویت با بدهی‌های این موسسه است. موسسه همچنین حق دریافت اموال خود بر اساس قوانین و مقررات دریافت اموال عمومی در امیرنشین دبی را دارد و می‌تواند همه یا بخشی از این اموال را طبق شروطی که هیئت مدیره با پیشنهاد دبیر کل مصوب می‌کند، به تقسیط بگذارد.

ماده (۶۲)

هیئت مدیره به موجب احکام این قانون می‌تواند دستورات لازم برای اجرای قوانین را صادر کند.

ماده (۶۳)

مواعد مذکور در این قانون بر اساس تقویم هجری است.

ماده (۶۴)

رئیس کمیته اجرایی دستورالعمل‌های لازم برای اجرای این قانون را صادر می‌کند.

ماده (۶۵)

قانون شماره (۶) مصوب سال ۲۰۰۴ درباره تأسیس موسسه اوقاف و امور افراد قاصر
به همراه اصلاحات آن ملغی می‌گردد.

ماده (۶۶)

هر حکمی در هر قانون دیگری که با احکام این قانون مغایرت داشته باشد، ملغی
می‌گردد؛ مگر اینکه اصلاح شود.

ماده (۶۷)

این قانون در روزنامه رسمی منتشر می‌شود و از تاریخ انتشار قابلیت اجرایی دارد.

امضا: محمد بن راشد آل مکتوم

حاکم دبی

پیوست ۲- قانون شماره ۲۶ مصوب ۲۰۱۳، قانون انجمن‌های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در دبی

مصوبه شماره (۲۶) کمیته اجرایی در سال ۲۰۱۳
درباره جمعیت‌های خیریه و مراکز حفظ قرآن کریم
و مؤسسات اسلام در امیرنشین دبی
ما حمدان بن محمد بن راشد آل مکتوم ولی عهد دبی و رئیس کمیته اجرایی
پس از اطلاع از قانون شماره ۳ مصوب سال ۲۰۰۳ درباره تأسیس کمیته اجرایی در
امیرنشین دبی،

و قانون شماره (۲) مصوب سال ۲۰۱۱ درباره دایره امور اسلامی و اقدامات خیریه،
مصوب کردیم:

تعاریف:

ماده (۱)

کلمات و عبارات‌های زیر هر وقت که در متن مصوبه ذکر شوند، معانی را که در مقابل
هر کدام از آن‌ها ذکر شده است، خواهند داشت؛ مگر اینکه معنای دیگری از سیاق متن
برداشت شود:

کشور: کشور امارات متحده عربی

امیرنشین: امیرنشین دبی

اداره: اداره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه.

قانون: قانون شماره (۲) مصوب سال ۲۰۱۱ درباره دایره امور اسلامی و فعالیت‌های خیریه.

مدیرکل: مدیرکل اداره

جمعیت خیریه: هر موسسه شخصی یا گروهی دارای تشکیلات مدت‌دار یا غیر مدت‌دار که متشکل از یک یا چند شخص حقیقی یا حقوقی باشد و در زمینه امور دینی یا خیریه در داخل امیرنشین (دبی) فعالیت کند. این تعریف، مؤسسات و جمعیت‌های دینی یا خیریه تشکیلاتی یا نهادهایی را هم که به موجب این قانون و دستورالعمل تشکیل می‌شوند، شامل می‌شود.

مرکز حفظ قرآن کریم: محلی که در آن احکام تلاوت و تجوید قرآن کریم و حفظ و تدریس آن در امیرنشین دبی چه به صورت موقتی و چه به صورت دائمی آموزش داده می‌شود.

موسسه اسلامی: هر مرجعی که مسئول ترویج فرهنگ اسلامی و توسعه معارف دینی در امیرنشین (دبی) باشد و چه به صورت موقتی و چه به صورت دائمی در این زمینه فعالیت کند.

اساسنامه: اساسنامه جمعیت خیریه، مرکز حفظ قرآن کریم و موسسه اسلامی به اقتضای حال.

هیئت مدیره: هیئت مدیره جمعیت خیریه، مرکز حفظ قرآن کریم و موسسه اسلامی به اقتضای حال.

بانی: شخص حقیقی یا حقوقی که علاقه‌مند به راه‌اندازی جمعیت خیریه، مرکز حفظ قرآن کریم یا موسسه اسلامی باشد.

عضو: عضو هیئت مدیره.

محدوده اجرا

ماده ۲

احکام این مصوبه درباره جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات مجاز اسلامی در امیرنشین (دبی) در زمان اجرای این مصوبه و نیز مؤسساتی که پس از

اجرای مفاد این مصوبه مجوز دریافت می‌کنند، قابلیت اجرایی دارد.

موازی کاری

ماده ۳

هیچ فرد حقیقی یا حقوقی نمی‌تواند در هیچ‌یک از زمینه‌های فعالیت جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم یا مؤسسات اسلامی در امیرنشین (دبی) فعالیت کند؛ مگر اینکه مجوز آن را از اداره ذی‌ربط گرفته باشد.

مأموریت‌ها و اختیارات اداره

ماده ۳

اداره در راستای تحقق اهداف ذکرشده در این مصوبه، مأموریت‌ها و اختیارات زیر را برعهده دارد:

رسیدگی به درخواست‌های صدور مجوز برای جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی که علاقه‌مند به فعالیت در امیرنشین (دبی) هستند و اتخاذ اقدامات لازم در این زمینه.

تصویب شیوه‌های آموزشی و برنامه‌های دینی که مرکز حفظ قرآن کریم آن‌ها را آموزش می‌دهد.

اتخاذ اقدامات لازم برای ساماندهی به مسابقات فرهنگی-اسلامی و به‌ویژه مسابقات قرآن کریم و پرورش نسل حافظ کتاب خدا و آشنا با علوم قرآن کریم و مزین به آداب آن. نظارت و کنترل اداری، مالی و فرهنگی جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی.

بررسی اسناد و مدارک و دفاتر و آمارهای جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی چه در مقرآن‌ها و چه در ساختمان اداره.

تدوین نتایج بررسی و نظارت به صورت آمارهای ملموس به منظور اطلاع‌رسانی به جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی درباره آن‌ها.

شروط بانی (بنیان‌گذاران)

ماده ۵

الف: بانی باید شروط زیر را داشته باشد:

از شهروندان کشور امارات باشد.

صلاحیت قانونی را داشته باشد.

توانایی و پشتوانه مالی لازم برای پرداخت هزینه‌های فعالیت‌های جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی را که قصد تأسیس آن‌ها را دارد، داشته باشد.

به حسن سابقه و خوش نامی معروف باشد و سابقه محکومیت به محرومیت از آزادی‌ها به خاطر ارتکاب جنایت یا جرم مخل ناموس یا امانت‌داری نداشته باشد؛ مگر اینکه اعاده حیثیت شده باشد.

سابقه انفصال از خدمت و تعلیق فعالیت در هیچ‌یک از جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی را نداشته باشد.

ب: دارا بودن شروط ذکر شده در بند "الف" این ماده به قدر کفایت در صورتی که بنیانگذار جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی از اشخاص حقوقی باشد.

ج: مدیرکل می‌تواند هر شخصی را از شرط ذکر شده در شماره ۱ بند "الف" این ماده مستثنی کند.

اقدامات لازم برای صدور مجوز

ماده ۶

الف: درخواست‌های صدور مجوز برای جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی به همراه اسناد و مدارک لازم؛ از جمله اساسنامه به اداره داده می‌شود. در درخواست ارائه شده باید موارد زیر رعایت شود:

نام و عنوان هرکدام از آن‌ها.

بررسی درباره ابعاد مختلف اساسنامه و شیوه فعالیت آن‌ها.

نام بانی و اسامی اعضای پیشنهادی هیئت مدیره به همراه مناصب و رنویشت

گذرنامه های آن ها.

اساسنامه امضا شده از سوی بانی.

ساختار تشکیلاتی و توزیع اختیارات و مسئولیت ها.

برنامه ها و پروژه ها و فعالیت های سالانه.

منابع مالی.

تأمین مقر فعالیت های جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات

اسلامی با مراعات شروط ذکر شده از سوی اداره.

تأمین هرگونه اسناد و مدارک دیگر خواسته شده از سوی اداره.

ب: اداره پس از بررسی درخواست های ذکر شده در بند "الف" این ماده، در بازه زمانی

۶۰ روزه از زمان ارائه درخواست درباره آن ها تصمیم گیری می کند و در صورتی که در این

مدت تصمیمی درباره درخواست ها اتخاذ نشود، آن درخواست مردود تلقی می شود.

ج: مجوز جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی با تصمیم

مدیرکل صادر می شود.

د: جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی با اتمام اقدامات

لازم برای صدور مجوز و جاهت حقوقی پیدا می کنند.

ه: برای هر یک از جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی

پرونده ای تشکیل می شود که در آن اسم، عنوان، اهداف، مقر، آغاز سال مالی و پایان آن،

تعداد اعضای هیئت مدیر، نام مدیر، نماینده قانونی و تمامی مدارک دیگر خواسته شده

از سوی اداره گنجانده می شود.

مدت اعتبار مجوز

ماده ۷

مدت اعتبار مجوز جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی

یک سال است و امکان تمدید آن به مدت یک سال دیگر وجود دارد که درخواست

مربوط به تمدید مجوز فعالیت باید ۳۰ روز قبل از پایان مدت اعتبار مجوز اولیه ارائه داده

شود و اداره اسناد و مدارک لازم برای تمدید مدت اعتبار مجوز را اعلام می کند.

ایجاد شعبه

ماده ۸

الف: جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی می‌توانند شعبه‌هایی برای خود در داخل امیرنشین (دبی) تأسیس کنند و در این موارد باید شروط زیر را رعایت کنند:

ارائه درخواست به اداره.

در زمان ارائه درخواست مجوز فعالیت داشته باشند.

توان پرداخت هزینه‌های شعبه و مدیریت آن را داشته باشند.

دلایل لازم برای راه‌اندازی شعبه را داشته باشند.

ب: اداره پس از بررسی درخواست ذکرشده در بند "الف" این ماده، طی بازه زمانی ۳۰ روزه پس از ارائه درخواست، درباره آن تصمیم‌گیری می‌کند و در صورتی که در این مدت، تصمیمی درباره آن اتخاذ نکند، به منزله رد درخواست است.

هیئت مدیره

ماده ۹

جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی برای خود هیئت مدیره‌ای دارند که تعداد اعضای آن نباید کمتر از ۳ نفر باشد و این هیئت مدیره مسئول ترسیم سیاست‌های کلی، اداره اموال، انجام امور و تأمین راه‌های لازم برای انجام فعالیت‌ها و تحقق اهداف است. اساسنامه این جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی چارچوب اختیارات هیئت مدیره و تعداد اعضا و نحوه انتخاب آن‌ها و همچنین نحوه پایان عضویت و اقدامات لازم برای دعوت به برگزاری نشست و مشروعیت نشست‌ها و مصوبات را مشخص می‌کند.

شروط اعضای هیئت مدیره

ماده ۱۰

الف: اعضای هیئت مدیره باید شروط ذکرشده در بند "الف" ماده ۵ این مصوبه به استثنای شرط ذکرشده در شماره ۳ آن را داشته باشند.

ب: مدیرکل می تواند اعضای هیئت مدیره را از شرط ذکر شده در شماره "۱" بند "الف" ماده ۵ این مصوبه مستثنی کند.

مدیرکل

ماده ۱۱

الف: هیئت مدیره می تواند پس از موافقت اداره و رعایت شدن شروط ذکر شده، برای جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی مدیرکل تعیین کند.

ب: مدیر جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در برابر هیئت مدیره مسئول مستقیم اجرای سیاست ها، پروژه ها و برنامه های تصویب شده از سوی این هیئت مدیره و هر مأموریت دیگر محول شده به وی بر اساس اساسنامه جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی است.

تعهدات

ماده ۱۲

جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی متعهد به انجام موارد زیر هستند:

جلب موافقت قبلی اداره قبل از افتتاح هرگونه حساب بانکی برای خود. تأمین محل لازم برای انجام فعالیت های خود که باید با شروط تعیین شده از سوی اداره در این زمینه مطابقت داشته باشد.

واریز کردن تمامی مبالغ مالی به دست آمده به حساب بانکی قبل از هزینه کردن آن ها برای فعالیت های خود.

ارائه صورت حساب بانکی سه ماهه به اداره به همراه ذکر تمامی اقدامات مالی.

ارائه اسناد و مدارک یا دفاتر و یا مستندات خواسته شده به اداره.

عدم تخطی از اهداف مشخص شده در اساسنامه و عدم انجام هرگونه فعالیت خارج از مسئولیت های ذکر شده.

عدم دخالت در سیاست یا درگیری های طائفه ای، تعصبات قبیله ای، مذهبی و نژادی.

عدم مشارکت در هرگونه کنفرانس، همایش، نشست یا مسابقه‌ای در داخل یا خارج از کشور جز با جلب موافقت کتبی قبلی اداره.

عدم انتساب یا مشارکت یا عضویت در هر نهادی در داخل یا خارج از کشور جز با جلب موافقت کتبی قبلی اداره.

هزینه کردن اموال در راستای تحقق هدف مورد نظر و خودداری از ورود به عرصه فعالیت‌های تجاری یا معاملات مالی.

عدم ارائه کمک مالی به هیچ طرفی بدون جلب موافقت کتبی قبلی اداره. پاسخ دادن به گزارش‌ها، ملاحظات، سؤالات و نامه‌نگاری‌های اداره در زمان‌های مشخص شده.

ارائه یک نسخه از بودجه سالانه و حساب و کتاب‌های پایان سال مالی به اداره. جلب موافقت کتبی قبلی اداره برای تعیین رئیس و اعضای هیئت مدیره، مدیر و کارکنان و نیروهای داوطلب و برنامه‌های مربوط به این اقدامات.

جلب موافقت کتبی قبلی اداره در صورت برگزاری همایش‌ها، نشست‌ها، سخنرانی‌ها و جلسات درس با مشارکت شخصیت‌هایی از داخل و خارج.

فراهم ساختن زمینه لازم برای کارمندان اداره یا مأموران آن برای اطلاع و بررسی اسناد و مدارک و دفاتر در هر زمان.

عدم دریافت هرگونه هبه یا سود یا مساعده یا توصیه یا کمک مالی یا کمک بلاعوض از داخل یا خارج از کشور جز در صورت جلب موافقت کتبی قبلی اداره.

جلب موافقت کتبی قبلی اداره برای انحلال یا تسویه حساب و نحوه تصرف در اموال و سرمایه‌ها و اسناد و دفاتر.

جلب موافقت کتبی قبلی اداره درباره برنامه‌ها، پروژه‌ها و فعالیت‌ها در داخل و خارج از کشور.

اساسنامه

ماده ۱۳

اساسنامه جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی باید

شامل تمامی مؤلفه‌های اساسی و به ویژه موارد زیر باشد:

اسم و مقر.

اهداف مورد نظر.

نحوه تشکیل هیئت مدیره، مأموریت‌ها، سیستم و نحوه برگزاری جلسات و تصمیم‌گیری‌ها.

قواعد اصلاح اساسنامه و شرط احداث شعب و ادغام آن‌ها.

منابع مالی و نحوه هزینه منابع و نیز آغاز و پایان سال مالی.

هرگونه مدرک دیگری که اداره خواسته باشد.

انحلال و تسویه حساب اختیاری

ماده ۱۴

با مراعات احکام بند ۱۸ ماده ۱۲ این مصوبه، انحلال و تسویه حساب اختیاری جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی با تصمیم هیئت مدیره امکان پذیر است و در این مصوبه نحوه انحلال و تصرف در اموال و اسناد و مرجعی که این اموال به آن خواهد رسید، مشخص شده است.

انحلال و تسویه حساب اجباری

ماده ۱۵

الف: با دستور مدیرکل امکان انحلال و تعطیلی اجباری جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی در موارد زیر ممکن است:

در صورت برطرف نشدن کم بودن تعداد اعضای هیئت مدیره در مقایسه با اساسنامه

طی بازه زمانی ۳۰ روزه از زمان صدور دستور اداره برای رفع این کمبود.

در صورتی که مشخص شود فعالیت‌های آن با اهداف تعیین شده مغایرت دارد یا

اینکه این نهاد قدرت تحقق این اهداف را ندارد.

در صورتی که به شکلی مغایر با مواد مندرج در اساسنامه در اموال خود دخل و تصرف

کند.

در صورتی که قدرت عمل به تعهدات مالی خود را نداشته باشد.

در صورت ارائه اسناد و مدارک نادرست به اداره. در صورت مخالفت با نظارت و تفتیش و انجام بررسی‌های لازم از سوی کارشناسان و مأموران اداره و یا مخالفت با ارائه هرگونه اطلاعات یا آمارهای موجود در هرزمینه‌ای که اداره خواسته باشد.

در صورت خودداری از ارائه پاسخ به ملاحظات اداره یا نامه‌نگاری‌های آن و یا تأخیر در ارائه پاسخ در مدت بیش از ۳۰ روز و بدون عذر موجه.

در صورت مخالفت با اجرای درخواست‌ها یا اقدامات خواسته شده از سوی اداره. در صورت عدم ارائه حساب و کتاب‌ها، گزارش‌های مالی پایان سال و اسناد تأییدکننده آن در زمان‌های مشخص شده از سوی اداره یا عدم ارائه اسناد و مدارک خواسته شده از سوی اداره برای انجام نظارت‌های لازم.

در صورت تخلف بزرگ و اساسی از اساسنامه یا احکام قانون یا این مصوبه و مصوبات مرتبط دیگر.

در صورت عدم نگهداری اسناد و مدارک براساس احکام این مصوبه یا در صورتی که اسناد و مدارک حاوی اطلاعاتی نادرست باشند.

ب: مدیرکل می‌تواند با رعایت احکام ذکرشده در بند "الف" این ماده و با تصمیم موجه، هیئت مدیره جدیدی تعیین کند که در راستای تحقق منافع عمومی جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی، اختیارات و صلاحیت‌های هیئت مدیره قبلی را برعهده بگیرد و هیئت مدیره قبلی و کارمندان حاضر در جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی هم تمامی اموال، اسناد، دفاتر و مدارک را که در اختیار دارند، به هیئت مدیره جدید تحویل دهند. کمیته انحلال یا تسویه حساب

ماده ۱۶

الف: با تصمیم مدیرکل، کمیته انحلال و تسویه حساب جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی تشکیل می‌شود که مأموریت‌های خاصی به آن واگذار شده و نحوه فعالیت و تصمیم‌گیری‌های این کمیته‌ها اعلام خواهد شد.

ب: کمیته ذکرشده در بند "الف" این ماده مسئولیت ارائه گزارش درباره کارهای خود به مدیرکل را برعهده دارد.

ممنوعیت تصرف در اموال

ماده ۱۷

مسئولان امور جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی که دستور انحلال یا تعطیلی اختیاری یا اجباری آن‌ها صادر می‌شود، نمی‌توانند در اموال، اسناد، دفاتر و مستندات دخل و تصرف کنند؛ مگر پس از جلب موافقت کتبی قبلی از اداره.

اسناد

ماده ۱۸

جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی باید اسناد زیر را نگهداری کنند.

سند بانی و اسناد مربوط به حمایت‌های مالی وی از موسسه.

سند مربوط به اسامی رئیس و اعضای هیئت مدیره.

سند صورت جلسات هیئت مدیره.

سند صورت حساب درآمدها و هزینه‌ها به همراه اسناد تأییدشده.

سند حساب‌های بانکی که در آن به تمامی تصرفات مالی مانند واریز یا برداشت و

غیره اشاره شده باشد.

جلسات قرآن کریم

ماده ۱۹

اداره بر اساس درخواست‌های ارائه شده می‌تواند با تشکیل جلسات موقتی حفظ و تلاوت قرآن کریم و تدریس موافقت کند و باید در بازه زمانی ۱۵ روزه از زمان ارائه درخواست، به آن‌ها پاسخ دهد. در صورتی که اداره در این مدت پاسخی به درخواست‌ها ندهد، به منزله مخالفت با این درخواست‌ها خواهد بود.

اقدامات

ماده ۲۰

اقدامات زیر در قبال افرادی که از مفاد این مصوبه و مصوبات اجرایی مربوط به آن تخطی کنند، اتخاذ می‌شود:

دستور کتبی برای تصحیح تخلفات صورت گرفته در بازه زمانی یک هفته‌ای پس از ابلاغ دستور.

هشدار کتبی برای تصحیح تخلف صورت گرفته به فاصله یک هفته پس از ابلاغ هشدار.

توقیف پروانه فعالیت جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی و تعطیلی ساختمان طرف مذکور به مدت حداقل یک ماه و حداکثر یک سال. لغو دائمی مجوز جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی، صدور دستور انحلال و تعطیلی آن.

برخورد قضایی

ماده ۲۱

کارمندان اداره با دستور مدیرکل که با هماهنگی مدیرکل اداره امور حقوقی دولت دبی و به نام آن‌ها صادر می‌شود، امور رسیدگی قضایی برای اثبات تخلفات صورت گرفته از احکام قانون و احکام این مصوبه و مصوبه‌های اجرایی هستند و باید صورت جلسات رسیدگی قضایی را با کمک مراجع ذی‌ربط و به‌ویژه افراد پلیس تنظیم کنند.

اقدامات تشخیص تخلفات مالی

ماده ۲۲

مدیرکل یا نماینده وی می‌تواند یک یا چند مورد از اقدامات زیر را در صورت ارتکاب تخلف مالی از سوی جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی اتخاذ کند:

موظف کردن طرف متخلف به انجام تحقیق اولیه درباره تخلف صورت گرفته و

ارائه نتیجه تحقیق به اداره.

تشکیل کمیته‌ای که مسئولیت تحقیق درباره تخلف صورت گرفته را بر عهده بگیرد. تعلیق از کار کارمند مسئول ارتکاب تخلف تا زمان پایان تحقیقات.

ضبط اسناد و مدارک و هر وسیله دیگری که در ارتکاب تخلف مورد استفاده قرار گرفته است.

موظف کردن هیئت مدیره به اعمال مجازات کارمند متخلف بر اساس آیین‌نامه داخلی جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی. هیئت مدیره هم باید در بازه زمانی ۱۵ روزه از زمان ارائه درخواست، اداره را در جریان اقدام تنبیهی یا مجازات اعمال شده قرار دهد.

ارجاع اسناد تحقیق به دادستانی کل در صورت وجود مجازات قانونی برای تخلف مورد نظر.

توقف تحقیقات در صورت اثبات عدم وجود تخلف مالی.

منابع مالی

ماده ۲۳

منابع مالی جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی عبارت است از:

سرمایه اختصاص یافته از سوی بانوی.

درآمد موقوفه مخصوص آن.

مازاد بودجه سال‌های قبل.

مساعده‌ها، کمک‌ها، هدایا، منافع، کمک‌هزینه‌ها، اموال هدیه شده از طریق

وصیت‌ها و کمک‌های مالی که مورد موافقت مدیرکل قرار گرفته‌اند.

بستن و انسداد حساب‌های بانکی

ماده ۲۴

مدیرکل باید از بانک‌هایی که جمعیت‌های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات

اسلامی در آن‌ها حساب‌های بانکی دارند و قرار بر انحلال، تعطیلی، توقف فعالیت یا

لغو مجوز این مؤسسات شده است، بخواهد که حساب های بانکی را مسدود کرده و حساب های بانکی را ببندند و اموال آن را به اداره تحویل دهند.

تظلم خواهی

ماده ۲۵

هرکدام از افراد ذینفع، می تواند تا ۳۰ روز پس از اتخاذ تصمیم یا اعمال مجازات، کتباً از تصمیمات و اقدامات مدیرکل علیه خود تظلم خواهی کند و کمیته تشکیل شده از سوی مدیرکل برای رسیدگی به این تظلم خواهی نیز در مدت ۳۰ روزه پس از تظلم خواهی درباره آن رأی صادر می کند و این رأی صادره نهایی خواهد بود.

سازگاری

ماده ۲۶

جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی که در زمان اجرای این قانون مشغول به فعالیت هستند، باید در بازه زمانی ۶ ماهه شرایط خود را با احکام این قانون وفق بدهند.

صدور تصمیمات اجرائی

ماده ۲۷

مدیرکل تصمیمات لازم برای اجرای احکام این مصوبه را به ترتیب زیر صادر می کند: ساماندهی به فعالیت هایی که جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی مجاز به انجام آن ها هستند.

تعیین سازوکارهای همکاری با جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی مشابه.

قوانین و مقررات جمع آوری کمک های مالی از سوی جمعیت های خیریه، مراکز حفظ قرآن کریم و مؤسسات اسلامی بر اساس قوانین جاری در این زمینه.

ابطال اسناد دیگر

ماده ۲۸

هرمتنی در هر مصوبه دیگر که با احکام این مصوبه مغایرت داشته باشد، ملغی

۱۹۶ / آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور امارات متحده عربی

می‌گردد؛ مگر اینکه تناقضات و مغایرت‌ها را برطرف کند.

انتشار و اعمال

ماده ۲۹

این مصوبه در روزنامه رسمی منتشر می‌شود و از تاریخ انتشار قابلیت اجرا خواهد داشت.

حمدان بن محمد بن راشد آل مکتوم

ولی عهد دبی

رئیس کمیته اجرایی

پیوست ۳ - قانون مجوز فعالیت سازمان‌ها و انجمن‌های خیریه در دبی

**ISLAMIC AFFAIRS & CHARITABLE
ACTIVITIES DEPARTMENT
GOVERNMENT OF DUBAI**

**Rules for Licenses of Religious and
Charitable Societies and Organization
Of their Activities in the Emirate of Dubai**

**IN THE NAME OF ALLAH, THE MOST
GRACIOUS, MOST MERCIFUL**

**Resolution Number (12) for the year 2۰۰6
Rules for Licenses of Religious and
Charitable Societies and Organization
Of their Activities in the Emirate of Dubai**

Chapter one

After reviewing Law # (12) for the year 2005 regarding the formation of the Department of Islamic Affairs & Charitable Activities Department. And Decree # (20) for the year 2002 regarding the appointment of a general manager for Islamic Affairs &

Charitable Activities Department in Dubai. And after reviewing Federal Law # (6) for the year 1974 for the public benefit societies and its amendments.

It is decided to issue the following rules:

Article (1):

These rules are called (Rules for Licenses of Religious and Charitable Societies and Organization of their Activities in the Emirate of Dubai) and their provisions shall be applicable on all the religious and charitable societies.

Definitions

Article (2):

In application of the provisions of these rules the following shall mean:

The Country: United Arab Emirates.

The Emirate: Emirate of Dubai.

The Ministry: Ministry of Labor and Social Affairs

The Department: Islamic Affairs & Charitable Activities Department

The manager: General Manager of the Department

The rules: Rules for Licenses of Religious and Charitable Societies and Organization of their Activities in the Emirate of Dubai.

The society: Every organization or establishment or a society dealing in religious or charitable activities as per the definitions stipulated by these rules , and which performs its activities permanently or temporarily in the Emirate of Dubai under Law # (12) for the year 2005 regarding the formation of Islamic Affairs & Charitable Activities Department.

Section one

Rules for Licenses of Religious and Charitable Societies

Firstly: Classification of Societies:

Article (۳):

They are classified as follows:

1- The religious society: it is the society formed for the purpose of the call for Islamic religion and spreading it among non Muslims or to guide Muslims to its teachings, and

make them aware about their religion and to take care of Islamic culture. The society in order to achieve this shall exercise the following activities for example:

a- Distribution of the Holy Quran.

b- To issue books , magazines and periodicals specialized in the call for Islam and Sharia science in the different languages , and distribution of the same , and to produce and distribute reading , audio or video materials on the suitable media.

c- To convene exhibitions, conferences, and presentations, to organize studies, Sharia, educational and religious lectures.

- d- Preparation of researches, Sharia and jurisprudence studies.
- 2- The charitable society: It is the society formed for the purposes of collecting donations (alms) in cash or in kind, and spending of the same in the charitable activities inside or outside the State. These societies perform the following activities for example:
 - a- Building of Mosques, schools, hospitals, clinics and care centers.
 - b- To build roads and to dig wells etc.
 - c- Collection of donations (alms) and Zakat and to distribute the same to those who are entitled.
 - d- To take care of Doat (callers for the spread of Islam), and to provide financial assistance to needy students.
 - e- To take care of and sponsor orphans, elders and special need individuals.
 - f- Preparation of pilgrims and those intending to perform Omra.
 - g- Slaughter of religious sacrifice (Adhahi) and distribution of their meats.
 - h- Convening of charitable exhibitions. The society may practice both religious and charitable activity , as per what is stated in paragraphs (1) and (2) above , provided that it possesses the prerequisites to practice activities in both fields , and that it obtains a license for that from the Department.

Article (4):

The society may not practice any activity contrary to the provisions of these rules, and the objectives stated in the society's articles of association. The society shall not perform the following works and activities in particular:

- 1- Performance of political activities or adoption of certain political attitudes or to support political movements.
- 2- To instigate sectarian, racial or partisan or intellectual or ideological differences.
- 3- To perform any commercial business by itself, except the investment of the endowments put under its disposal.
- 4- To attempt to obtain profits in exchange for performing its activities.
- 5- To use the funds in purposes for which they are not intended.

Article (5):

The society whatever its type shall do the following:

- 1- Develop its work through the invention of new practices and the use of new technologies and methods in management and regulation.
- 2- Co-operation and co-ordination with other similar parties inside the State to develop its activities.

- 3- The society can co-operate with related and recognized regional and international parties in order to perform its objectives, and in order to assist it in completing its work programs outside the State, provided that the department shall be provided with a list of the parties with whom dealings are made, for obtaining prior approval of the same.

Article (6):

The society shall provide the financial, administrative and technical requirements necessary to perform its activities and in particular it shall provide the following requirements:

- 1- The society shall have an equipped location to perform the administrative, financial and organizational activities in the Emirate of Dubai, provided the following conditions are complied with:
 - a- A suitable location to carry out the general activities.
 - b- The location shall be equipped with furniture, office and technical equipments necessary for performing the religious or charitable activities.
- 2- The society shall have a qualified manager who shall be responsible for its management. It shall also have its financial system and an accountant who shall be responsible for the accounts and the financial procedures, and he shall possess the professional and scientific qualifications and the necessary practical experience to perform his duties.

- 3- The society shall have a staff of full time or part time employees or of volunteers who possess the professional and scientific qualifications and the necessary practical experience to perform management or financial or religious activities.

- 4- All this shall be made through co-ordination with the concerned parties.

Secondly: Licenses of Societies

- 1- Licenses of the society of public benefit:

Article (7):

The founder of the society established in the Emirate of Dubai as a society of public benefit, shall submit the formation application to the Department which the following

documents shall be attached:

- 1- The name, address and location of the society.
- 2- A study showing all the aspects related to the system and work method of the society.

- 3- Statement about the names of founders, their capacity, addresses and copies of their passports.
- 4- A copy of the proposed articles of association of the society.

Article (8):

- 1- The concerned department shall study the application for formation of the society according to the following:
 - a- Availability of the prerequisites in the founding members, and the members of the proposed board of directors in terms of legal capacity and ability to carry out voluntary work.
 - b- Scope of work and activities which shall be performed by the society, which are stated in its articles of association.
 - c- The society shall work according to the regulations setup by the Department for the organization of religious and charitable activities.
 - d- Completion of all official documents.
- 2- The Department is entitled to request meeting with the founding members to check all aspects, which it sees necessary to be checked.
- 3- The Department shall send a letter to the Ministry of Labor and Social Affairs either for preliminary approval for the formation of the society or for the rejection of the same.
- 4- The Department is entitled to consider the formation application and to issue its resolution either for acceptance or rejection within a period not exceeding two months from the date of receiving the formation application.

Article (9):

The preliminary approval of the Department shall not be considered as a license to perform the activities, and the society shall not perform any activities until completion of its formation procedures , and its announcement by the Ministry of Labor and Social Affairs , as per the provisions of Federal law # (6) for the year 1974 , regarding the societies of public benefit and its amendments , then completion of its licensing procedures by the Department , according to the provisions stipulated by these rules , or any laws or legislations applicable at the time of the announcement.

Article (10):

- 1- The society after completion of the procedures of its formation and announcement by the Ministry of Labor and Social Affairs , shall provide the Department with the announcement resolution and the articles of association to be approved by the Department , or to make the appropriate amendments on the

same as per these rules, and the address of the location of the society in which the activities are performed , in order to complete licensing procedures by the Department , and the society shall not be entitled to perform its activities before obtaining final approval from the Department.

- 2- The Department shall issue the license after making sure that all conditions are fulfilled.
- 3- The society shall renew its license at the Department once every two years for charitable societies. As for religious societies, license shall be renewed each year before the expiry date.

4- If the society applies any clause of article 4 of these rules, coordination shall be made with the Ministry to apply the appropriate action against it.

2- Licenses for the society formed in the Emirate by a party or an individual:

Article (11):

The society formed in the Emirate by an individual or an official or private party, shall be directly licensed by the Department as per the terms and conditions and the procedures stated in these rules.

Article (12):

The society, which is formed as an individual establishment shall possess the following prerequisites:

- 1- The founder shall be an Emirates national, and shall have the legal capacity. If the founder is an artificial person, it shall be licensed according to the provisions of the law governing the activities of that party.
- 2- The founder shall possess the financial ability to fund the activities of the society.
- 3- The society shall have one or more banking accounts if necessary, and its accounts shall be separate from those of the founder.
- 4- The society shall not collect donations for financing its activities even if they are charitable activities, unless it obtains a written approval from the Department.
- 5- The society shall pay its charitable assistance inside the State according to regular records showing the names of beneficiaries. If assistance is paid outside the State, the payment shall be made by another charitable society approved by the Department.

Article (13):

The founder of the society, which is formed by an individual or a party, or his

representative, shall submit to the Department the application for formation and licensing of the society, and the following documents shall be attached to the application

- 1- The name, address and location of the society.
- 2- The proposed articles of association of the society stating the objectives of the society.
- 3- A study showing all the aspects related to the to the formation of the society and its work methods.
- 4- The organizational structure of the society, and the distribution of assignments and responsibilities.
- 5- A list of the names of members of the proposed board of directors, and copies of their passports, provided that all the members of the board shall be form the citizens of the United Arab Emirates.

Article (14):

The Department shall study the license application for the society as per the provisions and procedures stated in article 8 of these rules, and the license shall be issued according to that. The society shall renew its license at the Department once every two years for charitable societies. As for religious societies, license shall be renewed each year before the expiry date

- 1- The proposed articles of association of the society, signed by the founding members.
- 2- The organizational structure of the society, and the distribution of assignments and responsibilities.
- 3- A study showing all the aspects related to the organization and work method of the society.
- 4- Copies of passports of the founding members with valid a residence issued by Dubai.
- 5- Minutes of meetings of the general assembly.
- 6- Resolution of the general assembly authorizing its representative at the Department to follow up the licensing procedures.
- 7- Certificate of good conduct.

Provisions for the Formation and Licensing of Religious Societies of Foreign Communities:

Article (15):

Religious societies formed in the Emirate of Dubai by individuals representing one of the Islamic communities residing in the Emirate, by the Department as

per the formation and licensing procedures stipulated by these rules, and shall possess the following prerequisites:

- 1- The founders shall not be less than twenty members, but if necessary, they can be less than that according to the approval of the Department.
- 2- This community shall not have another society licensed in the Emirate of Dubai at the time of the application.
- 3- The founders shall adhere to all the provisions included in these rules.

Article (16):

The founders of the society shall nominate from among them the person who shall represent them in following up the licensing procedures stipulated by these rules, and they shall submit to the Department a written application for the formation of the society with which the following documents shall be attached:

- 1- The proposed articles of association of the society signed by the founding members.
- 2- The society's organizational structure and the distribution of specializations and responsibilities.
- 3- A study showing all the aspects related to the organization of the society and its method of work.
- 4- Passport copies of the founding members with a valid residence visa issued in Dubai.
- 5- Minutes of meeting of the constituent assembly.
- 6- Resolution of the constituent assembly of authorizing its representative to follow up the licensing procedures.
- 7- A certificate of good conduct.

Article (17):

The Department shall study the application for licensing the society submitted by the founders, after finalization of all the required official documents.

Article (18):

- 1- The Department shall send a letter to the founders stating whether or not the preliminary approval is given.
- 2- In case of approval, the society shall not conduct its business unless all licensing procedures are finalized by the Department.
- 3- The society shall renew its license at the Department before one month at least from the expiry date.
- 4- The formation and management of the society shall be governed by the provi-

sions of these rules.

Section two

Licenses of branches of Societies

Article (19):

The branches of the society formed and operating in the Emirate of Dubai shall be licensed inside the Emirate directly by the Department, and the following provisions and

procedures stipulated later in these rules shall be applicable to them.

Article (20):

The society licensed in the State shall submit an application to the Department for pening its branch inside the Emirate, and the following conditions shall be applied:

- 1- The society shall be operating at the time of the application.
- 2- The society shall be financially capable of bearing the expenses of opening and management of the branch.
- 3- The board of directors of the society shall have justified reasons to open the branch.

Article (21):

- 1- The Department shall study the application, in terms of the availability of the above conditions, verifying the performance level of the society.
- 2- The Department shall send a letter to the society of approval or rejection within a period not exceeding two months from the date of application.
- 3- After completion of the documents procedures of the branch license, the Department shall issue the license. The society shall renew the license at the Department once a year before its expiry date.

Dissolution of the society

Article (22):

Apart from the society formed as a society for public benefit the society can be optionally dissolved by a resolution of the extra – ordinary general assembly, or by the concerned party in the Department, provided that the Department shall be notified in writing about the place and date of the general assembly before fifteen days, and the Department shall coordinate with the ministry in this connection.

Article (23):

- 1- The Department can dissolve the society through coordination with the minis-

try in the following cases:

- a- If it is discovered that its activities contradict or do not achieve its objectives, or if the society becomes incapable of achieving its objectives.
 - b- If it disposes of its funds in purposes, contrary to those which are originally stipulated.
 - c- If it becomes unable to fulfill its financial obligations.
 - d- If it does not keep its records and documents according to article 47 of these rules, or if such records willfully contain incorrect statements.
 - e- If the society commits a serious violation of the provisions of these rules or of its articles of association.
- 2- The Department is entitled to take the necessary procedures to refer the violations, which require judicial judgments to the concerned authority to take the necessary legal procedures with respect to the violations referred to in the previous paragraph.

Chapter two

Section one

Financial resources of societies and method of spending

1- Financial resources of religious societies:

Article (24):

The financial resources of religious societies, on which they depend to finance their activities, consist of the following:

- 1- Subscriptions of the members.
- 2- Personal grants given by the founder of the society, in the case of the society formed by a certain individual or party.
- 3- Financial grants given to the society, which are accepted by the society's board of directors, and which shall not contradict the society's objectives and legal purposes.
- 4- Testaments and endowments which are left under the disposal of the society.
- 5- The proceeds of the presentations and parties and other activities carried out by the society, provided that the income of these events is dedicated to finance the society's activities.
- 6- Any other revenues, which do not contradict the nature of the activity of the religious society, and which is approved by the Department.
- 7- All the above is subject to the prior approval of the Department, before starting any activity.

Financial resources of charitable societies and how to collect the same:

Article (25):

The financial resources of charitable societies, on which they depend to finance their activities, consist of the following:

- 1- Subscriptions of the members.
- 2- Personal grants given by the founder of the society, in the case of the society formed by a certain individual or party.
- 3- The proceeds of the presentations and parties and campaigns and other activities carried out by the society.
- 4- Cash and in kind donations collected by the society as per the provisions of these rules.
- 5- Grants given to the society as per the provisions of these rules.
- 6- Testaments and endowments which are left under the disposal of the society.
- 7- Alms and Zakat.
- 8- Any other revenues, which do not contradict the nature of the activity of the society, or its objectives, and which are approved by the board of directors.

Article (26):

The charitable societies may collect donations and cash and in kind alms, using one or more of the following practices, provided that the provisions included in these rules shall be adhered to:

- 1- Performance of the parties and campaigns for the charitable activities, and collection of donations from the participants.
- 2- To advertise through the different advertisement media.
- 3- Collection of donations through sponsorship.
- 4- Other legal methods, which do not contradict the laws of the state, provided the prior approval of the Department is obtained before starting the work.

Donations collection procedures by boxes

Article (27):

The charitable societies shall adhere to the following conditions upon collection of donations and in cash alms:

- 1- The society shall obtain a written approval from the party in which location donations shall be collected as follows:
 - a- Mosques: Islamic Affairs & Charitable Activities Department.
 - b- Public utilities such as the open markets and parks: Dubai Municipality
 - c- Commercial outlets and centres: management of the centre or the outlet or the commercial complex.
 - d- Governmental and private establishments: management of the establishment.

- 2- Donations and alms shall be collected in closed boxes , which fulfill the following conditions:
- a- They shall bear the society's logo.
 - b- To adhere to the specifications set up by the Department for the donations collection boxes.
 - c- They shall be permanently placed at the mosques or in other places.
 - d- The box shall have a serial number registered at the society.
 - e- The person who collects donations for the society shall put an identification card in a clear place, bearing his photograph, his personal information and the society's logo.
 - f- The places for the distribution of the boxes shall be known and registered by the society.
 - g- The boxes allocated for the collection of Zakat shall be distinguished from boxes of alms and other donations.
 - h- Collections of donations shall be made outside the mosque or at its external yard.
 - i- The persons assigned to collect donations shall not raise their voices or insist on the donors and the members of the public, and the envelopes for collection of donations shall be placed beside the boxes.
 - j- The boxes shall be opened by two persons at least, who shall count the money and record it in approved registers, before depositing the amounts in the society's account in the bank, provided the terms and conditions set up by the Department shall be adhered to.

Donations collection procedures through Banking transfers

Article (28):

Charitable societies may collect donations and alms from donors through banking transfers either in a continuous or non continuous manner. The society shall submit a statement showing the amounts which were collected as required by the Department.

Donations collection procedures through Parties and charitable campaigns

Article (29):

The charitable societies shall adhere to the following conditions upon collection of cash and in kind donations through performance of parties and charitable campaigns

and activities:

- 1- To obtain permission from the Department, which determines the nature of the activity, its place and time.
- 2- The nature of the activity shall take one of the following forms:
 - a- The charitable market.
 - b- The charitable campaign.
 - c- The charitable exhibition.
 - d- The religious presentation or lecture.
- 3- The permission application shall state the names of the persons responsible for the management of the event and to receive the amounts collected from the donations of the public.
- 4- The society shall submit at the end of the campaign a statement showing the amounts, which were collected, if the Department requests so.
- 5- The same terms and conditions stipulated by article 27 of these rules shall be applied if donations are collected by boxes.

Donations collection procedures through advertisements

Article (30):

The charitable society may collect donations through advertisements in the various advertisement media, provided that the advertisement shall not include any abuse

to any certain party, or any violations to any of the applicable systems in this field.

Collection of donations through sponsorship

Article (31):

- 1- The charitable societies may collect donations through marketing of their events through the practice of sponsorship, provided they adhere to the following conditions:
 - a- The sponsoring company shall be licensed and registered by the concerned authorities
 - b- The objectives of the sponsorship shall be in agreement with the objectives of the society, which are stated in its articles of association
 - c- The sponsorship shall not contradict the principles of Islamic Sharia, the public morals,
and the regulations applied in the State.
 - d- The society shall submit a statement at the end of the campaign showing the amounts

which were collected, as required by the Department.

- e- To submit a statement showing the method of spending these amounts.
- 2- If the sponsor is a company or an organization existing outside the State, which has no licensed branch inside the State, the society shall submit an application to the Department in order to obtain its prior approval.

Article (32):

The charitable society shall give priority to financing charitable activities inside the State, unless these amounts are the proceeds of a campaign or a donation dedicated for charitable purposes outside the State.

Article (33):

- 1- The charitable societies shall spend their money for the achievement of their objectives. Their articles of association shows the methods of disposal of their money, and for management and keeping of them. The society shall adhere to the provisions included in these rules with respect to collection and spending of these amounts.
- 2- The society shall undertake in determining its administrative expenses not to exceed the amount, which covers the minimum limit of these expenses, and such expenses shall not exceed 10% of the society's financial resources.

Article (34):

No other party apart from the charitable society may collect donations through sponsorship, unless they obtain a prior written approval from the Department, provided that they fulfill the following conditions:

- 1- That party shall be a government department or an official establishment or a company licensed to work in the Emirate as per the law, and it may be an international organization, in which the State is a member.
- 2- The organizing party shall submit an application to the Department including comprehensive information about the purpose of the collection of donations , the nature of the event or activity and how is it performed , the time and place of the event , and the other statements and conditions included in this article.
- 3- The collection of donations shall be made through a charitable event or activity which does not contradict the provisions of Islamic Sharia, and shall not involve any Sharia violations, and shall not contradict the customs and traditions of the United Arab Emirates.
- 4- The event shall be under the sponsorship of a charitable society licensed by the Department.
- 5- A high ranking employee shall be assigned to be responsible for the supervi-

sion of collection of donations.

- 6- To submit a final statement to the Department about the total collected donations, and the expenses incurred by the organizing committee as per official letters and reports.
- 7- To adhere to any other conditions determined by the Department upon submitting the application. In case of violation of any conditions stipulated by this article, the establishment shall bear the consequences of legal accountability.

Article (35):

No member of the board of directors of the charitable societies or any of their employees shall be entitled to dispose of their funds , unless in the limit of achievement of their objectives as per the provisions of these rules , and the society's articles of association , in a manner , which does not contradict the society's internal regulations.

Article (36):

Those in charge of the affairs of any society may not issue a decision to dissolve it , dispose of its movable or immovable properties , and its documents , unless by a resolution issued by the Department , or the concern authority , which shall determine the method of liquidation , and how to dispose of these properties and documents and the party to whom they shall belong.

Section two

Control of Religious and Charitable Societies

Article (37):

The society shall provide the Department with any statement or information regarding its organizational affairs and its local or external activities, as requested, and this includes:

- 1- The plans and annual work programs including its religious or charitable programs, and its annual budget.
- 2- Its annual report including the final accounts, stating its financial resources, and methods of spending them.
- 3- A statement of the names of persons whom the society intends to invite each year, to carry out its activities before one month at least from the date fixed for the performance of the activity. The statement shall include the subject of the activity, its date and a passport copy of the lecturer and his C.V, after obtaining the approval of the Department.
- 4- Figures of the society's bank accounts with a letter authorizing the Department to inspect these accounts.

- 5- The organizations which represent the society or cooperate with it outside the State.
- 6- Events outside the State, which the society intends to perform.
- 7- Regarding audio or reading or visual materials produced or distributed by the society, the society shall obtain permission from the Department to produce or print any of these materials before their production.

Article (38):

The Department shall follow up the financial procedures of the societies as follows:

- 1- Verification of the sources of financing the societies, and that they are as per the provisions of the approved rules.
- 2- Auditing the societies ' final accounts.
- 3- Coordination with the banks to make sure of the financial resources of the societies, and the parties to whom these amounts were paid and to harmonize the same.
- 4- To send delegates to the parties to whom the societies' funds are directed to verify that assistance has reached those parties or individuals , and that they are entitled and do not represent any violation to the provisions of charitable work. If it is discovered for the Department that the financial performance of the society is weak, the Department may suggest systems, or rules or policies or financial procedures or technical programs to assist the society to manage it financial resources efficiently.

Article (39):

The Department shall carry out all the necessary procedures to ensure the efficiency of the administrative organization of the society , and the efficiency of its performance , and order to achieve that it may request the society to provide it with the necessary statements and information , and the Department shall verify the following in particular:

- 1- Names of employees, their personal and professional information, whether they work full time or part time or as volunteers.
- 2- The organizational structure, and the specializations and assignments of the administrative units.
- 3- Internal rules and instructions, and operational work guides.
- 4- The Department is entitled to address the general assembly or the parties responsible for appointment, suggesting changing the board of directors by another management, and to propose regulations, rules , organizational struc-

tures, guides and procedures, to upgrade the level of its management performance , upon the existence of practices conflicting with the applicable rules or regulations in the Emirate or the State.

Article (40):

The Department shall control the societies' activities by its administrative bodies, and may seek the assistance of any of the other concerned authorities in the Emirate, in performing its control duties as per the nature of the subject and its available capabilities.

Article (41):

If it is discovered to the Department that the society does not cooperate with it as per the articles stipulated by the rules, the Department shall be entitled to withdraw the license in

coordination with the ministry or the concerned party. The Department shall be entitled also to refer those in charge of the society to the concerned departments, if it is discovered that they violated the objectives stipulated by the society's articles of association or the rules which regulate the work.

Section three

Violations and punishment

Article (42):

The society shall be considered as a violator if it commits any of the following actions:

- 1- Violation of the provisions of laws , the rules regulating the activities of public benefit societies , and law # (12) for the year 2005 regarding the formation of Islamic Affairs & Charitable Activities Department , and the rules issued by it , or the violation of the society's articles of association.
- 2- To commit any of the prohibited actions stipulated by these rules or any other resolutions issued by the Department.
- 3- Misuse of the society's funds or mismanagement of the same, thus squandering the available funds or misusing them, or creating indebtedness to the society.
- 4- Poor management performance of the societies , due to violation of internal rules or due to the bad selection of human resources necessary for the work
- 5- Concealment of any financial statements or information requested by the Department , or to tamper with the same or to present misleading information.
- 6- Proof of causing material or moral damage to any other party.
- 7- To carry out the work without renewing the license, unless this is due to rea-

sons beyond the control of the society.

8- Violation of any of the provisions of these rules. All these violations are only examples, and the Department shall prepare detailed rules including the violations and the resulting punishments.

Article (43):

The complaints against the society shall be filed to the Department from the following parties:

- 1- The concerned authority.
- 2- One of the employees or one of the members of the society's board of directors.
- 3- One member of the public.
- 4- One employee of the Department. These complaints shall be accompanied by evidence and the documents, which prove the case.

Article (44):

The Department shall do the following:

- 1- To consider the complaint, and to carryout the necessary investigations, and to call the violator if it is an individual, or the representative of the society if necessary, or any other person or party whom the Department requires his presence.
- 2- To decide the complaint and to forward the recommendation for the appropriate action, or to refer the violating person or party to the concerned authority.

Section four **Provisions for the formation of Foreign** **Communities Societies**

Article (45):

The member of the society formed in the Emirate of Dubai by individuals representing one of the Islamic communities residing in the Emirate, shall fulfill the following conditions:

- 1- He shall be conducting commercial or professional activities in the State.
- 2- He shall have full legal civil capacity.
- 3- His age shall not be less than twenty one years.
- 4- He shall have good conduct, and shall not be convicted by an imprisonment sentence, unless he is pardoned and reinstated.

Article (46):

The founders shall meet as a constituent assembly to set up the society's articles of association, which shall include the following:

- 1- Name and objectives of the society, and the community it represents.
- 2- Names of the founding members, their surnames, age, nationality, occupation and place of residence.
- 3- Membership conditions, its types, procedures for acceptance and cancellation of the same, and the rights and duties of members.
- 4- Method of formation of the board of directors, its responsibilities, system of its sessions and its method of taking decisions.
- 5- Rules for the organization of the meetings of the ordinary and extra -ordinary general assembly, its calling procedures, and conditions for its valid convening, and its responsibilities.
- 6- Resources of the society and how to utilizes and dispose of them, and the method of controlling their spending, and the beginning and end of its fiscal year.
- 7- Conditions for the optional dissolution of the society, and rules for its liquidation.

Article (47):

The society shall keep at its head office the following records and documents:

- 1- The register of names of members and the subscriptions they pay.
- 2- Minutes of the board of directors, and its committees.
- 3- Revenues and expenses accounts supported by the documents.

All these records and documents shall bear the society's name.

Board of directors of communities societies, and their general assembly

Article (48):

- 1- The society formed by the communities shall have a board of directors whose members shall not be less than five persons to be selected by the general assembly for the period of three years, and any of its members may be re selected for similar periods.
- 2- The society's articles of association shall determine the responsibilities of its board of directors , and the conditions which shall be available in its members , number of embers, method of their selection and cancellation of their membership , procedures for calling the general assembly , and conditions for the validity of its meetings and resolutions.

Article (49):

- 1- The society's general assembly shall consist of all its members as per its articles of association; the meeting of the general assembly shall be valid if more than half the members at least attend before the start of the meeting.

- 2- If the required number is not available, the meeting shall be adjourned to the next day, and the meeting shall be valid in this case if a quarter of the members at least attend it.
- 3- If the required member is not available for this meeting in the next day, the chairman of the society's board of directors shall be entitled to request the Department to authorize the board of directors to exercise the powers of the general assembly for a period determined by the authorization resolution, provided that the period shall not exceed six months.

Article (50):

The general assembly shall convene its ordinary meeting once a year within the three months following the end of fiscal year to discuss the following matters:

- 1- Approval of the minutes of the previous meeting.
- 2- Approval of the report of the board of directors about its work during the past year and of the society's programs and its action plan for the New Year.
- 3- Approval of the balance sheet for the past fiscal year and the budget project for the next fiscal year.
- 4- Selection of the new board of directors upon the end of the term of the previous board, or if there are vacant positions in the board.
- 5- Appointment of the accounts auditor.
- 6- Other matters included in the agenda. The general assembly issues its resolutions by the majority of the votes of the attending members.

Article (51):

The general assembly may be called to convene extra ordinary meetings as per the request of the Department, which states the reasons for the call, or from the society's board of directors, or as per a request submitted by a quarter of the members entitled to attend the general assembly.

Article (52):

The extra ordinary general assembly shall discuss the following matters:

- 1- To decide the resignations submitted by all or part of the members of the board, or cancellation of their membership, and filling of the vacant positions.
- 2- Amendment of the society's articles of association.
- 3- Optional dissolution of the society.
- 4- Other important and urgent matters. The resolutions of the general assembly shall be passed in these cases by the majority of two thirds of the attending members.

Dissolution of communities societies

Article (53):

1- The Department shall dissolve the society formed by the communities in the following cases:

- a- If its members are less than the limit stated in article (15) of these rules.
- b- If it is found out that its works do not achieve its objectives, or if it becomes incapable of achieving these objectives.
- c- If it disposes of its funds in purposes, contrary to those which are originally stipulated.
- d- If it becomes unable to fulfill its financial obligations.
- e- If it does not keep its records and documents according to article 47 of these rules, or if such records willfully contain incorrect statements.
- f- If the society commits a serious violation of the provisions of these rules or of its articles of association. This shall be without prejudice to referring the case to the concerned authority to take the legal procedures. Nevertheless, the Department is entitled to call the extra ordinary meeting of the general assembly to elect a new board of directors. The Department is entitled to change the board of directors as it sees fit, through coordination with the general assembly or the official appointment departments or the ministry.

Article (54):

Adhering to the provisions of the previous article, the society may be optionally dissolved by a resolution of the extra ordinary general assembly, provided that the Department shall be notified about the place of the meeting before fifteen days at least from the date of the meeting.

Section five

General provisions

Article (55):

The society which is existing at the time of applying this rules shall amend its articles of association according to the provisions of these rules within six months from the date of

their application, otherwise the society shall be considered as illegal, and the Department may address the concerned authority to take the necessary action against it.

Article (56):

The society shall issue internal rules to regulate its work and to form any com-

mittees belonging to it, provided that this does not contradict the laws of the state or the provisions of these rules or the society's articles of association.

Article (57):

The Department shall be entitled to attend the meetings of the general assembly and to review the minutes of the sessions of the board of directors , and its ordinary and extra ordinary general assembly.

Article (58):

These rules shall be effective from their issue date , and shall be circulated to the concerned parties.

The general manager

These rules are issued in Dubai.

Date 23/11/1426 H

Corresponding to: 23/1/2006

